

โครงการวิจัย การปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบน
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร และคณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะวิจัย

หัวหน้าโครงการ

อาจารย์ ดร. ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์^{(1), (3)}

หัวหน้าโครงการร่วม

รศ. ดร. อารี วิบูลย์พงศ์^{(2), (3)}

นักวิจัย

ผศ. พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์⁽¹⁾

ประทานทิพย์ กระมล⁽³⁾

อาจารย์นันทมน ชีระกุล^{(1), (3)}

ผู้ช่วยนักวิจัย

มงคล แก้วนา⁽³⁾

(1) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(2) ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(3) ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำนำ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “การปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบน” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ชีดความสามารถในการแข่งขัน และความเข้มแข็งทางด้านการผลิต การตลาด การเงิน และการจัดองค์กรของผู้ประกอบการหัตถกรรมพื้นบ้าน อันจะส่งผลต่อการยกระดับรายได้ของหน่วยประกอบการและการจ้างงานในท้องถิ่น

รายงานฉบับนี้มุ่งศึกษาในระดับจุลภาค คือ ระดับผู้ประกอบการ หรือกลุ่มประกอบการ โดยทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรวังปิ่น ทั้งนี้เพื่อให้ได้บทเรียนจากความสำเร็จ หรือปัญหาอุปสรรคของหน่วยประกอบการ อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางปรับปรุงธุรกิจของหน่วยประกอบการเป็นสำคัญ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณประธานกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิกทุกท่าน ที่ให้การต้อนรับเป็นอย่างดี และตอบข้อสัมภาษณ์ด้วยความเต็มใจ รายงานฉบับนี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยปราศจากความร่วมมือของท่าน ตลอดจนการอนุญาตให้เสนอรายงานได้ตามความเป็นจริง

คณะวิจัย

มีนาคม 2546

สารบัญ

	หน้า
คณะวิจัย	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.4 ระเบียบวิธีวิจัย	2
1.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล	2
1.4.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ศึกษา	2
1.4.3 วิวิธีวิเคราะห์	5
1.5 นิยามศัพท์	10
1.6 ทบทวนเอกสาร	12
1.6.1 ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	12
1.6.2 ผ้าทอและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ	14
บทที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน	30
2.1 สภาพทางภูมิศาสตร์	30
2.1.1 สภาพทางกายภาพ	30
2.1.2 สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก	30
2.2 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	30
2.3 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ	31
2.3.1 สภาพทางสังคม	31
2.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจ	31
2.4 ทู่นทางสังคมและภูมิปัญญาชาวบ้านของประชากรในหมู่บ้าน	32
2.5 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	32
2.6 การเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านและสภาพปัญหา	33
2.7 ศักยภาพการพัฒนาของหมู่บ้าน	33
บทที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มฯ	34
3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มฯ	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.1.1 ชื่อสถานประกอบการ	34
3.1.2 สถานที่ตั้ง	34
3.1.3 ผู้นำคนสำคัญของกลุ่มฯ	35
3.2 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกลุ่มฯ	35
3.3 บทบาทของกลุ่มฯ ต่อชุมชน	35
3.4 การจัดการองค์กรและการบริหารงานของกลุ่มฯ	36
3.4.1 การบริหารและจัดการองค์กรของกลุ่มฯ	36
3.4.2 ปัญหาการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ	37
3.5 แหล่งให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ	38
3.6 ศักยภาพการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ	38
บทที่ 4 การผลิตและเทคโนโลยีการผลิต	39
4.1 ผลิตภัณฑ์	39
4.2 การบริหารการผลิต และการวางแผนการผลิต	40
4.2.1 การบริหารการผลิต	40
4.2.2 การวางแผนการผลิต	40
4.3 การจัดหาปัจจัยการผลิต	41
4.3.1 วัตถุดิบ	41
4.3.2 วัสดุและอุปกรณ์การผลิต	46
4.3.3 บรรจุภัณฑ์	47
4.3.4 โรงเรือน	47
4.3.5 วัสดุสำนักงาน	47
4.4 แรงงานและการจ้างงาน	48
4.4.1 การใช้แรงงานในการผลิต	48
4.4.2 การจ้างงาน	50
4.5 ต้นทุนและผลตอบแทน	51
4.6 กรรมวิธีการผลิต	80
4.6.1 กรรมวิธีการผลิตผ้าม้วน	80
4.6.2 กรรมวิธีการผลิตผ้าผืน	81
4.6.3 กรรมวิธีการผลิตผ้าสำเร็จรูป	82
4.7 การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต	83
4.8 สภาพและผังของสถานที่ผลิต	84
4.9 การจัดการของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต	85

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.10 การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์	86
4.11 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต	86
4.11.1 ปัญหาด้านการผลิต	86
4.11.2 ความต้องการทางการผลิตของกลุ่มฯ	87
4.12 ศักยภาพการผลิต	87
4.12.1 ศักยภาพของผลิตภัณฑ์	87
4.12.2 ศักยภาพของปัจจัยการผลิต	91
4.12.3 ศักยภาพของกระบวนการผลิต	91
บทที่ 5 การตลาด	92
5.1 การบริหารการตลาดและการวางแผนการตลาด	92
5.1.1 การบริหารการตลาด	92
5.1.2 การวางแผนการตลาด	92
5.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์	92
5.3 ช่องทางการจัดจำหน่าย	92
5.3.1 ช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มฯ	93
5.3.2 ช่องทางการจัดจำหน่ายของผลิตภัณฑ์	94
5.4 ราคาและการตั้งราคา	96
5.5 การส่งเสริมการขาย	101
5.5.1 วิธีการรักษาลูกค้าเก่า	101
5.5.2 วิธีการหาลูกค้าใหม่	101
5.6 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการตลาด	101
5.6.1 ปัญหาด้านการตลาด	101
5.6.2 ความต้องการทางการตลาดของกลุ่มฯ	101
5.7 ศักยภาพทางการตลาด	102
บทที่ 6 การเงิน	103
6.1 การบริหารการเงินและการวางแผนการเงิน	103
6.1.1 การบริหารการเงิน	103
6.1.2 การวางแผนการเงิน	103
6.2 แหล่งเงินทุน	104
6.3 ผลการดำเนินงานและสถานภาพทางการเงิน	104
6.3.1 ผลการดำเนินงาน	104
6.3.2 สถานภาพทางการเงิน	105

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.4 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการเงิน	106
6.4.1 ปัญหาด้านการเงิน	106
6.4.2 ความต้องการทางการเงินของกลุ่มฯ	107
6.5 ศักยภาพทางการเงิน	107
บทที่ 7 SWOT Analysis ของกลุ่มฯ	110
7.1 จุดแข็ง	110
7.1.1 การจัดการองค์กร	110
7.1.2 การผลิต	110
7.1.3 การตลาด	110
7.1.4 การเงิน	110
7.2 จุดอ่อน	110
7.2.1 การจัดการองค์กร	110
7.2.2 การผลิต	110
7.2.3 การตลาด	110
7.2.4 การเงิน	110
7.3 โอกาส	111
7.4 ข้อจำกัด	111
บทที่ 8 บทสรุป	112
8.1 สรุปผลการศึกษา	112
8.1.1 การจัดการองค์กร	112
8.1.2 การผลิต	113
8.1.3 การตลาด	115
8.1.4 การเงิน	116
8.2 ศักยภาพการพัฒนา	117
8.3 ข้อเสนอแนะการปรับปรุง	117
8.3.1 การจัดการองค์กร	117
8.3.2 การผลิต	117
8.3.3 การตลาด	117
8.3.4 การเงิน	117

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

เอกสารอ้างอิง

118

ภาคผนวก ก. รูปภาพ

ภาคผนวก ข. การคำนวณต้นทุนการผลิต

ภาคผนวก ค. ต้นทุนการผลิต

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 จำนวนผู้ผลิตหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบน	4
1.2 จำนวนตัวอย่างในการศึกษา แยกตามรายผลิตภัณฑ์	4
1.3 พื้นที่ศึกษาหัตถกรรมแต่ละประเภท แยกตามรายจังหวัด	5
1.4 แหล่งผลิตผ้าทอ	20
2.1 จำนวนประชากรบ้านวังปิ่น ตำบลสบเตี๊ยะ จำแนกตามช่วงอายุ	31
2.2 หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ	32
3.1 แหล่งให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ	38
4.1 ผลิตภัณฑ์	39
4.2 เปรียบเทียบราคาขายฝ้ายร้านเงินเฮงฮวดกับร้านภัทรการคำ	41
4.3 การจัดหาวัตถุดิบ	44
4.4 การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์การผลิต โรงเรือนและอุปกรณ์สำนักงาน	47
4.5 แรงงานและการจ้างงาน	49
4.6 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าม้วนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร/ม้วน ชนิดผ้า หนา	51
4.7 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าม้วนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร/ม้วน ชนิด กลาง	52
4.8 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าม้วนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร/ม้วน ชนิดบาง	53
4.9 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าม้วนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร/ม้วน ชนิดบาง ไม่ย้อมสี(ผ้าดิบ)	54
4.10 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าม้วนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร/ม้วน ชนิด หนา	55
4.11 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าม้วนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร/ม้วน ชนิด กลาง	56
4.12 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าม้วนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร/ม้วน ชนิด บาง	57
4.13 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผ้าพันคอ	58
4.14 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิดหนา	59
4.15 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิดกลาง	60
4.16 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิดบาง	61
4.17 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าถุงไหมประดิษฐ์	62
4.18 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อซิง	63
4.19 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อคลุม ชนิดผ้าหนา	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.20 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อคลุม ชนิดผ้าหนาปานกลาง	65
4.21 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อคลุม ชนิดผ้าบาง	66
4.22 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อสีดำคอกลม ชนิดผ้าหนา	67
4.23 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อสีดำคอกลม ชนิดผ้าหนาปานกลาง	68
4.24 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อสีดำคอกลม ชนิดผ้าบาง	69
4.25 ต้นทุนผลิตภัณฑ์กางเกงขาเกวีย ชนิดผ้าหนา	70
4.26 ต้นทุนผลิตภัณฑ์กางเกงขาเกวีย ชนิดผ้าหนาปานกลาง	71
4.27 ต้นทุนผลิตภัณฑ์กางเกงขาเกวีย ชนิดผ้าบาง	72
4.28 ต้นทุนผลิตภัณฑ์กระโปรง	73
4.29 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่ใส่โทรศัพท์เคลื่อนที่ แบบที่ 1	74
4.30 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่ใส่โทรศัพท์เคลื่อนที่ แบบที่ 2	75
4.31 ต้นทุนผลิตภัณฑ์กระเป๋าถือ	76
4.32 ต้นทุนผลิตภัณฑ์หมวก ชนิดผ้าหนา	77
4.33 ต้นทุนผลิตภัณฑ์หมวก ชนิดผ้าหนาปานกลาง	78
4.34 ต้นทุนผลิตภัณฑ์หมวก ชนิดผ้าบาง	79
4.35 วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป	82
4.36 ศักยภาพผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ	89
5.1 ช่องทางการจัดจำหน่าย	93
5.2 ราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ	97
5.3 การตั้งราคา	98
6.1 อัตราส่วนทางการเงิน	108

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1.1 โครงสร้างและกลไกการตลาดผ้าทอพื้นเมืองระดับประเทศ	26
3.1 ที่ตั้งของสถานประกอบการ	34
3.2 โครงสร้างองค์กร	37
4.1 ช่วงปริมาณการผลิต	40
4.2 กรรมวิธีการผลิต	84
4.3 สภาพผังการผลิต	85
5.1 สัดส่วนการจัดจำหน่าย	94
5.2 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์แบบที่ 1	94
5.3 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์แบบที่ 2	95
5.4 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์แบบที่ 3	96
8.1 โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร	112
8.2 กรรมวิธีการผลิตของกลุ่มฯ	115

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

หัตถกรรมนับเป็นการผลิตนอกการเกษตรที่มีความสำคัญของไทย เนื่องจากสามารถรองรับแรงงานได้ถึง 5.24 ล้านคน ในปี 2543 (สำรวจรอบที่ 1 (ก.พ.) โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ) หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.59 ของแรงงานนอกภาคเกษตรทั้งหมด และการจ้างงานในสาขาหัตถกรรมได้เพิ่มขึ้นจากปี 2541 ร้อยละ 14.46 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสาขาการผลิตดังกล่าวเป็นที่พึ่งพิงของกำลังแรงงานได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้สินค้าหัตถกรรมยังเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศและทำรายได้ให้แก่ประเทศอย่างมาก และการพัฒนาอุตสาหกรรมหัตถกรรมในระดับชุมชนยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาชนบทซึ่งเน้นหนักในเรื่องของธุรกิจชุมชน เพื่อยกระดับรายได้และเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน นอกจากนี้การส่งเสริมอุตสาหกรรมหัตถกรรมในชุมชนจะมีส่วนช่วยอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ

แม้อุตสาหกรรมหัตถกรรมในภาพรวมจะมีการเติบโตค่อนข้างดีในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา แต่ในระดับจุลภาควิธีการดำเนินงานหัตถกรรมในแต่ละชุมชนค่อนข้างแตกต่างกันทั้งในด้านการประกอบการเชิงธุรกิจ อันนำมาซึ่งรายได้ของผู้ประกอบการ หรือกลุ่มประกอบการ ตลอดจนคุณภาพของงานฝีมือและการใช้เทคโนโลยี ดังจะเห็นได้จากการคัดเลือกผลิตภัณฑ์เข้าสู่โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งปรากฏว่า ผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันมีคุณภาพแตกต่างกันอย่างมาก และแม้แต่ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับคัดเลือกเข้าสู่โครงการแล้วก็ยังมีศักยภาพที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไปได้อีกมาก จากการสำรวจเบื้องต้นได้พบว่า แม้งานหัตถกรรมทุกประเภทได้เกี่ยวเนื่องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมแล้วก็ตาม แต่ผู้ผลิตงานหัตถกรรมยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน อาทิเช่น ปัญหาด้านวัตถุดิบในงานปั้น เทคโนโลยีเตาเผาของเครื่องปั้นดินเผา การย้อมสีในผ้าฝ้าย การกำหนดราคาในงานผลิตภัณฑ์กระดาษสา และการจัดการองค์กรของกลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

สำหรับรายงานฉบับนี้ มุ่งศึกษาในระดับจุลภาค คือ ระดับผู้ประกอบการ หรือกลุ่มประกอบการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้บทเรียนจากความสำเร็จ หรือปัญหาอุปสรรคของหน่วยประกอบการ อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางปรับปรุงธุรกิจของแต่ละหน่วยประกอบการเป็นสำคัญ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ชีตความสามารถในการแข่งขัน และความเข้มแข็งทางด้านการผลิต การตลาด การเงิน และการจัดองค์กรของผู้ประกอบการหัตถกรรมพื้นบ้าน อันจะส่งผลต่อการยกระดับรายได้ของหน่วยประกอบการและการจ้างงานในท้องถิ่น

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เฉพาะกล่าวคือ

1. เพื่อทราบถึงสภาพปัจจุบันและพัฒนาการของงานหัตถกรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะลึกถึงผู้ประกอบการแต่ละราย (รายเดี่ยวหรือรายกลุ่ม) ในประเด็นต่าง ๆ อาทิ โครงสร้างการผลิต โครงสร้างการตลาด โครงสร้างทางการเงิน การระดมทุน ลักษณะการประกอบการหรือการดำเนินธุรกิจ รูปแบบการจัดองค์กร เทคโนโลยีการผลิต/แปรรูป การเงิน และศักยภาพในการขยายธุรกิจและขยายตลาด รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งหมายรวมถึงเทคโนโลยีที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย
2. เพื่อทำแผนการปรับปรุงโครงสร้างการผลิต การตลาด การเงิน และการจัดองค์กรที่เหมาะสมให้แก่ผู้ประกอบการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง สามารถแข่งขันและสร้างรายได้ได้อย่างยั่งยืน
3. เพื่อจัดทำ Website สำหรับใช้ในการส่งเสริมการขายให้แก่ผู้ประกอบการหัตถกรรมพื้นบ้าน และเพื่อเป็นฐานข้อมูลให้กับผู้ประกอบการในด้านเทคโนโลยี สถาบันการเงิน และการตลาด

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาการปรับปรุงโครงสร้างธุรกิจหัตถกรรมพื้นบ้านในรายงานนี้ เป็นการศึกษาแบบเจาะลึกเป็นรายผู้ประกอบการและรายผลิตภัณฑ์ในลักษณะกรณีศึกษา ทั้งนี้เพื่อทราบสภาพการผลิตและการตลาด รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงและชัดเจนของผู้ประกอบการแต่ละราย และผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด

1.4 ระเบียบวิธีการวิจัย

1.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้จะมุ่งเน้นการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นสำคัญ ซึ่งจะได้จากการสำรวจและการสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้าน ประกอบกับวิธีการสังเกตการณ์ โดยเยี่ยมสัมภาษณ์ผู้ประกอบการหลายครั้ง (multiple visits)

1.4.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ศึกษา (ของโครงการหลัก)

พื้นที่ในการศึกษา

พื้นที่ที่เลือกทำการศึกษา ได้แก่ จังหวัดในภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีจำนวนผู้ผลิตหัตถกรรมรวมทั้งสิ้นถึง 1,403 ราย (ตารางที่ 1.1)

ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน

เลือกผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้านที่จะศึกษาโดยพิจารณาจากพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่น และยึดรูปแบบการจัดประเภทตามแบบของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ทั้งสิ้น 5 ประเภท ได้แก่ :

- (1) เครื่องปั้นดินเผาและเซรามิค (2) ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า (3) กระดาษสาและผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา (4) ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ หวาย และเส้นใยพืช และ (5) ไม้แกะสลักและผลิตภัณฑ์จากไม้

จำนวนตัวอย่างของผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทจะถูกกำหนดให้มีทั้งรายกลุ่มและรายเดี่ยว โดยจะให้น้ำหนักกับจำนวนของผู้ประกอบการรายกลุ่มมากกว่าโดยเปรียบเทียบ ทั้งนี้เพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ต้องการศึกษาธุรกิจชุมชน (ตารางที่ 1.2) สำหรับธุรกิจเชรามิคและเครื่องปั้นดินเผา และธุรกิจไม้แกะสลักและผลิตภัณฑ์จากไม้นั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายเดี่ยวซึ่งมีขนาดใหญ่ (ระดับโรงงาน) ดังนั้นสัดส่วนจำนวนตัวอย่างที่เลือกทำการศึกษาต่อจำนวนผู้ผลิตทั้งหมด จึงน้อยกว่าผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ

ผู้ประกอบการ

ตัวอย่างผู้ประกอบการที่ถูกเลือกเพื่อศึกษาในเชิงกรณีศึกษานั้น มีทั้งสิ้น 40 ราย (ทั้งผู้ประกอบการรายกลุ่มและรายเดี่ยว) ซึ่งจะเน้นถึงผู้ประกอบการธุรกิจระดับชุมชนประเภทกลุ่มเป็นสำคัญ โดยตัวอย่างผู้ประกอบการรายกลุ่มมีจำนวน 35 ราย (ร้อยละ 87.5 ของตัวอย่างทั้งหมด) ส่วนตัวอย่างผู้ประกอบการรายเดี่ยวมีทั้งสิ้น 5 ราย (ตารางที่ 1.3) โดยมุ่งเน้นไปที่ธุรกิจชุมชนที่สามารถเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาได้

สำหรับการคัดเลือกตัวอย่างจะพิจารณาจาก

1. กรณีผู้ประกอบการรายกลุ่ม

-: ผู้ประกอบการต้องผ่านเกณฑ์การพิจารณาต่อไปนี้ อย่างน้อย 1 ข้อ

1. เป็นผู้ประกอบการที่มีชื่อเสียง หรือได้รับรางวัลหมู่บ้านอุตสาหกรรมดีเด่น
2. เป็นผู้ประกอบการที่อยู่ในโครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรม
3. เป็นผู้ประกอบการที่ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 หรือศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา ให้คำแนะนำว่ามีศักยภาพทั้งทางด้านการผลิตและการตลาด และมีลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ตลาดให้ความสนใจ
4. กิจกรรมของผู้ประกอบการตั้งอยู่ในจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ
5. กิจกรรมของผู้ประกอบการ มีความต้องการความช่วยเหลือในการปรับปรุงโครงสร้างของกิจการ

2. กรณีผู้ประกอบการรายเดี่ยว

-: ผู้ประกอบการต้องผ่านเกณฑ์การพิจารณาต่อไปนี้ อย่างน้อย 1 ข้อ

1. เป็นผู้ประกอบการที่ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 ให้คำแนะนำว่ามีศักยภาพ และมีลักษณะผลิตภัณฑ์ที่ตลาดให้ความสนใจ
2. กิจกรรมของผู้ประกอบการตั้งอยู่ในจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ

ทั้งนี้อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าธุรกิจดังกล่าวมีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ (ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น)

ตารางที่ 1.1 จำนวนผู้ผลิตหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบน

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวนผู้ผลิตในภาคเหนือตอนบน (ราย)									
	แม่ฮ่องสอน	เชียงใหม่	เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	พะเยา	แพร่	น่าน	ตาก	รวม
เครื่องปั้นดินเผาและเซรามิค	-	9	82	1	163	7	1	2	1	266
ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า	18	55	212	67	18	25	65	32	6	498
กระดาสา และผลิตภัณฑ์จากกระดาสา	5	9	83	8	21	2	13	7	-	148
ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ หวาย และเส้นใยพืช	11	8	35	18	18	28	16	30	9	173
อัญมณี	2	16	41	1	-	1	-	7	1	69
ไม้แกะสลัก และผลิตภัณฑ์จากไม้	-	3	103	22	5	1	15	2	-	151
เครื่องเงิน	-	-	22	-	-	-	-	-	-	22
อื่น ๆ	2	4	42	1	15	-	11	-	1	76
รวมรายจังหวัด (ราย)	38	104	620	118	240	64	121	80	18	1,403

ที่มา : สรุปจากข้อมูลของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1, 2542

ตารางที่ 1.2 จำนวนตัวอย่างในการศึกษา แยกตามรายผลิตภัณฑ์

ประเภท	จำนวนผู้ผลิต (ราย)	จำนวนตัวอย่าง (ราย)		
		กลุ่ม	รายเดี่ยว	รวม
เครื่องปั้นดินเผาและเซรามิค	266	3	1	4
ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า	498	14	2	16
กระดาสาและผลิตภัณฑ์จากกระดาสา	148	5	1	6
ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ หวาย และเส้นใยพืช	173	11	1	12
ไม้แกะสลักและผลิตภัณฑ์จากไม้	151	2	0	2
รวม	1,236	35	5	40

ตารางที่ 1.3 พื้นที่ศึกษาหัตถกรรมแต่ละประเภท แยกตามรายจังหวัด

ประเภทผลิตภัณฑ์	จังหวัด	จำนวนตัวอย่าง (ราย)		
		กลุ่ม	รายเดี่ยว	รวม
เครื่องปั้นดินเผาและเซรามิค	ลำปาง	1	-	1
	เชียงราย	2	-	2
	เชียงใหม่	-	1	1
	รวม	3	1	4
ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า	เชียงราย	1	-	1
	พะเยา	2	-	2
	แพร่	2	-	2
	น่าน	2	-	2
	เชียงใหม่	5	2	7
	ลำพูน	2	-	2
	รวม	14	2	16
กระดาสา และผลิตภัณฑ์จากกระดาสา	ลำปาง	3	-	3
	เชียงใหม่	2	1	3
	รวม	5	1	6
ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ หวาย และเส้นใยพืช	เชียงใหม่	2	1	3
	ลำปาง	1	-	1
	ตาก	2	-	2
	พะเยา	6	-	6
	รวม	11	1	12
ไม้แกะสลัก และผลิตภัณฑ์จากไม้	เชียงใหม่	2	0	2
รวมทั้งหมด		35	5	40

1.4.3 วิเคราะห์

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้านในภาคเหนือตอนบนนี้ ครอบคลุมทั้งในส่วนของผู้ประกอบการ และผู้ซื้อ โดยทางด้านผู้ประกอบการนั้นจะประกอบด้วยการศึกษาโครงสร้างการจัดองค์กรและการบริหารงานของผู้ประกอบการทั้งรายเดี่ยวและรายกลุ่ม โครงสร้างการผลิต โครงสร้างการตลาด และโครงสร้างทางการเงิน

ในการศึกษาโครงสร้างแต่ละด้านของผู้ประกอบการ มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

โครงสร้างการจัดองค์กรและการบริหารงาน

การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการจัดองค์กรและการบริหารงาน จะใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแต่ละรายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกิจการ วัตถุประสงค์การจัดตั้ง และลักษณะของธุรกิจ (รายกลุ่ม หรือรายเดี่ยว) และสำหรับธุรกิจประเภทกลุ่ม การศึกษาครอบคลุมรูปแบบการจัดองค์กร ขนาดของธุรกิจโดยพิจารณาจากจำนวนสมาชิก ลักษณะการกระจายการถือหุ้น และความสอดคล้องกันระหว่างหน้าที่ตามตำแหน่งงานกับงานที่ปฏิบัติจริง

โครงสร้างการผลิต

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการผลิตนั้น จะประกอบด้วยความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ การคัดคุณภาพของวัตถุดิบ การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิต และความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต รวมถึงศักยภาพของผลิตภัณฑ์ อันประกอบด้วย ศักยภาพในการทำกำไรต่อหน่วย ศักยภาพทางด้านยอดขาย และศักยภาพทางด้านยอดขายรวมและกำไรรวม

1. ชนิดและสัดส่วนของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด เพื่อแสดงถึงความหลากหลายของผลิตภัณฑ์
2. การคัดคุณภาพของวัตถุดิบ การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และเทคโนโลยีการผลิต จะศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์จากผู้ประกอบการแต่ละราย ว่ามีวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร และนำมาประมวลผลร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปที่ชัดเจน

3. ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิต

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตจะใช้วิธีการคำนวณดังนี้

- 3.1 ต้นทุนรวมต่อการผลิต

$$\text{ต้นทุนรวมต่อครั้ง} = \text{ต้นทุนผันแปรต่อครั้ง} + \text{ต้นทุนคงที่ต่อครั้ง}$$

- 3.2 ต้นทุนต่อหน่วย

$$\text{ต้นทุนต่อหน่วย} = \text{ต้นทุนรวมต่อครั้ง} / \text{ปริมาณการผลิตต่อครั้ง}$$

- 3.3 ผลตอบแทนสุทธิต่อการผลิต

$$\text{ผลตอบแทนสุทธิต่อการผลิต} = \text{รายได้รวมต่อครั้ง} - \text{ต้นทุนรวมต่อครั้ง}$$

- 3.4 ผลตอบแทนสุทธิต่อหน่วย

$$\text{ผลตอบแทนสุทธิต่อหน่วย} = \text{ผลตอบแทนสุทธิต่อครั้ง} / \text{ปริมาณการผลิตต่อครั้ง}$$

- 3.5 ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรต่อครั้ง

$$\text{ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรต่อครั้ง} = \text{รายได้รวมต่อครั้ง} - \text{ต้นทุนผันแปรต่อครั้ง}$$

4. ความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต จะศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์

ผู้ประกอบการแต่ละราย และนำมาประมวลผลร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปที่แน่ชัดในระดับอุตสาหกรรม

5. ศักยภาพในการทำกำไรต่อหน่วย

การศึกษาทำกำไรต่อหน่วย ประกอบด้วย อัตรากำไรต่อราคาขาย และอัตรากำไรต่อต้นทุน

5.1 อัตรากำไรต่อราคาขาย

$$\text{อัตรากำไรต่อราคาขาย} = (\text{กำไรต่อหน่วย} / \text{ราคาขายต่อหน่วย}) \times 100$$

5.2 อัตรากำไรต่อต้นทุน

$$\text{อัตรากำไรต่อต้นทุน} = (\text{กำไรต่อหน่วย} / \text{ต้นทุนต่อหน่วย}) \times 100$$

6. ศักยภาพทางด้านยอดขาย

การศึกษาศักยภาพทางด้านยอดขายนั้น พิจารณาจากยอดขายเฉลี่ยต่อรายต่อปี

$$\text{ยอดขายเฉลี่ยต่อรายต่อปี} = \text{ยอดขายรวมตลอดปีของผู้ประกอบการทุกราย} / \text{จำนวนผู้ประกอบการ}$$

7. ศักยภาพทางด้านยอดขายรวมและกำไรรวม

การศึกษาศักยภาพทางด้านยอดขายรวมและกำไรรวมประกอบด้วย ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักเฉลี่ยต่อรายต่อปี อัตรายอดขายผลิตภัณฑ์หลักต่อยอดขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมรวม อัตรากำไรจากหัตถกรรมต่อยอดขายทั้งหมดของกิจการ ยอดขายรวมเฉลี่ยต่อรายต่อปี และยอดขายผลิตภัณฑ์อื่นทุกชนิดที่ไม่ใช่หัตถกรรมเฉลี่ยต่อรายต่อปี ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์หลัก หมายถึงผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่มีศักยภาพมากที่สุดของผู้ประกอบการ และมีการผลิตเป็นระยะเวลานานพอสมควร

7.1 ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักเฉลี่ยต่อรายต่อปี

$$\text{ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักเฉลี่ยต่อรายต่อปี}$$

$$= \text{ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักตลอดปีของผู้ประกอบการทุกราย} / \text{จำนวนผู้ประกอบการ}$$

7.2 อัตรายอดขายผลิตภัณฑ์หลักต่อยอดขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมรวม

$$\text{อัตรายอดขายผลิตภัณฑ์หลักต่อยอดขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมรวม}$$

$$= (\text{ยอดขายผลิตภัณฑ์หลักต่อปี} / \text{ยอดขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมรวมต่อปี}) \times 100$$

7.3 อัตรากำไรจากหัตถกรรมต่อยอดขายทั้งหมดของกิจการ

$$\text{อัตรากำไรจากหัตถกรรมต่อยอดขายทั้งหมดของกิจการ}$$

$$= (\text{กำไรจากหัตถกรรมต่อปี} / \text{ยอดขายทั้งหมดของกิจการต่อปี}) \times 100$$

7.4 ยอดขายรวมเฉลี่ยต่อรายต่อปี

$$\text{ยอดขายรวมเฉลี่ยต่อรายต่อปี} = (\text{ยอดขายรวมทั้งปีของผู้ประกอบการทุกราย} / \text{จำนวนผู้ประกอบการ})$$

7.5 ยอดขายผลิตภัณฑ์อื่นทุกชนิดที่ไม่ใช่หัตถกรรมเฉลี่ยต่อรายต่อปี

$$\text{ยอดขายผลิตภัณฑ์อื่นทุกชนิดที่ไม่ใช่หัตถกรรมเฉลี่ยต่อรายต่อปี}$$

$$= \text{ยอดขายผลิตภัณฑ์อื่นทุกชนิดที่ไม่ใช่หัตถกรรมรวมทั้งปีของผู้ประกอบการทุกราย} / \text{จำนวนผู้ประกอบการ}$$

โครงสร้างทางการเงิน

การศึกษาถึงโครงสร้างการเงินนั้น ประกอบด้วยการศึกษาเกี่ยวกับ การตัดสินใจในด้านการบริหารการเงิน การจัดทำบัญชี การกู้ยืมเงิน การวางแผนการใช้เงินทุน และศักยภาพทางการเงิน

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับ การตัดสินใจในด้านการบริหารการเงิน การจัดทำบัญชี การกู้ยืมเงิน และการวางแผนการใช้เงินทุนนั้น จะใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแต่ละราย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา และสรุปเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้พิจารณาประกอบกับข้อมูลด้านศักยภาพทางการเงิน

การศึกษาศักยภาพทางการเงินนั้น จะมีการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ดังนี้

1. อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง (Liquidity Ratio) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงสภาพคล่องระยะสั้นของธุรกิจ ประกอบด้วยอัตราส่วนดังต่อไปนี้

- 1.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (หรืออัตราส่วนเดินสะพัด)

$$= \text{สินทรัพย์หมุนเวียน} / \text{หนี้สินหมุนเวียน (current ratio)}$$

$$= CA / CL \quad (\text{เท่า})$$
- 1.2 อัตราส่วนสภาพคล่องระยะสั้น (หรืออัตราส่วนทุนหมุนเวียน หรืออัตราส่วนจับปล้น) (Acid Test Ratio หรือ Quick Ratio)

$$= (\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงคลัง}) / CL = \text{สินทรัพย์สภาพคล่อง} / CL \quad (\text{เท่า})$$
- 1.3 อัตราส่วนสภาพคล่องของกระแสเงินสด (Cash Flow Liquidity Ratio)

$$= (\text{เงินสด} + \text{หลักทรัพย์} + \text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน}) / CL \quad (\text{เท่า})$$
- 1.4 ทุนหมุนเวียนสุทธิ (Working Capital) = CA – CL (บาท)

2. อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Activity / efficiency Ratio)

อัตราส่วนต่อไปนี้ชี้ให้เห็นประสิทธิภาพและสภาพคล่องระยะยาวของธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วย:

- 2.1 อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้การค้า (Accounts Receivable Turnover Ratio)

$$= \text{ยอดขายเชื่อ} / \text{ลูกหนี้การค้าถัวเฉลี่ย} \quad (\text{ครั้ง หรือ รอบ})$$
- 2.2 ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บหนี้ (Average Collection Period)

$$= 365 \text{ วัน} / \text{อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้การค้า} \quad (\text{วัน})$$
- 2.3 อัตราการหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า

$$= \text{ยอดซื้อเชื่อ} / \text{เจ้าหนี้การค้าถัวเฉลี่ย} \quad (\text{ครั้ง หรือ รอบ})$$
- 2.4 ระยะเวลาเฉลี่ยในการชำระหนี้

$$= 365 / \text{อัตราการหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า} \quad (\text{วัน})$$
- 2.5 อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง (Inventory Turnover Ratio)

$$= \text{ต้นทุนสินค้าขาย} / \text{สินค้าคงคลังเฉลี่ย} \quad (\text{ครั้ง หรือ รอบ})$$
- 2.6 อายุสินค้า หรือระยะเวลาที่เก็บสินค้าไว้ก่อนขาย (Inventory Turnover in days)

$$= 365 \text{ วัน} / \text{อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง} \quad (\text{วัน})$$
- 2.7 1 รอบธุรกิจ (Operating Cycle)

$$= \text{ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บหนี้} + \text{อายุสินค้า} \quad (\text{วัน})$$

2.8 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ทั้งหมด (Total Asset Turnover Ratio)

$$= \text{ยอดขาย} / \text{สินทรัพย์ทั้งหมด} \quad (\text{ครั้ง หรือ เท่า})$$

$$= S / \text{Total Asset หรือ } S / (CA+FA)$$

2.9 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets Turnover Ratio)

$$= \text{ยอดขาย} / \text{สินทรัพย์ถาวรสุทธิ} \quad (\text{ครั้ง หรือ เท่า})$$

$$= S / FA$$

3. อัตราส่วนแสดงความสามารถในการกู้ยืม หรือความเสี่ยงในการกู้ยืม

(Debt Ratio or Leverage Ratio)

3.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ทั้งหมด (Debt Ratio)

$$= (\text{หนี้สินทั้งหมด} / \text{สินทรัพย์ทั้งหมด}) \times 100\%$$

3.2 หนี้สินต่อส่วนของเจ้าของ (D/E)

$$= \text{หนี้สิน} / \text{ส่วนของเจ้าของ} \quad (\text{เท่า})$$

3.3 อัตราส่วนหนี้ระยะยาวต่อเงินลงทุนรวม (Long - Term Debt/Total Capitalization)

$$= \text{หนี้ระยะยาว} / (\text{หนี้ระยะยาว} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}) \quad (\text{เท่า})$$

3.4 อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Times Interest Earning or Interest Coverage Ratio)

$$= \text{กำไรจากการดำเนินงาน} / \text{ดอกเบี้ยจ่าย} = EBIT / I \quad (\text{เท่า})$$

3.5 อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายค่าใช้จ่ายประจำ

$$(\text{Fix Charge Coverage Ratio})$$

$$= (EBIT + \text{ค่าเช่า}) / (I + \text{ค่าเช่า}) \quad (\text{เท่า})$$

3.6 Degree of Financial Leverage

$$= EBIT / (EBIT - I) = EBIT / EBT \quad (\text{เท่า})$$

4. อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio)

4.1 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย (Net Profit Margin)

$$= (\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} / \text{ยอดขาย}) \times 100\%$$

$$= (EAT / S) \times 100\%$$

4.2 อัตราส่วนกำไรเบื้องต้นต่อยอดขาย (Gross Profit Margin)

$$= (GP / S) \times 100\%$$

4.3 อัตราการจ่ายเงินปันผล (Dividend Payout Ratio)

$$= (\text{เงินปันผลต่อหุ้น} / \text{กำไรสุทธิต่อหุ้น}) \times 100\%$$

5. อัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึง อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio) และผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุน (Return to Investors)

5.1 อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน (Return on Investment : ROI)

$$= (\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} / \text{สินทรัพย์รวม}) \times 100\%$$

$$= (\text{EAT} / \text{Total Assets}) \times 100\%$$

$$= ((\text{EAT}/\text{S}) \times (\text{S}/\text{TA})) \times 100\%$$

5.2 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Total Assets : ROA)

$$= (\text{กำไรจากการดำเนินงาน} / \text{สินทรัพย์รวม}) \times 100\%$$

$$= (\text{EBIT} / \text{Total Assets}) \times 100\%$$

5.3 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE)

$$= (\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} / \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}) \times 100\%$$

$$= (\text{EAT} / \text{Equity}) \times 100\%$$

5.4 กำไรต่อหุ้น (Earning per Share)

$$= \text{ผลตอบแทนแก่หุ้นสามัญ} / \text{จำนวนหุ้นสามัญทั้งหมด} \quad (\text{บาท/หุ้น})$$

5.5 ราคาตลาดต่อหุ้นต่อกำไรต่อหุ้น หรืออัตราส่วนราคาหุ้นต่อผลกำไร

$$(\text{Price to Earning Ratio})$$

$$= \text{ราคาตลาดต่อหุ้น} / \text{กำไรสุทธิต่อหุ้น} \quad (\text{เท่า})$$

5.6 อัตราผลตอบแทนของเงินปันผล (Dividend Yield)

$$= (\text{เงินปันผลต่อหุ้น} / \text{ราคาตลาดต่อหุ้น}) \times 100\%$$

โครงสร้างทางการตลาดของผู้ประกอบการ

การศึกษาโครงสร้างการตลาดของผู้ประกอบการ เป็นการศึกษาแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และ ยอดขายโดยเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดในแต่ละช่องทางตลาด โดยสัมภาษณ์ผู้ประกอบการถึงกระบวนการตลาดของผลิตภัณฑ์ทุกชนิดที่ผู้ประกอบการทำการผลิต ข้อมูลส่วนนี้สามารถนำมาประมวลเพื่อสรุปเป็น แนวทางการขยายตลาดของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดต่อไป

1.5 นิยามศัพท์

เครื่องกรอด้วย (ชนิดที่ 1) : อุปกรณ์ที่ใช้กรอฝ้ายที่เป็นลักษณะไจ เพื่อให้เส้นฝ้ายเรียงไปมาวนที่เครื่องกรอด้วย (ชนิดที่ 2) ซึ่งมีคำที่ใช้เหมือนกันต่าง ๆ ดังนี้ ระวงกรอฝ้าย กุ้ง กว้าง ตงกว้าง ก้วง กัง และโก่งกว้าง

เครื่องกรอผ้า (ชนิดที่ 2) :	อุปกรณ์ที่ใช้กรอผ้าจากเครื่องกรอผ้า (ชนิดที่ 1) และม้วนผ้าใส่หลอดพีวีซี หรือกระป๋อง โดยในปัจจุบันมีการดัดแปลงนามอเตอร์มาใช้ ซึ่งมีค่าที่ใช้เหมือนกันต่าง ๆ ดังนี้ จักรกวักผ้า เย็นกอ เย็น เครื่องกรอผ้าใส่หลอด เย็นขอ เย็น จักรปั่นผ้าและกวักผ้า และเครื่องปั่นผ้า
อุปกรณ์เรียงเส้นยืน (ชนิดที่ใช้กับที่เมือง) :	อุปกรณ์ที่ใช้เรียงผ้าเส้นยืน เพื่อให้มีขนาดความกว้างและยาวตามขนาดผ้าที่ต้องการ ซึ่งมีค่าที่ใช้เหมือนกันต่าง ๆ ดังนี้ ที่เรียงผ้าเส้นยืน ผะขอ ผะขอ พระขอหวน ก้าง และหลักเข็นด้าย
ที่รวมผ้าเส้นพุ่ง :	อุปกรณ์ที่ใช้ม้วนผ้าเส้นพุ่ง ตั้งแต่ 2 เส้นถึง 9 เส้น ซึ่งมีค่าที่ใช้เหมือนกัน ได้แก่ เป็บัด
อุปกรณ์เรียงเส้นยืน (ชนิดที่ใช้กับที่กระตุก) :	อุปกรณ์ที่ใช้เรียงผ้าเส้นยืน เพื่อให้มีขนาดความกว้างและยาวตามขนาดผ้าที่ต้องการ ซึ่งมีค่าที่ใช้เหมือนกันต่าง ๆ ดังนี้ ค้างเรียงผ้าเส้นยืน ก้างค้างขึ้นเครือ และที่เรียงด้ายเส้นยืน
อุปกรณ์ม้วนผ้าก่อนขึ้นที่ :	อุปกรณ์ม้วนผ้าเส้นยืนที่ใช้งานกับที่กระตุก ก่อนที่จะนำผ้าขึ้นที่มีค่าอื่น ๆ ที่ใช้เหมือนกันต่าง ๆ ดังนี้ ม้วนหนีบด้าย ที่หนีบผ้า และม้ากอบบี
อุปกรณ์ม้วนผ้าบนที่ :	อุปกรณ์ม้วนผ้าเส้นยืนที่ใช้งานกับที่กระตุก มีค่าอื่น ๆ ที่ใช้เหมือนกันต่าง ๆ ดังนี้ ม้วนผ้า และค้างม้วน
ไม้ชิงหน้าผ้า :	อุปกรณ์ที่ใช้ชิงหน้าผ้าให้ตั้งใช้ระหว่างการทอผ้าบนที่ มีค่าอื่น ๆ ที่ใช้เหมือนกันดังนี้ ไม้ชนิดแบน ไม้ผ้าหูก และไม้ผัง
อุปกรณ์ยกเส้นยืน :	อุปกรณ์ที่ยกเส้นยืนให้แยกจากกันและสอดด้ายเส้นพุ่ง ใช้ระหว่างการทอผ้าบนที่ มีค่าอื่น ๆ ที่ใช้เหมือนกันดังนี้ เขาสัน ไม้เก็บเขา ไม้ชนิดกลม และเขาลึก
ไม้ประกอบอุปกรณ์ยกเส้นยืน :	ไม้ที่ใช้ยกเส้นยืนให้แยกจากกันและสอดด้ายเส้นพุ่ง ใช้ระหว่างการทอผ้าบนที่ มีค่าอื่น ๆ ที่ใช้เหมือนกันดังนี้ ไม้เขาสัน และไม้หาบเขา
ไม้สอดเส้นยืน :	ไม้ที่ใช้สอดเส้นยืนให้แยกจากกันและสอดด้ายเส้นพุ่ง ใช้ระหว่างการทอผ้าบนที่ มีค่าอื่น ๆ ที่ใช้เหมือนกันดังนี้ ไม้ดาบ ไม้หلاب และไม้เผ่ายกดอก
ไม้เก็บลาย :	ไม้ที่ใช้เก็บลายหรือดอก ในการขั้นตอนการเก็บลายหรือดอก มีค่าอื่น ๆ ที่ใช้เหมือนกันดังนี้ ไม้เก็บดอก ไม้เขายาว ไม้เขาดอก และไม้มุก
ไม้สอดเชือกในล่อน :	ไม้ที่ใช้สอดเชือกในล่อนให้แยกจากกันและขั้นตอนการเก็บลาย มีค่าอื่น ๆ ที่ใช้เหมือนกันดังนี้ ไม้เต่า ไม้คัดดอก และไม้กวักดอก
พื้นหวี :	อุปกรณ์ร้อยด้ายเส้นยืนและใช้กระทบผ้าเวลาทอ มีค่าอื่น ๆ ที่ใช้เหมือนกันคือ ฟืม

ขอบพื้นหวี : อุปกรณ์ที่สวมขอบพื้นหวีทั้งด้านบนและล่าง มีคำอื่นที่ใช้เหมือนกัน คือ จะขัด และจะคัด

1.6 ทบทวนเอกสาร

1.6.1 ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

สมถวิล เจริญทรัพย์ (2539) และวิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2527) ได้ให้ความหมายของ “ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน” ไว้ว่า หมายถึง ศิลปหัตถกรรมที่เกิดขึ้นจากฝีมือของช่างในท้องถิ่น การประดิษฐ์สร้างสรรค์เป็นไปตามเทคนิควิธี และรูปแบบที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ โดยมีการเรียนรู้เฉพาะภายในครอบครัว มิได้มีการถ่ายทอดให้บุคคลอื่น เพราะทำขึ้นใช้ภายในครอบครัวเป็นหลัก และการเรียนรู้จะถ่ายทอดในช่วงเวลาที่ว่างจากการเกษตร ซึ่งแต่ละครอบครัวมีเวลาวางไม่ตรงกัน จึงทำให้ไม่มีการถ่ายทอดให้ครอบครัวอื่น

การกำเนิดงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

สมถวิล เจริญทรัพย์ (2539) วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2527) และไทยล้านนา (2541) ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านว่ามี 3 ประการ คือ

1. เกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน
2. เกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
3. เกิดจากวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และการนับถือศาสนาของคนในชุมชน

ลักษณะเฉพาะของศิลปหัตถกรรมและหัตถกรรมพื้นบ้าน

ศิลปหัตถกรรมและหัตถกรรมพื้นบ้านมีลักษณะเฉพาะตามที่ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2527) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย
2. สร้างขึ้นเป็นจำนวนมาก
3. ต้องมีราคาที่เหมาะสม
4. ต้องมีลักษณะเฉพาะถิ่น
5. เป็นผลผลิตของช่างฝีมือ (craftsman) ธรรมดา มิใช่จากฝีมือศิลปินชั้นเยี่ยม

ประเภทของงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านแบ่งออกได้เป็น 10 ประเภท (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2527) ได้แก่

1. เครื่องเคลือบดินเผา (Ceramics)

เครื่องเคลือบดินเผามีอยู่เกือบทุกภาคของประเทศ ซึ่งจะมีกรรมวิธีการผลิตและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างกันไป เช่น การปั้นโอ่ง อ่าง กระถางเคลือบลายมังกร ของ จ.ราชบุรี เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา และเครื่องปั้นดินเผาของ จ.เชียงใหม่ เป็นต้น

2. การทอผ้าและการเย็บปักถักร้อย (Textile and Embroidery)

การทอผ้าและการเย็บปักถักร้อย ได้แก่ การทอผ้าในท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น การทอผ้าไหมของภาคเหนือ และภาคอีสาน การทอผ้าเกาะยอ ของ จ.สงขลา การทอผ้าพุมเรียง อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี รวมถึงการเย็บ ปัก ถัก ร้อย เพื่อการตกแต่ง เช่น การทอยกดอก การทอจก และการประดับตกแต่งด้วยลูกปัดและกระຈก รวมถึงการทอธง หรือตุ่ง ของภาคเหนือ และภาคอีสาน

3. การแกะสลัก (Carving)

งานหัตถกรรมประเภทแกะสลัก ได้แก่ การแกะสลักเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ ด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น การทำครกหิน ที่อ่างศิลา จ.ชลบุรี การแกะสลักไม้สำหรับทำเครื่องเรือน เครื่องตกแต่งอาคารของภาคเหนือ การแกะสลักไม้เป็นรูปเคารพของภาคอีสาน การแกะสลักตัวหนังสือของภาคใต้ เป็นต้น

4. หัตถกรรมโลหะ (Metal Works)

งานหัตถกรรมโลหะ ได้แก่ การทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยเหล็ก เช่น จอบ เสียม มีด พร้า อารู และการบินหล่อรูปเคารพ การทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยทองเหลือง ทองแดง สำริด ตะกั่ว รวมถึงการทำเครื่องประดับตกแต่งด้วย เงิน ทอง เป็นต้น การทำหัตถกรรมโลหะในปัจจุบันมีอยู่ทั่วไป เช่น การทำมีดอรัญญิกของ จ.อยุธยา การทำบาตร ที่บ้านบาตร กรุงเทพฯ และการทำเครื่องเงิน ของ จ.เชียงใหม่

5. เครื่องจักสาน (Basketry หรือ Mat)

เครื่องจักสาน ได้แก่ การสานและการถักภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ด้วย ไม้ไผ่ หวาย กก เชือก ป่าน ปอ กระจุต ใบลาน ใบลำเจียก ใบเตย ย่านลิเภา ฯลฯ การทำเครื่องจักสานเป็นหัตถกรรมที่ทำกันอย่างแพร่หลายที่สุด และกระจายอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ

6. การก่อสร้าง (Architectures)

การก่อสร้าง ได้แก่ งานสถาปัตยกรรมพื้นบ้านทั่วไป เช่น เรือนเครื่องสับ หรือเรือนไทยของภาคกลาง เรือนกาแลของภาคเหนือ เรือนเสาลอยของภาคใต้ และเรือนพื้นบ้านของภาคอีสาน เป็นต้น รวมถึงที่พักอาศัยชั่วคราว เช่น เพิง กระต๊อบ กระโจม เถิงนา ของภาคเหนือ เถียงไร่เถียงนาของภาคอีสาน และหน้าของภาคใต้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีงานศิลปกรรมทางพุทธศาสนา เช่น โบสถ์ หรือ สิม ของภาคอีสาน ซึ่งมีลักษณะของท้องถิ่นเด่นชัด

7. ภาพเขียน (Painting & Drawing)

หัตถกรรมประเภทภาพเขียน ได้แก่ งานจิตรกรรมหรือภาพเขียนระบายสี และภาพลายเส้นซึ่งมักเกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนา เช่น การเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังตามโบสถ์และอุโบสถต่างๆ ที่แสดงให้เห็นลักษณะของฝีมือช่างพื้นบ้านอย่างเด่นชัด (เช่น ภาพเขียนภายนอกสิม หรือ โบสถ์ วัดไชยศรี อ.เมือง จ.ขอนแก่น) นอกจากนี้งานจิตรกรรมที่ถือว่าเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน คือ การตกแต่งเครื่องมือเครื่องใช้ของชาวชนบท เช่น การตกแต่งเกวียน หรือ กระจัง ของภาคเหนือ

8. การปั้นรูปและลวดลายประดับ (Sculpture and Decorating motive)

การปั้นรูปและลวดลายประดับ ได้แก่ งานประติมากรรมทั้งหลาย เช่น การปั้นพระพุทธรูป การปั้นรูปเคารพ และปั้นตุ๊กตาต่าง ๆ เช่น ตุ๊กตาเสียบบาล เป็นต้น งานปั้นจะเกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการปั้นลวดลายประดับที่นอกเหนือจากการตกแต่งอาคารทางพุทธศาสนานั้นไม่ค่อยปรากฏ

9. การทำเครื่องกระดาด

การทำเครื่องกระดาดพื้นบ้าน เช่น การทำกระดาดสาของภาคเหนือ การทำกระดาดข่อยของภาคกลาง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการทำกระดาดสำหรับใช้ตกแต่งในงานเทศกาล หรืองานนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ ซึ่งมักตัดเป็นริ้วธง และรูปพวงมาลัยดอกไม้ นานาชนิด รวมถึงการทำร่ม ว่าว หวีชน และหน้ากาก

10. ประเพณีเบ็ดเตล็ด

เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ไม่แพร่หลาย และไม่สามารถจัดเข้าประเภทใดได้แน่นอน เช่น การจัดดอกไม้ การแกะสลักผลไม้ การแทงหยวก การทำหุ่นกระดาด การทำเครื่องดนตรี การทำยานพาหนะ เช่น เกวียน ล้อ เลื่อน ระแทะ เป็นต้น

ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคเหนือ

งานศิลปหัตถกรรมของภาคเหนือที่เกิดขึ้นตามลักษณะภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นที่เห็นได้ชัด (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2527) ได้แก่

1. แกะสลัก เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่อุดมด้วยป่าไม้ ชาวเหนือจึงนิยมทำเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยไม้
2. จักสาน เนื่องจากการบริโภคข้าวเหนียว ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่น ทำให้เกิดเครื่องมือเครื่องใช้ในการหุงหรือนึ่งข้าวเหนียว ได้แก่ หวดนึ่งข้าว ก่องข้าว และแอบข้าว นอกจากนี้เนื่องจากตามบ้านเรือนในภาคเหนือจะมีบ่อน้ำสำหรับใช้และดื่ม เป็นบ่อน้ำที่ขุดลึกลงไปใต้ดิน จึงต้องใช้น้ำทุ้ง หรือน้ำถุ้ง ผูกเชือกหย่อนลงไปใบบ่อเพื่อ打水
3. เครื่องปั้นดินเผา เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมการบริโภค เช่น หม้อนึ่ง หม้อน้ำ เป็นต้น

1.6.2 ผ้าทอและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ

การทอผ้าเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านของภาคเหนือที่มีมาช้านานอีกชนิดหนึ่ง และยังแพร่หลายในปัจจุบัน มีทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายสีธรรมชาติและสีเคมี สำหรับผ้าทอที่ยังคงอนุรักษ์ศิลปะดั้งเดิมมีการผลิตอยู่ที่ จ.แพร่ และสุโขทัย ซึ่งผลิตผ้าทอที่มีลวดลายยกดอกตรงเชิง ผ้าลายน้ำไหล ผ้าทอลวดลายแบบไทลื้อที่ จ.น่าน และผ้าไหมยกดอก ที่ จ.ลำพูน ซึ่งเป็นรูปแบบดั้งเดิมที่ทำมานาน และปัจจุบันยังมีการผลิตอยู่ (ปริวรรต แวกเพ็ง, 2542)

พัฒนาการผ้าทอในเอเชีย

ผ้าทอมีความผูกพันและเกี่ยวโยงกับพิธีกรรมทางศาสนาและวิถีชีวิตของคนเอเชียมานานนับศตวรรษ การทอ การเตรียมเส้นใย และการย้อมสี หรือแม้แต่วางลายผ้าทอแบบดั้งเดิม ล้วนเป็นกิจกรรมของสตรี และเปรียบเสมือนเป็นบันทึกร่องราวของสังคมผ่านสายตาของสตรีผู้ทอ

ความจำกัดในด้านเทคนิควิธีทำให้ผ้าทอจากประเทศต่างๆ ในเอเชียมีลวดลายและโครงสร้างคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสีและชนิดของเส้นใยใกล้เคียงกันมากในทุกประเทศ การใช้สีถูกกำหนดโดยสารที่มีอยู่ในธรรมชาติและโดยลักษณะธรรมชาติของเส้นใยที่จะย้อม เช่น ใยฝ้ายจะย้อมสีคราม สีดำ สีครีม และสีน้ำตาลแดงได้ดี ส่วนสีแดง สีเขียว และสีเหลือง เหมาะสำหรับย้อมใยไหม ซึ่งย้อมได้ดีเมื่อผสมสารที่มีกรด

อย่างไรก็ตามในปลายศตวรรษที่ 19 ระบบสีของผ้าทอเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง เมื่อพ่อค้าเริ่มนำเข้าสีเคมี เช่น สีชมพู สีม่วง สีน้ำเงิน และสีฟ้า ดังนั้นผืนผ้าซึ่งเดิมเคยย้อมสีธรรมชาติล้วน ๆ จึงเริ่มมีสีเคมีเข้ามาปะปนแลดูไม่กลมกลืนในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 (ทรงศักดิ์ ปรารงค์วัฒนากุล และแพทรีเซีย ซีสแมน แนนหนา, 2536)

อิทธิพลวัฒนธรรมข้ามแดนก็มีส่วนทำให้ผ้าทอเอเชียมีความคล้ายคลึงกันในด้านลวดลายและโครงสร้าง โดยเฉพาะอิทธิพลของวัฒนธรรมกลองสำริดของซอน ซึ่งเฟื่องฟูอยู่ในเวียดนามราว 500 ปี ก่อนคริสตกาล ถึง ปี ค.ศ. 100 ได้มีผลกระทบต่อการออกแบบลวดลายบนผ้าทอในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้เกิดการใช้สัญลักษณ์ที่แสดงอำนาจ ซึ่งต่อมาถูกตีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มชนต่าง ๆ และแปรเปลี่ยนรูปลักษณะหลากหลายบนผืนผ้า แต่เค้าโครงพื้นฐานก็ยังอาจเห็นได้ อาทิ รูปลายขอแหลม ลายขอ ลายก้นหอย ลายดาวแปดแฉก ลายเกลียวคลื่น รูปสามเหลี่ยม เว้า ข้าง นก และคน

อิทธิพลสำคัญต่อผ้าทอเอเชียอีกส่วนคือ โครงสร้างสำหรีปาโตลาใหม่ ซึ่งถือกำเนิดที่รัฐจากรัฐในประเทศอินเดียและกลายเป็นสินค้าเข้าสู่อาณาจักรต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 15 พบว่ามีการเลียนแบบโครงสร้าง สีและลายในกลุ่มชนพื้นเมืองหลายกลุ่มแม้ที่อยู่ในดินแดนอันห่างไกล โครงสร้างดังกล่าวได้แก่ ผืนผ้ายาวถึง 4 เมตร มีลายประดับเชิงตลอดสองริมผ้าตรงปลายผ้ามีกรวยเชิงเป็นลายสามเหลี่ยมกลางผืนผ้ามีลายต่าง ๆ ประดับ ลายที่นิยมที่สุดเรียกกันว่า "ลายดาว" สีเด่น คือ สีแดง สีเหลือง และสีเขียว ภายหลังเมื่อมีการค้นพบและค้าเส้นใยโลหะก็นิยมตกแต่งผ้าทอด้วยด้ายเงิน ด้ายทอง ทำให้เกิดการใช้ผ้าทออันหรูหราในหมู่ชนชั้นสูง ราชสำนักในเอเชียนำเข้าทั้งเส้นใยและผ้าจากอินเดีย และเริ่มทอผ้าอันหรูหราแวววาวในลักษณะนี้ ส่วนสามัญชนจะใช้ดินคุณภาพต่ำหรือไหมสีเหลืองเลียนแบบดินทอง (ทรงศักดิ์ ปรารงค์วัฒนากุล และแพทรีเซีย ซีสแมน แนนหนา, 2536)

การทอผ้ามีความสัมพันธ์ต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่อดีต ถือเป็นมรดกทางสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาในอดีต และมีการถ่ายทอดฝีมือสืบทอดกันมานานจนกลายเป็นวัฒนธรรมของชุมชน การทอผ้าแต่ละผืนใช้ระยะเวลายาวนาน เริ่มตั้งแต่ปั่นฝ้ายหรือรังไหมต้องนำมาสาวเป็นเส้นใยหรือเส้นด้าย การย้อมสีผ้าตามกรรมวิธีของแต่ละท้องถิ่น นำมาสู่กระบวนการทอเป็นลวดลายต่าง ๆ จวบจนเป็นผ้าผืน ซึ่งมักเป็นกิจกรรมยามว่างของสตรี ซึ่งมักทอไว้ใช้ในครัวเรือน หรือทอผ้าเป็นอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้แก่ครัวเรือน และในบางแหล่งก็มีการทอผ้าเป็นอาชีพหลักด้วย ลักษณะของผ้าทอก็จะมีความแตกต่างตามแต่ละชุมชน ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น

มัดหมี่

มัดหมี่ คือ การมัดเส้นใยเพื่อสร้างลวดลายก่อนย้อมสีและทอ เวลาย้อมส่วนที่ถูกมัดไว้จะไม่ติดสีจึงทำให้เกิดเป็นลวดลาย ถ้าต้องการหลายสีก็ต้องมัดและย้อมทบหลายครั้ง จนกว่าจะได้สีครบตามต้องการ ถ้าเป็นมัดหมี่ด้ายเส้นยืน จะกำหนดความยาวของผ้าบนหลักหมี่ด้ายเส้นยืน ถ้าเป็นมัดหมี่ด้ายเส้นพุ่งก็จะกำหนดความยาวของผ้าบนหลักหมี่ด้ายเส้นพุ่ง สำหรับการมัดหมี่เส้นพุ่งนั้นทำซ้ำกันไปมาได้หลายครั้ง จึงทำให้สามารถทอผ้าได้ไม่จำกัดความยาว

เชื่อกันว่ามัดหมี่ด้ายเส้นยืนอาจเป็นเทคนิคที่มีมาก่อนมัดหมี่ด้ายเส้นพุ่ง การทอผ้าไหมมัดหมี่ด้ายเส้นพุ่งง่ายกว่าการทอผ้าไหมมัดหมี่ด้ายเส้นยืน การทอในแถบนี้ใช้กี่แบบสีเหลี่ยมมีขาตั้ง พืม และเครื่องมือมัดหมี่ด้ายเส้น

พุ่งมาเป็นเวลาช้านานแล้ว มัดหมี่ด้ายเส้นยืนพบเฉพาะในลายที่ไม่ซับซ้อนของคนไทยบางกลุ่มในประเทศลาว และประเทศไทย แต่ชาวเขาก็คงใช้เทคนิคนี้กับกี่เอว ส่วนมัดหมี่ผสมซึ่งเป็นเทคนิคการผสมผสานมัดหมี่ด้ายเส้นพุ่งและด้ายเส้นยืนบนผ้าผืนเดียวกัน พบในผ้าทอพื้นเมืองของชาวเขมรสูงทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย กลุ่มชาวไทแดงทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของลาว และมีนังกะเบาในเกาะสุมาตราตะวันตก ประเทศอินโดนีเซีย แต่มัดหมี่ผสมที่มีคุณภาพดีที่สุดมาจากรัฐกุจาร์รัฐ ในประเทศอินเดียและทั้งกานันในเกาะบาหลี

มัดหมี่ด้ายเส้นพุ่งเหมาะสำหรับการทอฝ้ายหรือเส้นใยจากพืชอื่น ๆ ดังนั้นสีที่ใช้ย้อมจึงมักเป็นสีธรรมชาติที่เหมาะสมกับการย้อมฝ้าย สีที่นิยมมากที่สุด ได้แก่ สีคราม และสีแดงเม็งกูดู (Morinda citrifolia) โดยใช้คู่กับสีฝ้ายธรรมชาติหรือขาว มัดหมี่ด้ายเส้นพุ่งที่ทำจากไหมนิยมใช้สีเขียว ซึ่งมาจากสีเหลืองขมิ้นผสมสีครามจาก และสีแดงจากครั่ง ส่วนสีส้ม สีเขียว และสีม่วงมาจากการย้อมทับ

จัก

จัก เป็นเทคนิคการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษบนพื้นผ้าเรียบ ทำได้โดยยกด้านเส้นยืนและพุ่งเส้นด้ายเพิ่มพิเศษผ่านด้ายเส้นยืนเป็นช่วง ๆ เพื่อให้เกิดลวดลาย ซึ่งอาจมีสีสลับตลอดหน้าผ้า เทคนิควิธีนี้บางครั้งเรียกว่า “การปักบนทูก” ในบางท้องถิ่นใช้วิธีกลับเอาด้านหลังของผ้าขึ้นข้างบนขณะทอทำให้สามารถตกแต่งรายละเอียดได้ แต่ในบางแห่งทอจากด้านหน้า ส่วนใหญ่นิยมใช้เส้นไหมเป็นเส้นพุ่งเพิ่มพิเศษบนพื้นผ้าฝ้ายหรือไหม

การใช้ดินเงินดินทองเป็นเส้นพุ่งพิเศษเป็นอิทธิพลจากผ้าทอของเปอร์เซีย และอินเดีย ซึ่งเป็นสินค้าประจำราชสำนักในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสมัยหนึ่ง ลวดลายที่นิยมกัน ได้แก่ ลายดวงกลม หรือลายเส้นที่ทำจากดินเงินดินทองบนพื้นผ้าไหม สำหรับสามัญชนจะใช้เส้นไหมสีเหลืองเลียนแบบดินทอง

การทอจักเป็นเทคนิคที่ยากและใช้เวลานาน ในสมัยก่อนการทอจักที่สลับซับซ้อนนับเป็นคุณสมบัติสำคัญของสตรีเอเชีย ปัจจุบันนี้จักเป็นเทคนิคที่กำลังสูญหายไปอย่างรวดเร็วที่สุดในบรรดาเทคนิคการทอทั้งหมด การทอจักสมัยนี้อาจทำได้เร็วขึ้นโดยการเก็บตะกอก แต่ขั้นตอนสุดท้ายก็ยังต้องใช้มือ ในประเทศลาวและประเทศไทยบางท้องถิ่นยังคงมีช่างทอที่มีฝีมือในการทอจักหลงเหลืออยู่ ทุกวันนี้การปักได้เข้ามาแทนที่การทอจัก เพราะขั้นตอนการปักไม่ต้องใช้ทูกและสะดวกกว่า ชาวไทแดงและไทลื้อในประเทศลาวยังคงทอลวดลายโบราณด้วยวิธีนี้ ส่วนในประเทศไทย ไทยวน ไทยพวน และผู้ไทยยังคงทอจักอยู่

ขิด

ขิด เป็นเทคนิคการทอที่เพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษบนผ้าพื้นเพื่อสร้างลวดลายข้ามช่วงด้ายเส้นยืนบนพื้นผ้า ถ้าด้ายเส้นพุ่งพิเศษที่ใช้เป็นเส้นโลหะ เช่น ดิ้นเงินหรือดินทองจะเรียกว่า “ฝ้ายกดิน” (Brocade) การเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษอาจทำได้เร็วขึ้นโดยการใส่ตะกอกยกด้ายเส้นยืนขึ้น ทำให้สามารถพุ่งด้ายพิเศษเพิ่มขึ้นจากเส้นพุ่งปกติได้ ในสมัยก่อนที่ยังไม่มีการใส่ตะกอกพิเศษ ช่างทอจะใช้ไม้เก็บขิด ซึ่งทำให้ทอลวดลายได้จำกัดเพียง 2 ครั้งเท่านั้น การใช้ตะกอกพิเศษทำให้ทอลายได้ไม่จำกัดจำนวน

เทคนิคการเพิ่มด้ายเส้นยืนพิเศษและเส้นพุ่งพิเศษ เคยใช้กันแพร่หลายในดินแดนแถบนี้ก่อนที่จะอิทธิพลของอินเดียจะเริ่มเข้ามา อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนเทคนิควิธีจากการเพิ่มด้ายเส้นยืนเป็นการเพิ่มด้ายเส้น

พุ่งเกิดขึ้นในช่วงต้นของพันปีแรกของคริสต์ศตวรรษ ซึ่งเป็นระยะเดียวกันกับที่อิทธิพลของอินเดียเริ่มขยายเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การใช้ดินเงินดินทองในระยะต่อมา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในงานทอผ้าสำหรับชนชั้นสูง แต่สำหรับบุคคลทั่วไปนิยมใช้ไหมเป็นเส้นพุ่งพิเศษบนพื้นผ้าฝ้ายเพื่อตกแต่งให้ดูหรูหราและมีสีสันสดใสขึ้น

พัฒนาการผ้าทอไทย

การทอผ้ามีมาตั้งแต่โบราณกาล หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบ ได้แก่ เศษผ้าและเส้นใยของฝ้ายไหม และใยกล้วย ตามกำไลสำริด อุปกรณ์การทอผ้า เช่น แวดินเผา หินทุบเปลือกไม้ และลูกกลิ้งดินเผา ซึ่งพบที่บ้านเชียง จ.อุดรธานี และถ้ำผีโน จ.แม่ฮ่องสอน (ปริมรัตน์ แวกเพ็ง, 2542) ซึ่งสันนิษฐานว่าอยู่ในราวสมัย 700 ปีก่อนคริสตกาล แสดงถึงการใช้ผ้ามาตั้งแต่สมัยยุคหิน และมีการพัฒนาต่อมา โดยมีการผสมผสานระหว่างอิทธิพลของชนชาติต่าง ๆ สืบทอดต่อมา นอกจากนี้การได้พบเศษผ้า ด้าย เส้นใยไหม ในแหล่งก่อนประวัติศาสตร์ บ้านนาดี อ.หนองหาน จ.อุดรธานี ยังเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้มีการทอผ้าใช้กันแล้วในยุคนั้นโดยเฉพาะผ้าไหม (สายสุนีย์ สิงห์ทัศน์, 2538)

จากการค้นพบเศษผ้าไหมในที่หลายแห่ง อาจกล่าวได้ว่าแหล่งไหมที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศนั้นอยู่ในดินแดนอีสานและได้สืบทอดเรื่อยมา รวมทั้งมีการทออลวดลายและการคิดลายผ้าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีทั้งการทอผ้าพื้นธรรมดา การทำไหมมัดหมี่ การทำผ้าขิด ผ้าปูมอลวดลายต่าง ๆ การทำชิ้นไหมโฮลสุรินทร์ของชาวอีสาน การนำเส้นไหมไปทำเป็นผ้ายกไหม-ไส้ทอง ลายดอกแก้ว ดอกพิกุลของชาวเหนือ การทอผ้าดินเงินดินทองที่หมู่บ้านพุมเรียงของชาวใต้ การทำชิ้นไหมหรือชิ้นไหมตีนต่อด้วยจกในแถบภาคกลาง ล้วนยืนยันให้เห็นถึงความเป็นมาอันยาวนานของไหมไทย (สายสุนีย์ สิงห์ทัศน์, 2538)

สำหรับรูปแบบของกี่ทอผ้าที่เป็นแบบสี่เสาตั้งบนพื้นจะมีพัฒนาการมาอย่างไรมิได้มีหลักฐานบันทึกไว้ (แพทรีเซีย ซีสแมน แน่นหนา และวิที พานิชพันธ์, 2536)

ในสมัยศรีวิชัย เริ่มมีการทอผ้าที่มีลวดลายผสมผสาน เนื่องจากเริ่มมีการติดต่อค้าขายกับอินเดีย จีน และเปอร์เซีย ในสมัยล้านนามีการทอผ้าเพื่อใช้และจำหน่ายเป็นสินค้าออก จนกระทั่งสมัยอยุธยา มีการนำเข้าผ้าจากต่างประเทศ เช่น จีน อินเดีย เขมร เปอร์เซีย และยุโรป เพื่อใช้ในราชสำนักและจำหน่ายให้กับประชาชน ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ เริ่มมีการติดต่อกันประเทศตะวันตก ทำให้รูปแบบการแต่งกายเป็นแบบผสมผสาน ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงการเลี้ยงไหม ตั้งกรมช่างไหม ในปี 2452 และในปี 2478 มีการตั้งโรงงานทอผ้าเพื่อใช้ในราชการทหาร นอกจากนี้กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้เพิ่มเติมถึงการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและสังคมในช่วงรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม มีการส่งเสริมผ้าที่ผลิตภายในประเทศ ส่งเสริมการปลูกฝ้าย และชี้ให้เห็นว่าฝ้ายเป็นพืชที่สำคัญจำเป็นอย่างยิ่งต่อชาติ ส่งเสริมการปั่นด้ายด้วยเครื่องหีบฝ้าย อบรมการทอผ้าทำให้เกิดแฟชั่นการแต่งกายใหม่ ๆ ขึ้น ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการนำเข้าเครื่องทอผ้ามากขึ้น ความนิยมผ้าทอมือค่อยน้อยลง การทอผ้าเพื่อจำหน่ายลดลงแต่ยังมีการทอผ้าเพื่อใช้เอง จนกระทั่งปัจจุบันความนิยมผ้าทอมือกลับมาอีกครั้ง เพราะได้รับการส่งเสริมทั้งจากหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านและส่งเสริมรายได้ให้กับราษฎรในชนบท จึงทรงโปรดให้มีการก่อตั้งมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ เพื่อ

ส่งเสริมหัตถกรรมไทยจากทุกภูมิภาค ทำให้มีการทอผ้าเป็นอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น โครงการของรัฐบาล “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ส่งเสริมให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมในท้องถิ่น ส่งเสริมการแต่งกายพื้นบ้าน ส่งเสริมการส่งออกเพื่อขยายตลาด และพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นบ้านเพิ่มขึ้น

พัฒนาการผ้าทอในภาคเหนือ

ผ้าทอในยุคหลังของล้านนามีปรากฏหลักฐานคล้ายคลึงกับภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วิหารลายคำ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร และที่วิหารวัดบวรศรีทนต์ใน จ.เชียงใหม่ ซึ่งเป็นภาพที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพม่ากับล้านนาในศตวรรษที่ 16 ผ้านุ่งของผู้หญิงล้านนาเป็นผ้าชิ้นลายขวาง ซึ่งต่างจากผ้าชิ้นของอีสานที่เป็นลายทางตั้ง เรียกกันว่า “ชิ้นตามะนาว” นิยมลายขวางสีเหลือง หรือ สีเขียว สำหรับผ้าชิ้นผู้หญิงสูงอายุที่เรียกว่า “ชิ้นก่อนคอควย” มีลักษณะสะท้อนถึงอิทธิพลของชิ้นแบบลัวะ คือ เป็นชิ้นสีดำมีลายขวางสีแดง 2 แถวคาดตรงหัวชิ้นและตีนชิ้น สำหรับผ้าชิ้นที่ใช้นุ่งในเวลาว่างจะเป็นชิ้นที่ต่อเชิงด้วยตีนจก ลวดลายตีนจกที่พบมากคือลาย “นกกินน้ำร่วมต้น” และลายสีเหลี่ยมข้าวหลามตัด ซึ่งสีและลวดลายจะบ่งบอกถึงความแตกต่างของตีนจกในแต่ละแห่ง ตีนจกแบบเชียงใหม่นิยมจกด้วยดินบนพื้นผ้าสีดำ ในขณะที่ตีนจกแบบแม่แจ่มมักจะนิยมใช้ฝ้ายหนา สีเหลืองจกลายแน่น ฝ้ายเป็นวัตถุดิบสำคัญในภาคเหนือ ถึงแม้ว่าไหมจะได้รับการส่งเสริมนำเข้าจาก จ.น่าน สำหรับราชสำนักเชียงใหม่ก็ตาม (แพทรีเซีย ซีสแมน แนนหนา และวิณี พานิชพันธ์, 2536)

อิทธิพลของผ้าจากราชสำนักไทยภาคกลางปรากฏในภาคเหนือ ใน ค.ศ. 1782 ที่เห็นได้ชัด คือ การใช้ดินแบบอินเดียนและเปอร์เซียบนพื้นผ้าของกลุ่มเจ้านายฝ่ายเหนือและชนชั้นสูง ศูนย์กลางของการผลิตผ้าทอยุคต้นเริ่มที่ลำพูน ปัจจุบันผ้าทอแบบไทยวนยังคงทออยู่ที่ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ และได้มีการฟื้นฟูการย้อมสีธรรมชาติ ที่ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ และมีการทอผ้ามัดหมี่เส้นยืนลวดลายแบบสากล เพื่อตัดเป็นเสื้อผ้าสมัยใหม่และเป็นผ้าสำหรับทำเฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ

ลักษณะผ้าชิ้นแบบไทลื้อที่เห็นเด่นชัด คือ การเน้นความสำคัญของการออกแบบและลวดลายตรงส่วนกลางผืนต่อตีนชิ้นด้วยผ้าพื้นสีดำหรือสีคราม/เขียว วิธีการเย็บเป็นแบบชาวไทลื้อกลุ่มย่อยต่าง ๆ จะมีโครงสร้างของผ้าชิ้นเหมือนกัน แต่มีการเพิ่มเทคนิคการทอตกแต่งลวดลายบนตัวชิ้นต่าง ๆ กันไป เช่น ชาวไทลื้อที่ อ.เชียงคำ และ อ.เชียงม่วน จ.พะเยา จะทอลวดลายเล็ก ๆ ด้วยเทคนิคเกาะ ตกแต่งบนตัวชิ้น ผ้าเก่ามักจะใช้เส้นพุ่งเป็นไหม แต่นับตั้งแต่การตัดขาดสัมพันธ์ไมตรีระหว่างไทยกับลาวในปี ค.ศ. 1975 การทอผ้าชิ้นแบบเดิมของชาวไทลื้อที่นี้ก็มีการใช้เส้นใยสังเคราะห์ทอแทน ส่วนชาวไทลื้อที่ อ.เชียงของ จ.เชียงราย มีลวดลายที่ทอด้วยเทคนิคเกาะหรือจก 2-3 แถวบนตัวชิ้น สำหรับชาวไทลื้อที่น่านมีการทอลายมัดหมี่เส้นพุ่งสลับลายขิดเป็นลายขวางบนตัวชิ้น

ผ้าทอของชาวไทลื้อแบบอื่น ๆ คือ ผ้าที่ทอด้วยเทคนิคขิดด้วยด้ายสีแดงและครามผืนผ้าสีขาว ชาวไทลื้อจากเมืองเงินประเทศลาว ซึ่งปัจจุบันอาศัยอยู่ในเขต อ.ทุ่งช้าง จ. น่าน จะนิยมเพิ่มสีเหลืองและสีอื่น ๆ ด้วย ลายที่เป็นที่นิยมมากในกลุ่มไทลื้อ คือ ลายนกยูง ม้า และช้าง ถูย้อมแบบไทลื้อจะเป็นสีแดงมีลายทางเล็ก ๆ สีเหลืองสลับ เลื้อยของผู้หญิงไทลื้อเย็บด้วยผ้าฝ้ายสีดำหรือคราม นิยมตกแต่งสาบเลื้อยด้วยผ้าที่มีลวดลายจกหรือด้วยฝ้ายกดินแบบจีน

วัตถุดิบ

1. ฝ้าย

ปัจจุบันฝ้ายเป็นวัตถุดิบที่สำคัญของอุตสาหกรรมสิ่งทอ แต่ผลผลิตฝ้ายในประเทศไทยยังมีปริมาณน้อย เนื่องจากผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ยังอยู่ในระดับต่ำ เป็นพืชที่มีศัตรูมากจึงต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยาฆ่าแมลง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง อีกทั้งราคาฝ้ายไม่ค่อยแน่นอน ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอต้องสั่งซื้อฝ้ายจากต่างประเทศปีละเป็นจำนวนมาก ปริมาณความต้องการใช้ฝ้ายเป็นวัตถุดิบปีละเกือบ 300,000 ตัน (ฝ้ายปุย) ในขณะที่ไทยผลิตฝ้ายเองได้เพียง 30,000 ตันต่อปี หรือผลิตได้ประมาณร้อยละ 10 ของความต้องการใช้

การผลิตฝ้ายในปัจจุบันมีปัญหาเกิดขึ้น เนื่องจากการปลูกฝ้ายไม่ค่อยได้ผลดีเท่าที่ควร มีแมลงและศัตรูพืชรบกวนทำให้ได้ผลผลิตไม่เต็มที่ ต้นทุนการผลิตสูง ราคาฝ้ายจะสูงตามไปด้วย การผลิตฝ้ายยังมีปริมาณน้อยกว่าความต้องการ ผลผลิตฝ้ายจะออกตามฤดูกาล ทำให้โรงงานหีบฝ้ายทำงานเพียง 4 เดือน คือ ธันวาคม – มีนาคม อีก 8 เดือน เครื่องจักรไม่ได้ทำงานเพราะไม่มีวัตถุดิบ ดังนั้นการที่จะให้มีวัตถุดิบป้อนโรงงานตลอดปีก็ต้องซื้อฝ้ายกักตุนไว้ ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และราคาฝ้ายก็สูงขึ้นด้วย (กองส่งเสริมการค้าไทย, 2535)

การผลิตฝ้ายกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ แหล่งผลิตในภาคเหนือ ได้แก่ จ.แพร่ น่าน สุโขทัย กำแพงเพชร พิจิตร และนครสวรรค์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกือบทุกจังหวัด ภาคกลาง ที่ จ.ลพบุรี และสระบุรี และภาคตะวันตก ได้แก่ จ.กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ พันธุ์ที่ใช้ปลูกกันทั่วไปคือ พันธุ์ศรีสำโรง 2 ศรีสำโรง 60 นครสวรรค์ 1 ตากฟ้า 1 และศรีสำโรง 3

แหล่งนำเข้าฝ้ายที่สำคัญได้แก่ สหรัฐอเมริกา ชูแดน ปากีสถาน และสาธารณรัฐประชาชนจีน รองลงมาได้แก่ บราซิล อินเดีย อัฟริกา ออสเตรเลีย และเม็กซิโก

การเก็บฝ้าย ควรเก็บฝ้ายเมื่อสมอฝ้ายแตกฟูเต็มที่และแห้งสนิท และไม่ควรให้เศษใด ๆ เข้าไปปะปนกับปุยฝ้าย นำสมอฝ้ายที่แก่และแห้งมาเข้าเครื่องบีบเพื่อเอาเมล็ดออกเรียกว่า “อ้วฝ้าย” แล้วเอาปุยฝ้ายที่อ้วเรียบร้อยแล้วมาติดกับเครื่องดัดฝ้ายที่มีรูปร่างคล้ายกับธนู เพื่อให้ปุยฝ้ายละเอียดเป็นเนื้อเดียว จากนั้นนำฝ้ายมาหมุนเป็นท่อน ๆ เรียก “การกรอฝ้าย” และนำมาเข้าเครื่องปั่นที่เรียกว่า “โน” หรือ “หลา” เพื่อให้ได้เส้นฝ้ายเรียกว่า “การเส้นฝ้าย” (กองส่งเสริมการค้าไทย, 2535)

2. ไหม

ปัจจุบันจีนเป็นผู้ผลิตเส้นไหมรายใหญ่ของโลก แต่มีนโยบายผลิตไหมเพื่อเป็นสินค้าสำเร็จรูปออกจำหน่ายมากกว่าจำหน่ายในรูปวัตถุดิบ ดังนั้นคาดว่าในอนาคตเส้นไหมอาจขาดแคลน ส่วนญี่ปุ่น เกาหลี และได้หันได้หยุดการผลิตเส้นไหมโดยสิ้นเชิงเพราะค่าใช้จ่ายสูง อินเดียนั้นแม้ว่าจะเป็นผู้ผลิตรายใหญ่อันดับที่ 2 ของโลกก็ไม่สามารถผลิตได้แบบอุตสาหกรรมเพราะขาดเทคโนโลยี (สถาบันวิจัยหม่อนไหม, 2543)

สำหรับประเทศไทย ในปัจจุบันมีผู้ประกอบการโรงงานสาวไหมทั้งสิ้น 6 โรง ซึ่งทุกโรงงานได้มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของรังไหมและเส้นไหม เพื่อให้ทัดเทียมหรือดีกว่าคุณภาพเส้นไหมนำเข้า รวมทั้งการส่งเสริมตลาดผู้ใช้เส้นไหมในประเทศให้หันมาใช้เส้นไหมที่ผลิตในประเทศ

เกษตรกรที่ประกอบอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหมมีประมาณ 3 แสนครัวเรือน มากกว่าร้อยละ 90 อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรกว่าร้อยละ 80 เป็นเกษตรกรที่ยากจนเลี้ยงไหมเป็นอาชีพเสริม จำหน่ายผลผลิตในรูปเส้นไหมหรือผ้าไหม โดยแรงงานเด็กและสตรีในครัวเรือน (เส้นไหมสาวมือ) และมีเกษตรกรผู้เลี้ยงไหมเพื่อจำหน่ายรัง (เส้นไหมสาวเครื่อง) ประมาณ 7,000 ราย เลี้ยงไหมพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศเกือบทั้งหมดใช้ไหมที่ผลิตจากภาคเอกชนภายในประเทศ ได้แก่ บริษัทจุลไหมไทย บริษัทอุตสาหกรรมไหมไทย และบริษัทไหมเมืองกาญจน์ ส่วนการนำเข้ามีไม่มากนัก

การผลิตเส้นไหมภายในประเทศมี 2 ชนิด คือ เส้นไหมพุ่ง และเส้นไหมยืน ซึ่งประมาณร้อยละ 90 ของเส้นไหมทั้งหมดที่ผลิตได้เป็นเส้นไหมพุ่ง ความต้องการเส้นไหมภายในประเทศมีปริมาณมากขึ้น เกษตรกรจึงหันมาผลิตเส้นไหมเพื่อจำหน่ายมากกว่าการผลิตเพื่อขายรัง แต่การผลิตเส้นไหมของเกษตรกรในชนบทยังมีคุณภาพไม่ดีพอ กล่าวคือ เส้นไหมที่ผลิตได้ไม่มีความสม่ำเสมอ และปริมาณเส้นไหมที่สาวได้ต่อวันต่ำ (สถาบันวิจัยหม่อนไหม, 2543)

แหล่งผลิตผ้าทอไทย

ปัจจุบันการทอผ้าแบบพื้นบ้านกระจายอยู่ทั่วไปในท้องถิ่นต่างๆ โดยมีลวดลายเอกลักษณ์ที่แสดงถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละท้องถิ่น (สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา, 2535) โดยสามารถแยกตามกลุ่มชนเชื้อสายต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. กลุ่มชนที่มีเชื้อสายไทยวน และไทลื้อ ในบริเวณล้านนาหรือภาคเหนือ ทอผ้าด้วยวิธียกดอก และวิธีจัก
2. กลุ่มชนที่มีเชื้อสายลาว ในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทอผ้าด้วยวิธีขิด วิธีจัก และมัดหมี่
3. กลุ่มชนเชื้อสายเขมรในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทอผ้าด้วยวิธีมัดหมี่
4. กลุ่มชนเชื้อสายมลายูทางภาคใต้ ทอผ้าด้วยวิธียกดอก

สิ่งที่สังเกตได้ประการหนึ่ง คือ ไม่พบว่าคนไทยภาคกลางมีการทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว แต่ประการใด แต่ปรากฏหลักฐานว่ามีการทอผ้าด้วยวิธีการทอแบบธรรมดา (สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา, 2535)

ปริมรัตน์ แวกเพ็ง (2542) และกองส่งเสริมหัตถกรรมไทย (2535) ได้กล่าวถึงแหล่งผลิตผ้าทอในประเทศไทยไว้เช่นกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.4 แหล่งผลิตผ้าทอ

แหล่งผลิต	วิธีการทอ	กลุ่มช่างทอผ้า
ภาคเหนือ	ยกดอก และจัก	เชื้อสายไทยวน ไทยใหญ่ ลื้อ ลัวะ กระเหรี่ยง มอญ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ขิด จัก และมัดหมี่	เชื้อลาว เขมร
ภาคกลาง	จัก และมัดหมี่	เชื้อสายไทยวน ลาวโซ่ง
ภาคใต้	ยกดอก	รับอิทธิพลจากมาเลเซีย อินเดีย

ที่มา : ปริมรัตน์ แวกเพ็ง, 2542 และกองส่งเสริมหัตถกรรมไทย, 2535

ผ้าทอภาคเหนือ

ในภาคเหนือมีการทอผ้ากระจายในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการทอผ้าฝ้าย เพราะฝ้ายเป็นวัตถุดิบที่หาง่ายในท้องถิ่น โดยลวดลายและวิธีการทอจะมีลักษณะแตกต่างกันไป (ปริมรัตน์ แวกเพ็ง, 2542)

ผ้าฝ้ายทอมือ

ผ้าฝ้ายทอมือ เป็นผ้าที่ทอจากฝ้ายย้อมสีธรรมชาติและสีเคมี เพื่อทำเป็นผ้าผืนหรือผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น จานรองชุดอาหาร หมวก กระเป๋า ผ้าคลุมไหล่ เป็นต้น โดยแหล่งผลิตที่สำคัญได้แก่ บ้านหนองอาบช้าง บ้านไร่ไผ่งาม ต.สบเตี๊ยะ อ.จอมทอง และบ้านนาคอเรือ บ้านตาลใต้ บ้านตาลกลาง บ้านตาลเหนือ ต.บ้านตาล อ.ฮอด จ.เชียงใหม่ ซึ่งมีการทอผ้าโดยใช้กี่พื้นเมืองและกี่กระตุก นอกจากนี้ยังมีอยู่ใน อ.สันกำแพง ซึ่งมีทั้งการผลิตเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน และการผลิตเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เพื่อจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ ส่วนใน จ.ลำพูน การทอผ้าจะเน้นไปทางด้านผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายมากกว่าการทอผ้าเป็นผืน นอกจากนี้ จ.แพร่ ก็มีการทอผ้าฝ้าย โดยนำฝ้ายมาย้อมคราม จากต้นครามหรือต้นฮ่อมก่อน แล้วนำมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป (กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย, 2535)

บ้านไร่ไผ่งามเป็นแหล่งผลิตผ้าฝ้ายทอมือพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงมากแห่งหนึ่งใน จ.เชียงใหม่ ตั้งอยู่ใน ต.สบเตี๊ยะ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ ขั้นตอนการผลิตเริ่มตั้งแต่การปลูกต้นฝ้ายเพื่อนำเส้นใยจากเมล็ดมาปั่นเป็นเส้นด้ายด้วยอุปกรณ์พื้นบ้าน ซึ่งไม่เสมอมาตลอดเส้น เมื่อนำมาทอเป็นผืนผ้าแล้วจะเกิดพื้นผิวที่น่าสนใจ ฝ้ายพันธุ์พื้นเมืองมี 2 พันธุ์ คือ ฝ้ายสีขาว และฝ้ายสีดุนหรือสีเนื้อ ซึ่งให้ผลผลิตน้อย แต่มีคุณสมบัตินุ่ม เหนียว และมีผิวสัมผัสที่ดี ดังนั้นทั่ว ๆ ไปจึงมีการนำเส้นใยชนิดอื่นมาผสมกับฝ้ายเพื่อเพิ่มปริมาณและลดค่าใช้จ่าย เช่น ใยนุ่นและใยสังเคราะห์ เป็นต้น แต่ที่บ้านไร่ไผ่งามนี้ใช้ฝ้าย 100% ราคาจึงค่อนข้างสูง กอปรกับกรรมวิธีการย้อมสีธรรมชาติและลักษณะการทำให้เกิดลวดลายโดยวิธีมัดหมี่บนเส้นยืนที่มีลวดลายเฉพาะของที่นี่ ซึ่งต้องใช้เวลาและฝีมือมาก

บ้านหนองอาบช้าง ต.สบเตี๊ยะ อ.จอมทอง มีจำนวนผู้ผลิตประมาณ 30-50 ครัวเรือน มีทั้งการทอผ้าฝ้ายโดยใช้สีธรรมชาติและสีเคมี โดยมีการรวมกลุ่มเพื่อการจำหน่าย มีผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ผ้าฝ้ายทอเป็นผืน เสื้อผ้าสำเร็จรูป ที่รองจาน ของที่ระลึก เป็นต้น

ผ้าทอบ้านไร่ เป็นศิลปะการทอผ้าพื้นเมืองที่มีชื่อของ จ.อุทัยธานี แหล่งผลิตที่โด่งดัง คือ อ.บ้านไร่ เช่นที่ ต. บ้านบึง อ. บ้านไร่ ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่จะทอผ้ากันแทบทุกครัวเรือน ผ้าทอบ้านไร่เป็นผ้าฝ้ายทอมือที่มีลักษณะเด่น คือ ใช้สีย้อมธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ และลวดลายมีลักษณะพิเศษ คือ เป็นลายสัตว์ในวรรณคดี เช่น นาค ครุฑ หรือไม่ก็เป็นการเล่าเรื่องราวในอดีตลงบนผืนผ้า รูปแบบของผ้าทอจะมีทั้งผ้าคลุมเตียง ผ้าห่ม ผ้าคลุมไหล่ ผ้านุ่ง และผ้าขาวม้า

บ้านนาคอเรือ มีการตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้าน โดยรวมผู้ผลิตประมาณ 150 ครัวเรือน มีผลิตภัณฑ์ของใช้และของที่ระลึกที่ทำจากผ้าฝ้าย เช่น ผ้าเช็ดมือ กระเป๋า ยาม ที่เสียบจดหมาย สมุด รวมทั้งผ้าฝ้ายทอเป็นผืนด้วย มีทั้งการย้อมสีเคมีและสีธรรมชาติ

บ้านตาลใต้ บ้านตาลกลาง บ้านตาลเหนือ ต.บ้านตาล อ.ฮอด มีการทอผ้ากระจายตามหมู่บ้าน มีทั้งการใช้กี่พื้นเมืองและกี่กระตุก มีทั้งการทอผ้าด้วยฝ้ายและใยประดิษฐ์ แต่เดิมจะผลิตแบบต่างคน

ต่างทำ ต่อมา มีการตั้งกลุ่มเพื่อการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตนอกจากผ้าขึ้นลายมัดหมี่แล้วยังเป็นเครื่องใช้สอยอื่น ๆ เช่น ผ้าขาวม้า ผ้าทอ ยาม เสื้อสำเร็จรูป ผ้าพันคอ เป็นต้น (กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย, 2535)

ผ้าจก

ผ้าจกเป็นผ้าที่ทอด้วยการสอดฝ้ายหรือไหมให้เกิดลวดลายในขณะที่ทอ โดยการใช้ไม้ปลายแหลม หรือขนเม่นดัดขึ้นด้ายยืนขึ้น แล้วใช้ด้ายสีสอดไปตามรอยดัดขึ้นขึ้น (กมลลา กองสุข, 2536) วิธีการทอจะสลับซับซ้อนกว่าผ้าทอชนิดอื่น ๆ เมื่อทอผ้าจกได้ก็เชื่อกันว่าสามารถทอผ้าชนิดอื่น ๆ ได้ไม่ว่าจะมีกรรมวิธีสลับซับซ้อนอย่างไรก็ตาม (ธนาคารเอเชีย จำกัด, 2535)

การจกผ้านิยมใช้ในการตกแต่งเชิงขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ หัวขึ้นจะเป็นผ้าพื้น ตัวขึ้นจะทอเป็นผ้าพื้นหรือฝ้ายก ส่วนเชิงจะทอเป็นจกซึ่งมีลวดลายต่าง ๆ แหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ อ.ศรีสังขาลย์ จ.สุโขทัย อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ อ.ลับแล อ.ตรอน อ.ปากท่า จ.อุตรดิตถ์ และ อ.ลอง จ.แพร่

ผ้าขึ้นตีนจก ที่ผลิตใน ต. หาดเลี้ยว อ. ศรีสังขาลย์ จ. สุโขทัย หรือที่มีชื่อเสียงในนาม “ผ้าทอหาดเลี้ยว” มีลวดลายประณีตงดงาม ซึ่งเกิดจากการจกเป็นลวดลายเรขาคณิต สลับสีต่างๆ โดยเน้นไปทางสีแดง อดัม สีส้ม และสีน้ำตาลปนเหลือง มีลายเล็ก ๆ ที่ย่อมุมและสอดได้ในลายใหญ่เป็นสีเหลือง สีเขียว สีม่วง และสีคราม ปัจจุบันมีการนำด้ายไทเรสำเร็จจากโรงงานมาใช้ทอ เพราะสีสดกว่าสีที่ได้จากการย้อมสีธรรมชาติ

ฝ้ายก

การทอฝ้ายกต้องใช้เวลานาน เพราะมีความซับซ้อนให้เกิดลวดลาย มีเทคนิคการทอคล้ายผ้าขิด การคัดลายด้วยไม้เรียวปลายแหลม มีการทอโดยใช้ฝ้ายและไหม มีการใช้ดินเงินดินทองในการทอขยกลายซึ่งมักใช้ในโอกาสพิเศษ แหล่งที่ผลิตมาก คือ จ.ลำพูน

ผ้าลายน้ำไหล

ทอโดยใช้ด้ายเส้นพุ่งหลาย ๆ สี เป็นช่วง ๆ เป็นการทอผ้าฝ้ายลายขวาง โดยการทอกลับด้ายหรือย้อนเส้น การสอดด้ายสีต่าง ๆ ทำให้ดูเหมือนลักษณะการไหลของน้ำ แหล่งผลิตที่สำคัญ ๆ ได้แก่ อ. เชียงของ จ. เชียงราย อ. เชียงม่วน อ. เชียงคำ จ. พะเยา อ. ท่าวังผา อ. บัว อ. เชียงกลาง อ. พงษ์ช้าง จ. น่าน

ผ้าทอชาวเขา

มีลักษณะศิลปะตามวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เช่น อีเก้อ กะเหรี่ยง เป็นการทอผ้าฝ้ายหรือด้าย โดยใช้กรรมวิธีง่าย ๆ โดยการทอผูกติดกับตัว มีการตกแต่งโดยใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ ได้แก่ ลูกเดือย มะกล่ำ แหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ จ. เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และตาก

ลักษณะการประกอบอาชีพทอผ้า

การประกอบอาชีพทอผ้าในประเทศไทยแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ (คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2542) กล่าวคือ

1. การรวมกลุ่มกันของสมาชิกในชุมชนเพื่อดำเนินการเองโดยไม่มีหน่วยงานสนับสนุน และสมาชิกบางส่วนช่วยด้านเงินทุนตามกำลัง สมาชิกซึ่งมีก็เป็นของตนเองจะทอดผ้าอยู่กับบ้าน แล้วนำผ้ามาส่งให้กลุ่มเพื่อจำหน่าย โดยไม่มีโครงสร้างและการจัดการที่เป็นระบบชัดเจน
2. การรับจ้างทอให้กับธุรกิจเอกชน โดยสมาชิกที่มีก็ทอดผ้าเป็นของตนเอง รับจ้างทอให้กับนายทุน โดยนายทุนกำหนดลวดลาย และเตรียมการบางขั้นตอนให้ หรือจ้างให้ผู้ทอดำเนินการเองทุกขั้นตอน แล้วนำผ้ามาส่งให้นายทุนเพื่อจัดจำหน่าย และได้รับค่าจ้างตามข้อตกลง
3. การดำเนินการเองอย่างอิสระ โดยผู้ทอดผ้าซึ่งจะจัดซื้อเส้นใยจากร้านค้าในท้องถิ่น ทำการทอแล้วนำไปส่งร้านเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายเองที่บ้าน
4. การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการในรูปแบบธุรกิจชุมชน โดยมีการจัดระบบโครงสร้าง ระบบการบริหารจัดการ ระบบบัญชี ระบบสวัสดิการ และสมาชิกมีส่วนเป็นเจ้าของ ดำเนินการร่วมกันและแบ่งปันผลประโยชน์ให้แก่สมาชิก

จากลักษณะการประกอบอาชีพดังกล่าว ผู้ผลิตส่วนใหญ่ทำเป็นอาชีพเสริม และ 2 ใน 3 ดำเนินการแบบรับจ้างทอ

กำลังการผลิตต่อคน

กำลังการผลิตขึ้นอยู่กับประเภทของผ้าฝ้ายทอ ถ้าเป็นผ้าฝ้ายพื้นไม่มีการยกลาย โดยเฉลี่ยแล้วผู้ผลิตสามารถทอได้ประมาณวันละ 4-6 เมตร ถ้าเป็นผ้าทอที่มีกรรมวิธีลวดลายต่าง ๆ เช่น จก ยกดอก ขิด หรือมัดหมี่ก็จะใช้เวลาในการผลิตมากขึ้น ขึ้นอยู่กับความมากน้อยของลวดลายนั้น ๆ ตลอดจนเทคนิคการทำ เช่น การย้อมสี ถ้าย้อมสีธรรมชาติจะต้องใช้เวลาในการย้อมมากกว่าสีเคมี เพราะจะต้องย้อมหลายครั้งจึงจะติด ส่วนการทำผ้าทอลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นต่าง ๆ ก็จะขึ้นอยู่กับความละเอียดของลวดลายและความยากง่ายของกรรมวิธีการทอผ้า อีกทั้งยังแตกต่างกันไปตามภาวะเศรษฐกิจในท้องถิ่นนั้น ๆ (กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย, 2535)

กลุ่มรับจ้างทำการผลิตผ้าพื้นเมือง บ้านตาล อ.ฮอด จ.เชียงใหม่ นั้น ผู้ผลิต 1 คน ทอผ้าเต็มที่จะได้ผ้าประมาณ 150 - 200 เมตรต่อเดือน ได้รับค่าจ้างทอเมตรละ 15 บาท รายได้เฉลี่ย 2,250 - 3,000 บาทต่อเดือน ซึ่งนับว่าค่อนข้างต่ำมาก (คณะกรรมาธิการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2542)

เทคโนโลยีการผลิต

หัตถกรรมผ้าทอมือมีกรรมวิธีการผลิตหลากหลาย และใช้ระยะเวลายาวนานในการผลิตผ้าแต่ละผืน ตั้งแต่การนำปุยฝ้าย รังไหม มาทำเป็นเส้นใยหรือเส้นฝ้าย การย้อมสีเส้นฝ้ายหรือเส้นใยด้วยสีธรรมชาติหรือสีเคมี ก่อนนำมาทอเป็นผ้าผืน ลวดลายต่าง ๆ ของผ้าเกิดขึ้นตั้งแต่การย้อมโดยการมัดเส้นฝ้ายหรือไหม เป็นลวดลาย แล้วจึงนำมาทอเป็นผ้ามัดหมี่ หรือลวดลายที่เกิดจากการยกดอก การขิด การจก ซึ่งเกิดจากการทอผ้าตามกรรมวิธีต่าง ๆ แต่ปัจจุบันการทอผ้าเริ่มนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้มากขึ้น มีการนำเอาด้ายโทเรหรือไหม

ประดิษฐ์ มาใช้เพื่อลดขั้นตอนในการปั่นฝ้ายหรือสาวไหม การย้อมผ้าใช้สีธรรมชาติก็มีการเปลี่ยนมาใช้สีเคมี หรือใช้ด้ายที่ย้อมมาสำเร็จรูปแล้วเพื่อลดขั้นตอนการผลิต การทอมีการนำเข้าเครื่องจักรทอผ้าเพื่อสามารถผลิตผ้าได้ในปริมาณมากขึ้นและรวดเร็วขึ้น แต่ทั้งนี้การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้มากเกินไป กลับส่งผลเสียมากกว่าผลดี สีเคมีที่ใช้อาจนำมาซึ่งสารก่อมะเร็งและก่อให้เกิดมลภาวะ การใช้เครื่องจักรทำให้การทอผ้าด้วยแรงงานลดลง ความประณีตลดลง จึงควรส่งเสริมหัตถกรรมมากกว่าเทคโนโลยีสมัยใหม่ ลักษณะการผลิตเป็นการผลิตที่กลับเข้าสู่ธรรมชาติ เพราะมีผลข้างเคียงน้อยกว่า และได้รับความนิยมและส่งเสริมจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนมากกว่า (ปริมรัตน์ แวกเพ็ง, 2542)

1. การทอผ้า

การทำให้เส้นด้ายสองพวกขัดกัน โดยให้ทั้งสองพวกตั้งฉากกัน เส้นด้ายพวกหนึ่ง เรียกว่า ด้ายยืน และอีกพวกหนึ่ง เรียกว่า ด้ายพุ่ง ทำนองเดียวกับการสานด้วยไม้ไผ่ หรือการสานด้วยกระดาด ลักษณะของการขัดกันของด้ายพุ่งและด้ายยืนจะขัดกันแบบธรรมดาที่เรียกว่า “ลายขัด” หรือจะกำหนดให้เป็นลายอื่น ๆ ก็ได้ (ยุพินศรี สายทอง, 2528)

การทอผ้าทำได้หลากหลายวิธี ได้แก่

1. การทอโดยใช้เครื่องทออย่างง่าย

- เครื่องทอที่ทำด้วยแผ่นกระดาดแข็งหรือแผ่นไม้อัด
- เครื่องทอที่ทำด้วยกรอบไม้สี่เหลี่ยม
- เครื่องทอที่ใช้ตะกอลอย่างง่าย

2. การทอด้วยเครื่องทอสองตะกอลและสี่ตะกอล

3. การทอด้วยบัตรแข็ง

4. การทอด้วยวิธีใช้เข็มขัดคาดหลัง

2. การย้อมสี

การย้อมสีแบ่งเป็น สีสังเคราะห์ และสีธรรมชาติ การย้อมด้วยสีสังเคราะห์นั้นสีจะติดได้นานทนต่อการซักและแสงแดด สะดวก รวดเร็ว แต่มีข้อเสีย คือ เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีโลหะหนักจำพวกโครเมียม ดีบุก ตะกั่ว ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้ใกล้ชิด จากการสัมผัสและสูดดมสารที่ตกค้างในเนื้อผ้าก็เป็นอันตรายต่อผู้ใช้ อีกทั้งสีสังเคราะห์เหล่านี้ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเป็นมูลค่าเฉลี่ย 8 พันล้านบาทต่อปี ในขณะที่เดียวกันการย้อมสีธรรมชาติได้รับความนิยมลดลง เนื่องจากขาดองค์ความรู้ด้านการย้อม การย้อมเป็นการลองผิด ลองถูกเป็นความลับเฉพาะกลุ่ม ขาดการสืบทอด คุณภาพสีธรรมชาติไม่เป็นที่ยอมรับของตลาด ไม่ทนต่อแสงแดด สีติดง่าย และคุณภาพไม่สม่ำเสมอ จึงทำซ้ำได้ยาก ก่อให้เกิดปัญหาในการผลิตปริมาณมาก (ไพศาล คงคาอุยชัย และคณะ, 2543) อย่างไรก็ตาม ผู้ผลิตบางรายกลับใช้จุดนี้เป็นจุดขายสินค้าเพราะผ้าย้อมสีธรรมชาติถือเป็นเอกลักษณ์และเป็นเสน่ห์อย่างยิ่ง เช่นเดียวกับที่กล่าวกันว่าผ้าหม้อฮ่อมแท้ต้องสีตก (เพราะย้อมสีธรรมชาติ) เป็นต้น (อนันต์เสวก เหวซึ่งเจริญ, 2543) นอกจากนี้วิธีการย้อมสี และคุณสมบัติของสี

ทั้งสี่สังเคราะห์และสี่ธรรมชาติ ได้กล่าวไว้โดยละเอียดใน อนันต์เสวก เหวซึ่งเจริญ (2543) และคันฉื่นยี่ คำบุญชู (2541)

การตลาดผ้าทอพื้นเมือง

ผลจากการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่ชนบทตามโครงการจัดตั้งหมู่บ้านอุตสาหกรรมระหว่างปี 2537-2539 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหมู่บ้านให้เกิดหมู่บ้านอุตสาหกรรมที่มีการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมอย่างเป็นระบบเพื่อยกระดับรายได้ประชาชน เพื่อการมีงานทำ ลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ทำให้ชุมชนทอผ้าภาคเหนือและภาคอื่น ๆ เกิดโครงสร้างการตลาดอุตสาหกรรมทอผ้าพื้นเมือง (แผนภาพที่ 1.1) ซึ่งมีพ่อค้าคนกลาง ทำหน้าที่จัดหาทุน วัตถุดิบ เครื่องมือ รูปแบบผลิตภัณฑ์ลงไปในชุมชน ชาวบ้านจึงอยู่ในฐานะผู้ผลิตภายใต้การควบคุมของคนกลางและนายทุน จึงเป็นแรงงานรับจ้างทอผ้าราคาถูก (คณะกรรมการการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2542)

ความสัมพันธ์เชิงธุรกิจระหว่างคนกลางและผู้ผลิตมี 2 ลักษณะ

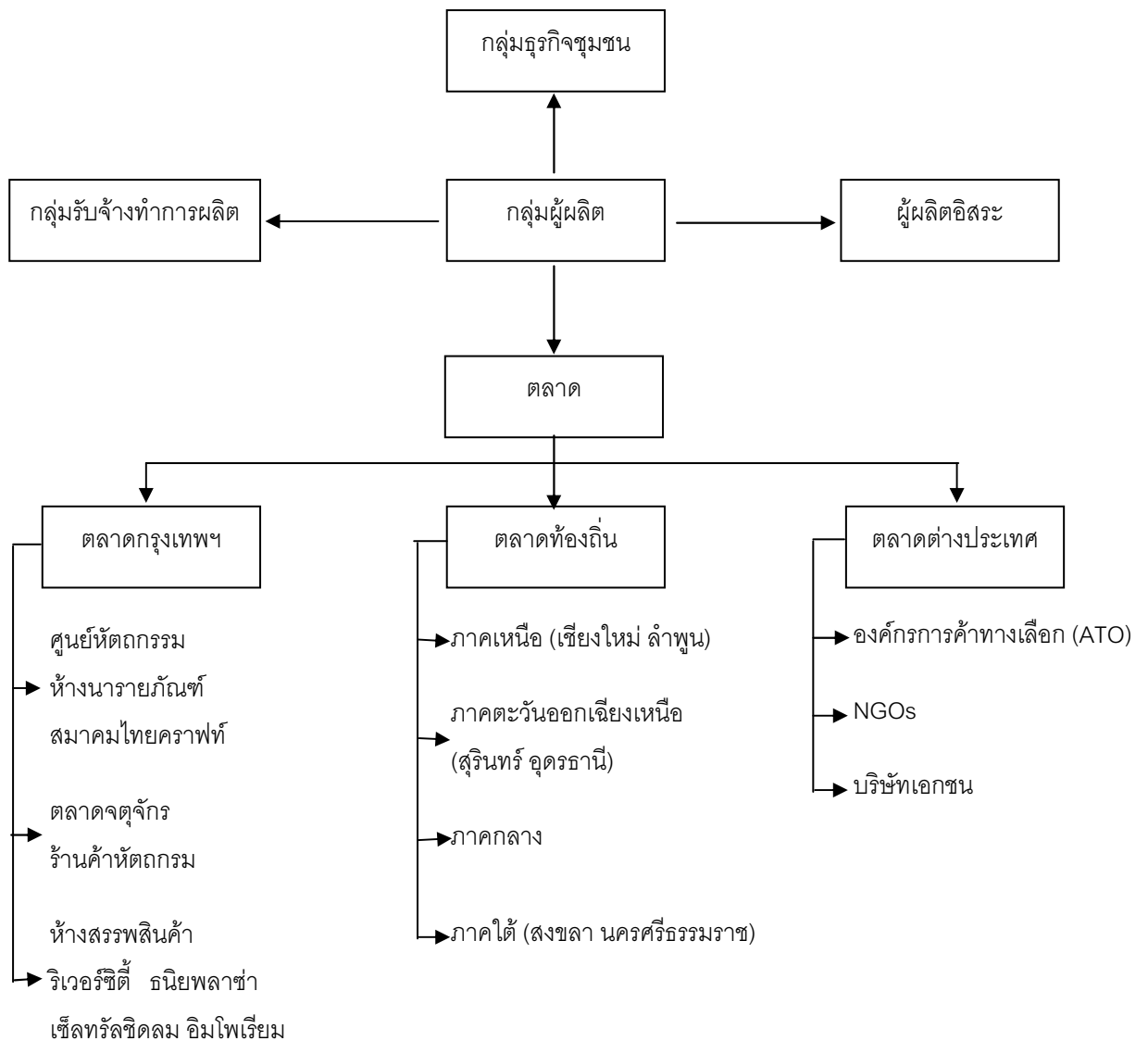
1. คนกลางผู้ซื้อผลิตภัณฑ์มาขายต่อให้ผู้บริโภคทั่วไป ได้แก่ เจ้าของร้านค้าหัตถกรรมซึ่งขายทั้งปลีกและส่ง
2. คนกลางผู้สั่งทอผ้าและขายวัตถุดิบให้ผู้ผลิต แล้วรับซื้อมาแปรรูปเพื่อการส่งออกต่างประเทศ ได้แก่ บริษัทเอกชนและร้านค้าต่าง ๆ

กลุ่มผู้บริโภคที่สำคัญ คือ คนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ

ตลาดภายในประเทศ

ผ้าฝ้ายทอมือ

จากการสำรวจพบว่าปริมาณความต้องการผ้าฝ้ายทอมือในท้องตลาดขึ้นอยู่กับท้องถิ่นและลักษณะความนิยมในช่วงเวลาหนึ่ง ในภาคเหนือและภาคอีสานมีการทอผ้าฝ้ายมากกว่าภาคอื่น ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เมื่อมีลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวมากก็จะซื้อผ้าทอเพื่อเป็นที่ระลึกถึงสถานที่นั้น ๆ ความนิยมตามแฟชั่นก็เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดปริมาณความต้องการของผ้าฝ้ายทอมือ ส่วนผ้าฝ้ายทอมือที่ต้องใช้ฝีมือในการผลิต เช่น การทอผ้าขิด มัดหมี่ ผ้าจก ผ้าน้ำไหล ไทลื้อ ที่ทำเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่ ผ้าขึ้น ผ้าพันคอ ความต้องการก็มีเฉพาะกลุ่ม คนมีอายุและเป็นผู้ที่นิยมอนุรักษ์ศิลปไทยจริง ๆ แต่ในปัจจุบันหลายคนหันมาสนใจใช้สินค้าไทยและตระหนักถึงคุณค่าของศิลปหัตถกรรมไทยมากขึ้น ทำให้ผ้าฝ้ายทอมือมีการขยายตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะการนำมาดัดแปลงตกแต่ง (กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย, 2535)

ที่มา : คณะกรรมการการศึกษาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2542

แผนภาพที่ 1.1 โครงสร้างและกลไกการตลาดผ้าทอพื้นเมืองระดับประเทศ

จากการศึกษาของกองส่งเสริมหัตถกรรมไทย (2535) ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการตลาดผ้าฝ้ายทอมือว่าถ้าผู้ผลิตมีฝีมือและเป็นที่รู้จักดี จะทำให้ผู้ซื้อสั่งซื้อสินค้าไว้ล่วงหน้า การจำหน่ายผลิตภัณฑ์สามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. **ตลาดท้องถิ่น** เป็นการจำหน่ายในท้องถิ่น การออกงานเทศกาล งานประจำปี โดยผู้นำกลุ่มหรือหัวหน้ากลุ่มจะรวบรวมนำมาจำหน่าย หรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่บ้าน ลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นคนในท้องถิ่นนั้นๆ หรือท้องถิ่นใกล้เคียง ส่วนลูกค้าที่มาจากต่างถิ่นหรือนักท่องเที่ยวจะซื้อเพื่อเป็นของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์จะมีลักษณะของพื้นบ้านที่ผลิตอยู่ทั่วไป ซึ่งมีราคาไม่สูงมากนัก

2. ตลาดขายส่ง มีการจำหน่ายผ่านคนกลางและจำหน่ายโดยตรงให้กับผู้ซื้อ โดยติดต่อกับหัวหน้ากลุ่ม หรือมีคนกลางเป็นผู้ติดต่อกับผู้ผลิตรวบรวมผลิตภัณฑ์ส่งให้ผู้ซื้อที่ส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้าในตัวเมือง ร้านค้าในกรุงเทพฯ ซึ่งจะส่งผ้าฝ้ายทอไปตัดเย็บเสื้อผ้า และเคหะสิ่งทออื่น ๆ ผู้ซื้อบางรายอาจนำไปย้อมสีเองเพื่อให้ได้มาตรฐานในการส่งออก หรืออาจจะส่งให้ผู้ผลิตทำผลิตภัณฑ์แบบต่าง ๆ ตามที่ตลาดต้องการ

ผู้ผลิตจะได้คำสั่งซื้อจากลูกค้า 2 ลักษณะ คือ

- ลูกค้าที่เป็นร้านค้าทั้งในต่างจังหวัดและกรุงเทพฯ ซึ่งจะระบุประเภทและชนิดของผลิตภัณฑ์ที่แน่นอนทำให้ผู้ผลิตมีโอกาสได้ผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งนอกจากจะผลิตส่งลูกค้าแล้ว ผู้ผลิตยังทำแบบใหม่ ๆ มาผลิตจำหน่ายเองด้วย
- เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตทำขึ้นหลากหลายเพื่อนำไปจำหน่ายในงานเทศกาล ซึ่งจะเป็นการทดสอบตลาดไปในตัวว่าผลิตภัณฑ์ตัวใดเป็นที่ต้องการของตลาด ผู้ผลิตก็จะผลิตผลิตภัณฑ์ตัวนั้นมาจำหน่ายมากขึ้น แต่เมื่อผู้ผลิตหลาย ๆ ราย ผลิตสินค้ารูปแบบและประเภทเดียวกันก็จะทำให้ความต้องการของตลาดลดลง

ประเทศไทยจะได้เปรียบด้านฝีมือและความประณีต สามารถจะเข้าสู่ตลาดระดับสูงได้ แต่มีปริมาณไม่มากนัก ราคาค่อนข้างสูง ส่วนตลาดในระดับต่ำและระดับกลางนั้นอาจต้องแข่งขันกับจีน เกาหลี ฮองกง ซึ่งเราอาจจะสู้ในด้านราคาไม่ได้ ตลาดผ้าฝ้ายทอในต่างประเทศจะเป็นผลิตภัณฑ์เคหะสิ่งทอ เช่น ผ้าปูเบาะ ผ้าปูผนังหัวเตียง ผ้าปูเบาะ นอกจากนั้นยังทำเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป เช่น ปลอกหมอน ผ้ารองจาน ผ้าที่ใช้บนโต๊ะอาหาร ผ้าคลุมเตียง ฯลฯ ประเทศที่สั่งซื้อได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา เยอรมันตะวันตก ออสเตรเลีย และอังกฤษ

ในปัจจุบันประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น เยอรมัน จะคำนึงถึงความปลอดภัยของสินค้า จึงมีการป้องกันและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมมากขึ้น เน้นการใช้สีย้อมธรรมชาติและผู้บริโภคก็ยินยอมที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติ ปราศจากสารเคมี ในราคาสูงกว่าปกติถึงร้อยละ 20-50 ดังนั้นผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติจะเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่มีศักยภาพพอที่จะก้าวสู่ตลาดต่างประเทศ ถ้าหากมีการปรับปรุงและพัฒนาเทคนิคและกรรมวิธีให้มีคุณภาพได้มาตรฐานมากขึ้น (กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย, 2535)

ผ้าไหม

ตลาดภายในประเทศของผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทยนั้นเป็นปริมาณร้อยละ 60 ของการผลิตทั้งหมด ซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ (ดร.ณวรรณ สุวรรณรงค์, 2532) ซึ่งนักท่องเที่ยวจะซื้อเป็นของที่ระลึก

ตลาดต่างประเทศ

ผ้าฝ้าย

ผ้าฝ้ายและผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายเป็นสินค้าที่มีการส่งออกปีละจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทเคหะสิ่งทอ มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการผลิตให้มีมาตรฐานตรงกับความต้องการของตลาด

ต่างประเทศ จากสถิติส่งออกผ้าฝ้ายและผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทั้งทอมือและทอเครื่องของไทยจากปี 2530-2535 มีมูลค่าการส่งออก 495.1, 984.1, 1,419.3, 1,811.4, 2,558.2 และ 2,535 พันบาท ตามลำดับ (กองส่งเสริม handicraft ไทย, 2535)

ตลาดส่งออกที่สำคัญของผ้าฝ้ายทอมือและอุตสาหกรรมสิ่งทออื่น ๆ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ตลาดข้อตกลง คือ ตลาดที่มีข้อตกลงการค้าสิ่งทอกับประเทศไทย มี 18 ประเทศ ได้แก่ EEC (12 ประเทศ) สหรัฐอเมริกา แคนาดา ฟินแลนด์ สวีเดน นอร์เวย์ และออสเตรเลีย
2. ตลาดนอกข้อตกลง คือ ตลาดที่ไม่มีโควตา หรือไม่มีข้อตกลง สามารถส่งออกได้อย่างไม่จำกัด ประเทศคู่ค้าที่สำคัญคือ ญี่ปุ่น ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอเมริกา อาหรับเอมิเรตส์ สิงคโปร์ฮ่องกง และออสเตรเลีย ซึ่งตลาดนอกข้อตกลงเริ่มมีบทบาทสำคัญต่อการส่งออกสิ่งทอไทย เพราะสามารถขยายปริมาณส่งออกได้

ผ้าไหม

ตลาดส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่สำคัญของไทยได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และประเทศในประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ญี่ปุ่นนำเข้าเพื่อทดแทนการผลิตภายในประเทศซึ่งไม่เพียงพอ สหรัฐอเมริกานิยมผ้าไหมจากไทยสำหรับบุเฟอร์นิเจอร์ ตลาดยุโรปที่สำคัญคือ เบลเยียม ซึ่งเป็นตลาดผ้าไหมแห่งใหม่ของไทยที่มีแนวโน้มจะขยายตัวออกไปได้อีกมาก (ดร.นพวรรณ สุวรรณรงค์, 2532) และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันเป็นตลาดนำเข้าผลิตภัณฑ์ผ้าไหม เช่น เนคไท ผ้าพันคอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ปลอกหมอน และกรอบรูป ซึ่งยังมีช่องทางส่งออกได้อีกมาก โดยเฉพาะในขณะที่ผ้าไหมในรูปผืนผ้าของไทยเสียเปรียบด้านราคา ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ ดังนั้นผู้ผลิตควรพัฒนาการผลิตในด้านผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผ้าผืนและหลีกเลี่ยงการแข่งขันที่รุนแรงจากผู้ผลิตที่ได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิต เช่น จีน และอินเดีย ในตลาดผ้าผืน

หากประเทศไทยต้องการเปิดตลาดผ้าไหมสู่ยุโรป ต้องเปลี่ยนแนวคิดในการ design ผ้าให้ เป็นไปตามความนิยมและสวมใส่สบายในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะประเทศที่มีอากาศหนาวเย็น ต้องผลิตผ้าในลักษณะหนาแน่น และในฤดูร้อนต้องเป็นผ้าที่บางพริ้ว ดังนั้นการกำหนดโครงสร้างผ้าให้เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น ปัจจุบันสถาบันวิจัยอุตสาหกรรมสิ่งทอได้มีการวิจัยและพัฒนาด้านการปรับโครงสร้างผ้าไหมไว้มากพอสมควร โดยเฉพาะไหมบัว ซึ่งเป็นไหมเส้นพุ่งที่ไม่มีการตีเกลียว และมีลักษณะเป็นปุ่มปมตามลักษณะของเส้นไหมไทย ที่ทำการสาวไหมด้วยมือ สถาบันอุตสาหกรรมสิ่งทอได้พยายามปรับปรุงโครงสร้างของไหมบัวให้สามารถนำไปผลิตผ้าได้หลายรูปแบบตามความต้องการตลาด และในอนาคตคาดว่าจะความต้องการนำไหมบัวไปผลิตเป็นผ้าจะมากขึ้น และการผลิตผ้าในแนวสากลจะเกิดขึ้นได้ (สุเมธ นวเศรษฐวิสูตร, 2544)

นอกจากการออกแบบโครงสร้างผ้าไหมแล้ว ควรพิจารณาถึงคุณภาพผ้าไหมไทยที่ผลิตอยู่ในปัจจุบันมีจุดอ่อนอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะคุณภาพสีและการดูแลรักษา ตลอดจนการออกแบบลายผ้าในเชิงอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านควบคู่ไปกับการพัฒนาการออกแบบในเชิงสากล

สำหรับสิ่งทอโดยทั่วไปแล้ว ประเทศที่เป็นผู้ผลิตส่งออกรายใหญ่ คือ อิตาลี และสาธารณรัฐเยอรมัน ส่วนประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็เริ่มมีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้น เช่น ประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย อินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาชนจีน ปากีสถาน และศรีลังกา

การแข่งขันต้องแข่งขันกันตั้งแต่ฝีมือ ต้นทุนการผลิต และเทคนิคกรรมวิธีที่จะลดต้นทุนลงมากที่สุด เพื่อสู้ราคาในตลาดโลกได้ จีนจัดเป็นประเทศผู้ผลิตที่ค่อนข้างได้เปรียบทางด้านวัตถุดิบ เพราะจีนสามารถผลิตผ้าได้เอง ทำให้ต้นทุนวัตถุดิบต่ำ ส่วนประเทศอินเดีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ค่าแรงก็ยังต่ำอยู่ ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำสามารถแข่งขันด้านราคากับประเทศส่งออกอื่นๆ ได้ (กองส่งเสริมการค้าไทย, 2535)

บทที่ 2

ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน

2.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

2.1.1 สภาพทางกายภาพ

บ้านวังปิ่น ตั้งอยู่ในตำบลสบเตี๊ยะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ริมถนนสายเชียงใหม่ - ฮอด ห่างจากที่ว่าการอำเภोजอมทอง ประมาณ 3 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ 65 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ลาดเชิงเขา มีแม่น้ำกลางไหลผ่านหมู่บ้าน พื้นที่ส่วนใหญ่จะใช้ปลูกสวนลำไย

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านชาววัง ตำบลสบเตี๊ยะ และเขตตำบลดอยแก้ว
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านเชิงดอย ตำบลสบเตี๊ยะ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับบ้านเด่นตะวันตก ตำบลสบเตี๊ยะ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับบ้านทุ่งปุ่น ตำบลสบเตี๊ยะ

2.1.2 สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก

การคมนาคม ภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ ประมาณ ร้อยละ 90 เป็นถนนลูกรัง ประมาณ ร้อยละ 10 ส่วนการคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน จะใช้ทางหลวงสายเชียงใหม่ - ฮอด

แหล่งน้ำ น้ำกินน้ำใช้ภายในหมู่บ้านค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ มีประปาหมู่บ้านใช้ทุกหลังคาเรือน ส่วนน้ำใช้เพื่อการเกษตร ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติคือ แม่น้ำแม่กลาง

ไฟฟ้า ในเขตหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน

การโทรคมนาคม ชาวบ้านมีโทรศัพท์ใช้ประมาณ ร้อยละ 30 ของจำนวนหลังคาเรือน มีโทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 2 เครื่อง แต่ไม่มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขในเขตหมู่บ้าน

2.2 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

เมื่อประมาณ 300 – 400 ปีมาแล้ว ชาวบ้านได้ตั้งบ้านเรือนบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ซึ่งเป็นบริเวณที่แม่น้ำเตี๊ยะไหลมาบรรจบกับแม่น้ำกลาง จึงเรียกขานแถบนั้นว่า สบเตี๊ยะ ต่อมาประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้ชุมชนขยายตัวเป็นวงกว้างมากขึ้น ตามแนวแม่น้ำกลาง ช่วงบริเวณริมตลิ่งที่มีต้นมะตูม ซึ่งภาษาท้องถิ่นเรียกว่า มะปิ่นหรือบปิน ขึ้นอยู่มิ่ววังน้ำวนเกิดขึ้น ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณนี้ว่าวังปิ่น ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ซึ่งบ้านวังปิ่นแต่เดิมมีขุนขจัดฤาเดชหรือท้าวอินทร์เป็นคนบ้านหลวงแต่มาได้ภรรยาเป็นชาววังปิ่นเป็นนายตำบล (เทียบเท่ากำนันในยุคเจ้าพระยา) ปกครองตำบลสบเตี๊ยะ (ที่มา : หนังสือ 100 ปีของดีอำเภोजอมทอง , หน้า 7)

2.3 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

2.3.1 สภาพทางสังคม

บ้านวังปิ่น มี 192 ครัวเรือน ขนาดครัวเรือนโดยเฉลี่ย ประมาณ 4 คน มีประชากรทั้งสิ้น 1,401 คน เป็นชาย 669 คน เป็นหญิง 732 คน โดยมีประชากรช่วงอายุ 15 – 44 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 45.18 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 45 – 59 ปี ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ช่วงอายุ 5 - 14 ปี ช่วงอายุ 1 – 4 ปี และ น้อยที่สุดคือ ช่วงอายุ 0 – 1 ปี

ชาวบ้านส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และปริญญาตรี ตามลำดับ

ในหมู่บ้านวังปิ่น เป็นที่ตั้งของวัดสบเตี๊ยะ ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ของตำบล ชาวบ้านนับถือศาสนา พุทธ หากเกิดการเจ็บไข้ได้ป่วยจะไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลจอมทอง เนื่องจากอยู่ในเขตให้บริการของ โรงพยาบาลจอมทอง ซึ่งห่างจากหมู่บ้าน ประมาณ 1 กิโลเมตร

ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรบ้านวังปิ่น ตำบลสบเตี๊ยะ จำแนกตามช่วงอายุ

อายุ	จำนวนประชากรชาย	จำนวนประชากรหญิง	จำนวนประชากรรวม	ร้อยละ
0 – 1 ปี	2	3	5	0.36
1 - 4 ปี	20	24	44	3.14
5 – 14 ปี	79	64	143	10.21
15 – 44 ปี	303	330	633	45.18
45 – 59 ปี	142	173	315	22.48
60 ปีขึ้นไป	123	138	261	18.63
รวมทั้งสิ้น	669	732	1401	100

ที่มา : โรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ณ วันที่ 25 มีนาคม 2545

2.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพหลักของชาวบ้านร้อยละ 80 ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม โดย ปลูกข้าวเพื่อบริโภค ปลูกหอม กระเทียม และทำสวนลำไยเพื่อการพาณิชย์ อีกร้อยละ 20 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ทั้งรับจ้างภาค เกษตรกรรม และนอกภาคเกษตรกรรม เช่น ก่อสร้าง และเมื่อชาวบ้านที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรว่างงาน ตามฤดูกาล จะหันไปประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปเช่นเดียวกัน ส่วนกลุ่มแม่บ้านจะทอผ้าเป็นอาชีพเสริม

ภายในเขตหมู่บ้าน มีร้านขายของชำ จำนวน 3 ร้าน มีโรงงานทอผ้าขนาดเล็ก 1 แห่ง บิมน้ำมัน ที่ใกล้ที่สุด ห่างจากหมู่บ้าน ประมาณ 1 กิโลเมตร และธนาคารที่ใกล้หมู่บ้านที่สุดอยู่ที่ตัวอำเภอจอมทอง ห่าง จากหมู่บ้านประมาณ 3 กิโลเมตร

รายได้เฉลี่ยของประชากร 23,000 บาท/คน/ปี ค่าจ้างแรงงานชาย 120 บาท/วัน ค่าจ้างแรงงาน หญิง 100 บาท/วัน (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กำนันตำบลสบเตี๊ยะ)

2.4 ทูทางสังคมและภูมิปัญญาชาวบ้านของประชากรในหมู่บ้าน

เครื่องนุ่งห่ม เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้คนมาช้านาน การประดิษฐ์คิดค้นเครื่องนุ่งห่มจึงมีการพัฒนาควบคู่กับผู้คนมาทุกยุคทุกสมัย ชาวบ้านสเบเตียะก็เช่นเดียวกัน ได้มีการเลือกสรรรูปแบบของการประดิษฐ์เครื่องนุ่งห่ม รวมไปถึงวัตถุดิบ หล่อหลอมมาภายใต้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ผ้าฝ้ายทอมือของชาวสเบเตียะ ผ่านการลงมือผลิตลงถูก สิ่งสมถะถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เป็นเวลาหลายร้อยปีมาแล้ว แม้เป็นการถ่ายทอดแบบปากต่อปาก ความรู้ด้านการทอผ้าก็ไม่ได้หยุดนิ่ง มีการพัฒนาให้ก้าวหน้ากับรูปแบบตามสมัยนิยม

นอกเหนือไปจาก องค์ความรู้ด้านการทอผ้าแล้ว ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นต่างก็มีส่วนช่วยสืบสานการทอผ้าให้ดำรงอยู่ ประเพณีของชาวบ้านวังปิ่น ก็เช่นเดียวกันกับประเพณีของชาวล้านนาทั่วไป เป็นประเพณีทางศาสนา เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีเข้าพรรษา ประเพณีออกพรรษา และประเพณีแห่ไม้ค้ำสะหลี¹ รวมไปถึงความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ คือการเคารพนับถือผีปู่ย่า โดยมีประเพณีเลี้ยงผีปู่ย่า ช่วงก่อนเข้าพรรษาและหลังออกพรรษา ซึ่งประเพณี วัฒนธรรมและความเชื่อเหล่านี้ นำไปสู่คุณธรรม และความสามัคคีของชาวบ้าน

2.5 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือแก่หมู่บ้าน เป็นหน่วยงานในพื้นที่ของภาครัฐ ได้แก่ เกษตรตำบล พัฒนาชุมชน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลจอมทอง

ตารางที่ 2.2 หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ

หน่วยงาน	ความช่วยเหลือ	ความถี่
เกษตรตำบลสเบเตียะ	- เผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรและเทคโนโลยีการเกษตร - งบประมาณสนับสนุนด้านการเกษตร	1 ครั้ง/เดือน
พัฒนาชุมชน	- แนะนำอาชีพเสริมให้กับกลุ่มแม่บ้าน	2 ครั้ง/ปี
โรงพยาบาลจอมทอง	- เผยแพร่ความรู้ด้านอนามัยและการสาธารณสุข เช่นโรคระบาด - ส่งเสริมการดูแลสุขภาพ - ฉีดวัคซีนป้องกันโรค	ขึ้นอยู่กับการระบาดของโรค

ที่มา : จากการสัมภาษณ์

¹ ทัวไปเรียก ต้นโพธิ์

2.6 การเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านและสภาพปัญหา

หมู่บ้านมีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เมื่อเทียบกับ 20 ปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปาหมู่บ้าน และโทรศัพท์ รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ส่วนด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านก็ดีขึ้นตามยุคสมัยแต่ยังคงขึ้นอยู่กับพืชผลทางการเกษตร ซึ่งเป็นรายได้หลักของชาวบ้านแถบนี้

สภาพปัญหาของหมู่บ้านที่มีอยู่ในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สืบเนื่องมาจากชาวบ้านวังปิ่นสวนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งราคาผลผลิตทางการเกษตรมักมีราคาต่ำ ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ
2. ปัญหาด้านสังคม
 - ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ และโรคระบาดอื่นๆ
 - ผู้อยู่ในวัยทำงานและสูงอายุส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจรับรู้ข่าวสาร ข้อมูล ทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีการผลิต และอื่นๆ แต่ผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาสนใจที่จะศึกษาต่อทั้งในระบบและนอกระบบ
3. ปัญหายาเสพติดแพร่ระบาดในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นผู้เสพมากกว่าผู้ขาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มของเยาวชนมีการแพร่ระบาดมาก ปัญหานี้อาจจะนำมาซึ่งปัญหาอื่นๆ และก่อให้เกิดความไม่สงบภายในหมู่บ้านขึ้นมาได้

2.7 ศักยภาพการพัฒนาของหมู่บ้าน

จากทำเลที่ตั้งของหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ริมทางหลวงสายเชียงใหม่ – ฮอด ทำให้การคมนาคมติดต่อกับชุมชนอื่นเป็นไปโดยสะดวก ระยะห่างของหมู่บ้านกับตัวอำเภอจอมทอง ประมาณ 3 กิโลเมตร ยังนับได้ว่าอยู่ใกล้ย่านชุมชนอื่นๆ อีกทั้ง ที่ทำการขององค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะตั้งอยู่ในเขตของบ้านวังปิ่น เท่ากับเป็นศูนย์กลางของตำบลสบเตี๊ยะ

พืชเศรษฐกิจของหมู่บ้านคือลำไย ซึ่งมีชาวบ้านปลูกเป็นจำนวนมาก สามารถส่งออกขายยังต่างประเทศ นำเงินตราเข้าสู่หมู่บ้านและประเทศชาติได้ นอกจากนี้แม่บ้านยังมีการรวมกลุ่มกันทอดผ้าฝ้ายเป็นการหารายได้เสริม

หมู่บ้านได้รับการอนุมัติเงินกองทุนหมู่บ้าน เมื่อประมาณปลายปี 2544 โดยที่ประชุมหมู่บ้านมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน จำนวน 15 คน และแบ่งเงินจำนวน 30,000 บาท ไว้เป็นเงินสำรองเผื่อฉุกเฉิน ส่วนที่เหลืออีก 970,000 บาท ได้จัดสรรให้ชาวบ้านกู้ยืมจำนวน ชาวบ้านส่วนใหญ่จะนำเงินไปเป็นทุนเพื่อใช้ในการเกษตร

ลักษณะของชุมชนชนบทยังคงอยู่ ไม่ว่าจะเป็น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีน้ำใจ และความสามัคคี คอยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ชาวบ้านยังคงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมให้ดำรงอยู่สืบไป

บทที่ 3

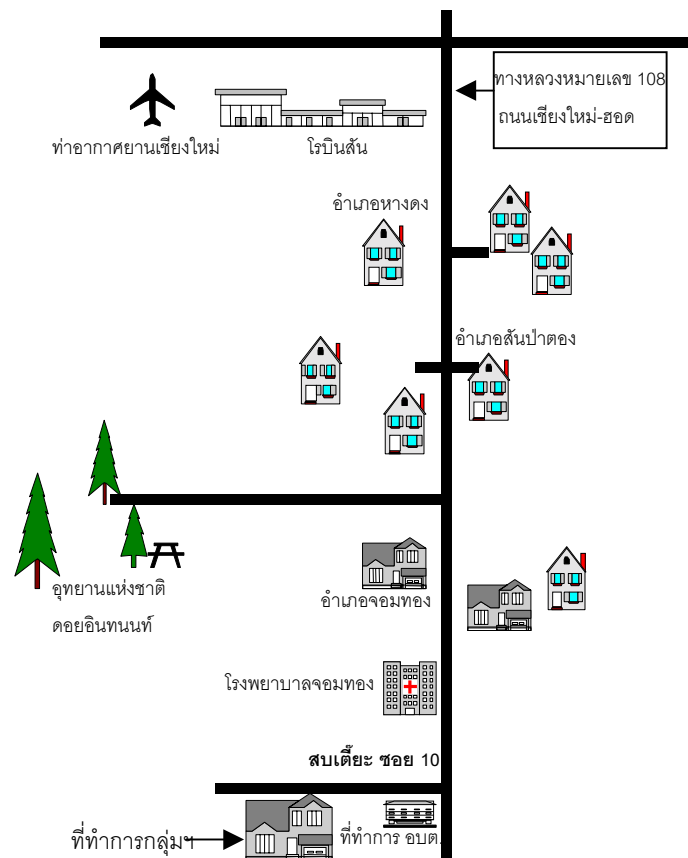
ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มฯ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มฯ

3.1.1 ชื่อสถานประกอบการ : กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรวังปิ่นสลับเตี้ยะ

3.1.2 สถานที่ตั้ง

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรวังปิ่นสืบทอด (กลุ่มฯ) ตั้งอยู่ เลขที่ 329 บ้านวังปิ่น หมู่ 1 ตำบลสืบทอด อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ การเดินทางจากตัวเมืองเชียงใหม่โดยรถยนต์ ตามทางหลวงหมายเลข 108 ถนน เชียงใหม่-ฮอด ผ่านอำเภอสันกำแพง เข้าสู่อำเภोजอมทอง จากตัวอำเภोजอมทองประมาณ 3 กิโลเมตร ซอยสืบทอด 10 อยู่ทางขวามือ ต้นซอยทางซ้ายมือเป็นที่ทำการ อบต.สืบทอด ที่ทำการกลุ่มฯ อยู่ ถัดมา

แผนภาพที่ 3.1 ที่ตั้งของสถานประกอบการ

3.1.3 ผู้นำคนสำคัญของกลุ่มฯ

นางจันทร์ บุญมาปะ อายุ 52 ปี ตำแหน่งประธานกลุ่มฯ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านสบเตี๊ยะ สมรสกับนายศักดิ์ดา บุญมาปะ อายุ 53 ปี อาชีพเกษตรกรรมสวนลำไย และปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านบ้านวังปิ่น มีบุตรด้วยกัน 2 คน คือ นางนุชนารถ ยาวิชัย อายุ 31 ปี อาชีพรับราชการ และนายธีรวัฒน์ บุญมาปะ อายุ 27 ปี จบการศึกษาจากสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สาขาบัญชี ปัจจุบันเป็นลูกจ้างโครงการบัณฑิตอาสา และมีส่วนช่วยเหลือกลุ่มฯ ในการให้คำปรึกษาทางด้านการเงิน หาลูกค้ารายใหม่ๆ และขับรถส่งสินค้าให้ลูกค้าเป็นบางครั้ง นางจันทร์สืบทอดความรู้ด้านการทอผ้าจากมารดาตั้งแต่เด็ก โดยเริ่มรับจ้างทอผ้าตั้งแต่อายุ 15 ปี ที่บ้านป่าแสงดา (บ้านไร่ฝั่งงาม : บ้านหนองอาบช้าง ต.สบเตี๊ยะ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่) ประมาณปีเศษ ก็ลาออกมาทอผ้าอยู่กับบ้านแล้วขายผ้าที่ทอแล้วให้กับพ่อค้าที่ตลาดจอมทองเกือบ 1 ปี หลังจากสมรส นางจันทร์ได้หยุดงานทอผ้าเนื่องจากต้องดูแลครอบครัวประกอบกับต้องช่วยสามีทำสวน จนกระทั่งปี 2522 มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านวังปิ่นสบเตี๊ยะ จึงได้กลับมาทอผ้าอีกครั้ง นางจันทร์ได้รับการแต่งตั้งจากกลุ่มฯ ให้ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มฯ ตั้งแต่ปี 2535 จนถึงปัจจุบัน

3.2 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของกลุ่มฯ

ชาวบ้านวังปิ่น ตำบลสบเตี๊ยะ ได้สั่งสมความรู้เรื่องการทอผ้าถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสืบทอดต่อกันมา แม้จะเป็นเพียงการทอผ้าเพื่อใช้สอยในครอบครัว เช่น เครื่องนุ่งห่ม แต่ด้วยประสบการณ์และความคุ้นเคย ทำให้เกษตรกรอำเภอจอมทองได้เล็งเห็นความสำคัญ จึงสนับสนุน จนเกิดการจัดตั้งกลุ่มฯ ขึ้น ในปี 2522 มีสมาชิกแรกตั้ง จำนวน 25 คน เริ่มจากการทอผ้ายามว่างจากงานภาคการเกษตรของสมาชิก เก็บสะสมไว้ออกร้าน ขายในงานเทศกาลต่างๆ ตามคำแนะนำและความช่วยเหลือของเกษตรกรอำเภอ ทั้งผ้าถุง ผ้าขาวม้า จนกระทั่งในปี 2535 ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนของกลุ่ม เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มฯ มีความขัดแย้งกัน จนขึ้นแยกกลุ่ม คั้นหุ่นแกสสมาชิกทั้งหมด แต่ขณะนั้นชื่อเสียงของกลุ่มฯ เริ่มเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป นางจันทร์ บุญมาปะจึงเป็นแกนนำรวมกลุ่มขึ้นมาใหม่อีกครั้ง กลุ่มฯ มีการเติบโตขึ้นเรื่อยๆ มีคำสั่งซื้อผลิตภัณฑ์จำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และมีผลิตภัณฑ์หลากหลายรูปแบบมากขึ้น สมาชิกของกลุ่มฯ จำนวน 3 คน เปลี่ยนจากการทอผ้ายามว่างจากภาคเกษตรมาทอผ้าเป็นหลัก ถึงแม้ว่าสมาชิกจะมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเข้าออก แต่กลุ่มฯ ก็ยังสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในปี 2542 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ได้รับเลือกจากเกษตรกรอำเภอให้เป็นผลิตภัณฑ์ชวนชิมชวนใช้ ปัจจุบันกลุ่มฯ มีสมาชิกทั้งหมด 25 คน แรงงานนอกกลุ่ม 36 คน ภายใต้การบริหารงานของนางจันทร์ บุญมาปะ ซึ่งเป็นประธานกลุ่มฯ

3.3 บทบาทของกลุ่มฯ ต่อชุมชน

กลุ่มฯ เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มแม่บ้านวังปิ่นสบเตี๊ยะในการเป็นตัวแทนชุมชนร่วมกิจกรรมกับชุมชนอื่น อีกทั้งยังช่วยกิจกรรมของหมู่บ้าน ให้ความสนับสนุน ในด้านงบประมาณ สิ่งของ และกำลังคน เช่น ร่วมจัดซุ้มอาหารแจกเด็กในงานวันเด็กแห่งชาติของหมู่บ้าน ร่วมบริจาคสมทบทุนในนามกลุ่มฯ แก้ววัดหรืองานบุญต่างๆ เป็นต้น นอกเหนือจากการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนให้ความช่วยเหลือดังกล่าวแล้ว กลุ่มฯ ยังมีส่วนเพิ่มรายได้

ให้กับหมู่บ้านจากแรงงานจำนวน 38 คน จาก 38 ครัวเรือน ที่มีรายได้เสริมจากกิจการของกลุ่มฯ เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน

3.4 การจัดการองค์กรและการบริหารงานของกลุ่มฯ

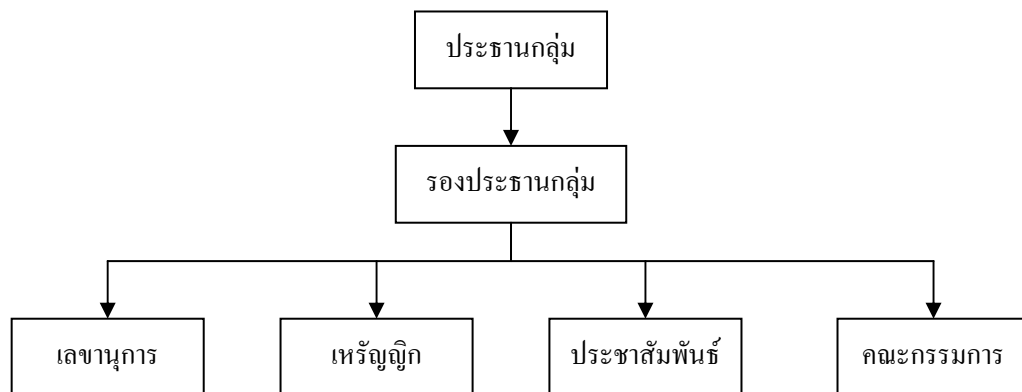
3.4.1 การบริหารและจัดการองค์กรของกลุ่มฯ

รายชื่อสมาชิกกลุ่มฯ

1. นางจันทร์ บุญมาปะ
2. นางแดง จำปาศรี
3. นางอาภากร แก้ววงวาน
4. นางวัชรีย์ ปัญญาเรือน
5. นางจันจิรา ตานะเบ็ง
6. นางอังคนางค์ ตานะเบ็ง
7. นางนิตยา สุพรรณ
8. นางแก้วเรือน โพธิ์
9. นางดี ล้อลำเลียง
10. นางบัวผัน จีจ้อมเมือง
11. นางสมพร บุญมาปะ
12. นางสาววราณี ปวนปันมา
13. นางแสงเรือน เตชะยา
14. นางแก้ว นันตะภูมิ
15. นางมาลี ใจวัน
16. นางอรนุช บุญมาปะ
17. นางด้อย ปะปนา
18. นางสุกแก้ว ต๊ะมั่ง
19. นางมูล ตานะเบ็ง
20. นางแสงมูล กาละวิน
21. นางเย็น คำเวโล
22. นางสาวปาริชาติ ด้อยตามพันธ์
23. นางวนิดา ลางหนอง
24. นางล้วน สิงห์แก้ว
25. นางสาวศิรินทร นันตะภูมิ

การจัดการองค์กร

ที่ประชุมกลุ่มฯ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มฯ ดังนี้ (1) นางจันทร์ บุญมาปะ ตำแหน่ง ประธาน (2) นางแดง จำปาศรี ตำแหน่งรองประธาน (3) นางอาภากร แก้ววงวาน ตำแหน่งเลขานุการ (4) นางวัชรีย์ ปัญญาเรือน ตำแหน่งประชาสัมพันธ์ (5) นางจันจิรา ตานะเบ็ง ตำแหน่งเหรัญญิก (6) นางอังคนางค์ ตานะเบ็ง ตำแหน่งกรรมการ (7) นางนิตยา สุพรรณิ ตำแหน่งกรรมการ และ (8) นางแก้วเรือน โปธายี ตำแหน่งกรรมการ

แผนภาพที่ 3.2 โครงสร้างองค์กร

การบริหารงาน

ถึงแม้ว่ากลุ่มฯ มีโครงสร้างการบริหารงาน ดังได้กล่าวข้างต้น แต่หน้าที่ของคณะกรรมการไม่ได้เป็นไปตามตำแหน่งนั้นๆ นางจันทร์ ประธานกลุ่มฯ จะทำหน้าที่บริหารกลุ่มฯ ทั้งด้านการผลิต การตลาด การเงิน มีรองประธาน คือนางแดง จำปาศรีเป็นผู้ช่วยคอยบริหารงาน ตัดสินใจแทนในช่วงที่ประธานไม่อยู่ และมีเลขานุการ คือนางอาภากร แก้ววงวาน เป็นผู้ช่วยด้านการเงิน จัดทำบัญชีรายรับ – จ่าย ของกลุ่มฯ ส่วนนางจันจิรา ตานะเบ็ง เหรัญญิกของกลุ่มฯ จะทำหน้าที่เก็บเงินจากสมาชิกกลุ่มฯ เวลากลุ่มฯ จะร่วมสมทบทุนหรือร่วมบริจาคเพื่อนำเงินไปเป็นทุนในการทำกิจกรรมอื่น ในส่วนของงานประชาสัมพันธ์ นางวัชรีย์ ปัญญาเรือน มีหน้าที่ประกาศ แจ้งข่าวให้สมาชิกทราบ รวมถึงประกาศเรียกประชุมสมาชิกด้วย สำหรับคณะกรรมการท่านอื่นๆ จะให้คำปรึกษาเรื่องการดำเนินงาน

กล่าวได้ว่า แกนนำของกลุ่มฯ มี 3 คนด้วยกันคือ นางจันทร์ บุญมาปะ นางแดง จำปาศรี และนางอาภากร แก้ววงวาน

3.4.2 ปัญหาการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ

โครงสร้างขององค์กรไม่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับหน้าที่ปฏิบัติ ทำให้ไม่เอื้อต่อการกระจายงาน เห็นได้จากสายการบังคับบัญชามีเพียง 1 สายคือการควบคุมและรับผิดชอบในงานทุกด้านขึ้นอยู่กับประธานกลุ่มฯ แต่เพียงผู้เดียว

3.5 แหล่งให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ

กลุ่มฯ ได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน คือ เกษตรอำเภอจอมทอง อำเภอจอมทอง พาณิชยจังหวัด และศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 ในหลายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แหล่งให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ

หน่วยงาน	ความช่วยเหลือ
เกษตรอำเภอจอมทอง	- เผยแพร่ความรู้ด้านการผลิต เช่น เทคนิคการทอ การย้อมสี การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การตลาด - แนะนำลูกค้ารายใหม่ - จัดหาวัสดุร้านค้างานเทศกาลโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
อำเภอจอมทอง	- จัดหาวัสดุร้านค้างานเทศกาลโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย - จัดหางบประมาณสนับสนุน
พัฒนาชุมชนอำเภอจอมทอง	- จัดหาวัสดุร้านค้างานเทศกาลโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
พาณิชยจังหวัดเชียงใหม่	- จัดหาวัสดุร้านค้างานเทศกาลโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1	- จัดหาวัสดุร้านค้างานเทศกาลโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย - จัดอบรมเผยแพร่ความรู้
องค์การบริหารส่วนตำบลสبدียะ	- ช่วยประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ

ที่มา : จากการสำรวจ

3.6 ศักยภาพการจัดการองค์กรของกลุ่มฯ

ผู้นำกลุ่มฯ มีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการบริหารกลุ่มฯ ประกอบกับสมาชิกมีประสบการณ์และความชำนาญในการทอผ้า ลักษณะการทำงานของกลุ่มเป็นแบบพี่น้อง มีความสามัคคีในหมู่คณะ การติดต่อสื่อสารในกลุ่มฯ เป็นไปโดยสะดวก เนื่องจากสมาชิกอยู่ในเขตหมู่บ้านเดียวกัน

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานหลายแห่งคอยให้การสนับสนุนและช่วยเหลือแก่กลุ่มฯ ทั้งในส่วนของการตลาดและความรู้ใหม่ๆ ด้านเทคนิคการผลิต และ การเงิน แต่กลุ่มยังขาดการประยุกต์ใช้ความรู้นั้น ให้เกิดประสิทธิภาพ

บทที่ 4

การผลิตและเทคโนโลยีการผลิต

4.1 ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ เป็นผ้าฝ้ายทอมือหลากหลายรูปแบบ สามารถจำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์	รายละเอียด
ผ้าผืน	1. ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 53 เมตร ชนิดที่ 1 (ผ้าหนา) 2. ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 53 เมตร ชนิดที่ 2 (ผ้าหนาปานกลาง) 3. ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 53 เมตร ชนิดที่ 3 (ผ้าบาง) 4. ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 53 เมตร ชนิดที่ 4 (ผ้าดิบ ไม่ย้อมสี) 5. ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร ผ้าหนา 6. ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร ผ้าหนาปานกลาง 7. ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร ผ้าหนาปานกลาง
ผ้าผืน	1. ผ้าพันคอ หน้ากว้าง 55 ซม. ยาว 2 เมตร 2. ผ้าถุงฝ้าย หน้ากว้าง 38 นิ้ว ความยาว 1.8 เมตร ผ้าหนา 3. ผ้าถุงฝ้าย หน้ากว้าง 38 นิ้ว ความยาว 1.8 เมตร ผ้าหนาปานกลาง 4. ผ้าถุงฝ้าย หน้ากว้าง 38 นิ้ว ความยาว 1.8 เมตร ผ้าบาง 5. ผ้าถุงไหมประดิษฐ์ หน้ากว้าง 38 นิ้ว ยาว 180 ซม.
ผ้าสำเร็จรูป	1. เสื้อซิง 2. เสื้อคลุม ผ้าหนา 3. เสื้อคลุม ผ้าหนาปานกลาง 4. เสื้อคลุม ผ้าบาง 5. เสื้อสีดำคอกลม ผ้าหนา 6. เสื้อสีดำคอกลม ผ้าหนาปานกลาง 7. เสื้อสีดำคอกลม ผ้าบาง 8. กางเกงขาก๊วย ผ้าหนา 9. กางเกงขาก๊วย ผ้าหนาปานกลาง 10. กางเกงขาก๊วย ผ้าบาง 11. กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม แบบที่ 1 12. กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม แบบที่ 2 13. กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม 14. หมวก ผ้าหนา 15. หมวก ผ้าหนาปานกลาง 16. หมวก ผ้าบาง 17. กระโปรง

หมายเหตุ : รูปภาพผลิตภัณฑ์ ภาคผนวก ก.

ที่มา : จากการสำรวจ

จากรายละเอียดข้างต้น จะเห็นว่ากลุ่มมีผลิตภัณฑ์รวมแล้ว 3 ประเภท (29 ชนิด) และยังรับผลิตตามคำสั่งซื้อด้วย นอกจากความโดดเด่นในเรื่องผ้าฝ้ายทอมือแล้ว ยังมีลวดลายหลากหลาย เช่น ลายน้ำไหลกลาง ลายสายฝน เป็นต้น สีที่กลุ่มใช้จะมีทั้งสีธรรมชาติและสีเคมี ลักษณะเด่นของกลุ่มฯ คือ จะย้อมสีเลียนแบบธรรมชาติ มีโทนสีดำ น้ำตาล และพาสเทล เป็นส่วนใหญ่ โดยมีผลิตภัณฑ์หลักคือผ้าผืน 38 นิ้ว และผ้าพันคอ

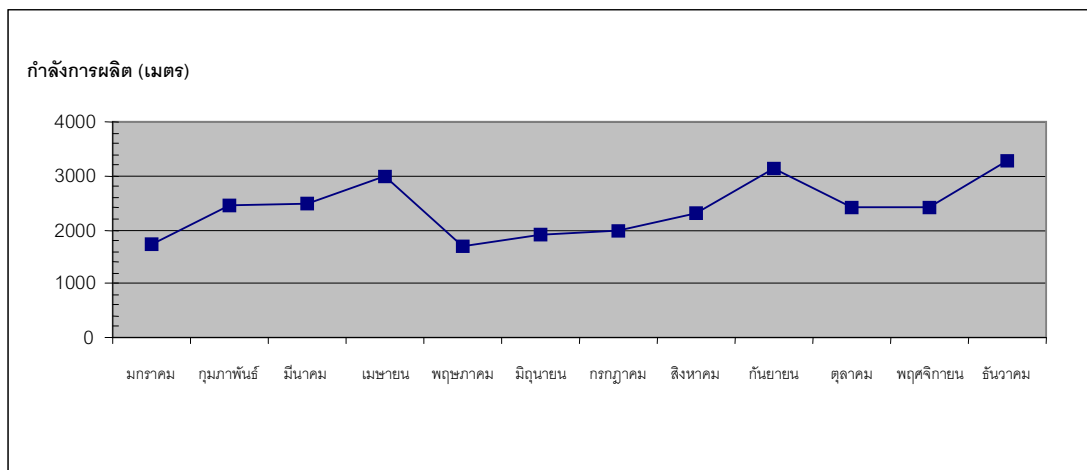
4.2 การบริหารการผลิต และการวางแผนการผลิต

4.2.1 การบริหารการผลิต

การผลิตของกลุ่มฯ จะขึ้นอยู่กับประธานกลุ่มฯ เป็นผู้วางแผนและควบคุมการผลิตเกือบทุกขั้นตอน ตั้งแต่ กำหนดปริมาณการผลิต เลือกวัตถุดิบที่นำมาใช้ ประมาณระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการผลิต โดยมีทั้งการผลิตเพื่อรอขาย และผลิตตามคำสั่งซื้อ

4.2.2 การวางแผนการผลิต

เนื่องจากกลุ่มฯ ดำเนินกิจการมาเป็นเวลานานพอสมควร จึงสามารถที่จะพยากรณ์ยอดขายผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดในแต่ละเดือนได้ จากแผนภาพที่ 4.1 จะเห็นว่าคำสั่งซื้อปริมาณมากในช่วงเดือน สิงหาคม ถึงเดือนธันวาคม และเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน รองลงมาคือ ช่วงเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม น้อยที่สุดคือช่วงเดือนมกราคมและพฤษภาคม จากการแนวโน้มปริมาณคำสั่งซื้อกลุ่มฯ สามารถที่จะผลิตสินค้าคงคลังได้ในช่วงมกราคมและพฤษภาคมอย่างเต็มที่ และสามารถแบ่งกำลังการผลิตบางส่วนผลิตสินค้าคงคลังได้ในช่วงมิถุนายนถึงกรกฎาคม

ที่มา : จากการสำรวจและวิเคราะห์

แผนภาพที่ 4.1 ช่วงปริมาณการผลิต

4.3 การจัดหาปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิตที่จะกล่าวถึงในหัวข้อนี้คือ วัตถุดิบ วัสดุอุปกรณ์การผลิต บรรจุภัณฑ์ ตลอดจนแรงงาน และอุปกรณ์สำนักงานของกลุ่มฯ

4.3.1 วัตถุดิบ ได้แก่ ฝ้าย สีย้อมผ้า ผงซักฟอก สารส้ม ฯลฯ ดังนี้คือ

ฝ้าย เป็นวัตถุดิบหลักสำคัญ โดย กลุ่มฯ ซื้อจากแหล่งจำหน่าย 2 แห่งในตัวเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นลูกค้าของกลุ่มฯ ด้วย ได้แก่ ร้านจินเฮงฮวด และร้านภัทรการค้า โดยมีระดับราคาใกล้เคียงกัน แต่ร้านภัทรการค้าจะขายราคาต่ำกว่าร้านจินเฮงฮวด ปัจจัยการเลือกซื้อจะขึ้นอยู่กับลูกค้าของกลุ่มฯ ถ้าลูกค้าเป็นหนึ่งในสองรายนี้จะเลือกซื้อจากแหล่งนั้น หากลูกค้าไม่ใช่ผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิตจะเลือกซื้อจากร้านภัทรการค้า โดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มฯ จะซื้อฝ้ายด้วยเงินสด ในขณะที่ผู้จำหน่ายเป็นผู้ส่งสินค้า จะหักส่วนที่ค้างชำระออกก่อนจ่ายค่าผลิตภณณ์ให้กลุ่ม

สัดส่วนการซื้อฝ้ายจากร้านจินเฮงฮวด : ร้านภัทรการค้า เท่ากับ 1 : 1 เนื่องจากร้านจินเฮงฮวดมีปริมาณคำสั่งซื้อมากกว่า แม้ว่าร้านภัทรการค้าจะมีราคาฝ้ายถูกกว่าก็ตาม

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบราคาขายฝ้ายร้านจินเฮงฮวดกับร้านภัทรการค้า

ฝ้าย	ราคาขาย	
	ร้านจินเฮงฮวด	ร้านภัทรการค้า
เบอร์ 40/2	780 บาท/ลูก	775 บาท/ลูก
เบอร์ 10/1	380 บาท/ลูก	375 บาท/ลูก
เบอร์ 7/1	380 บาท/ลูก	375 บาท/ลูก
เบอร์ 1/1	380 บาท/ลูก	375 บาท/ลูก
ฝ้ายปั่นมือ เกรด B	75 บาท/กิโลกรัม	70 บาท/กิโลกรัม
ไหมประดิษฐ์	900 บาท/ลูก	895 บาท/ลูก

หมายเหตุ : ฝ้าย 1 ลูกหนัก 4.5 กิโลกรัม

ที่มา : จากการสำรวจ

ฝ้ายที่กลุ่มฯใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต มีดังนี้

ฝ้ายเบอร์ 40/2 ใช้เป็นฝ้ายยืนของผ้าผืนสั้นทั้ง ผ้าบาง กลางและหนา

ฝ้ายเบอร์ 10/1 ใช้เป็นฝ้ายยืนของผ้าผืนคอก

ฝ้ายเบอร์ 7/1 ใช้เป็นฝ้ายยืนของผ้าผืนคอก และฝ้ายพุ่งบาง

ฝ้ายเบอร์ 1/1 ใช้เป็นฝ้ายพุ่งของผ้าหนาปานกลาง

ฝ้ายปั่นมือ เกรด B ใช้เป็นฝ้ายพุ่งของผ้าผืนคอก และผ้าหนา

ไหมประดิษฐ์ ใช้เป็นฝ้ายพุ่งและฝ้ายยืนของผ้าถุงไหมประดิษฐ์

สีย้อมผ้า เป็นวัตถุดิบหลักที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (1) สีเคมีหรือสีสังเคราะห์ และ (2) สีจากวัสดุธรรมชาติ

สีเคมีหรือสีสังเคราะห์ เป็นสีที่กลุ่มฯ นิยมใช้มากที่สุด ประมาณ 95% ของปริมาณการย้อมทั้งหมด กลุ่มฯ เลือกใช้สีย้อมผ้าตราเรือใบ ราคา 45 บาท/กล่อง บรรจุ 12 ของ ในการย้อมผ้า 1 เครือ (70 เมตร) ใช้สี 4 ของ

ในกรณีย้อมสีดำ กลุ่มฯ จะใช้กากแก๊ส (ชั้นฟลาวเวอร์) เป็นวัตถุดิบ ราคา 110 บาท/กิโลกรัม สามารถใช้ย้อมผ้าได้ 20 กิโลกรัม

การเลือกแหล่งจัดจำหน่าย จะเลือกตามแหล่งซื้อผ้า

สีจากวัสดุธรรมชาติ ในกรณีลูกค้าระบุให้ย้อมสีโดยใช้วัสดุธรรมชาติ กลุ่มฯ จะใช้สีจากวัสดุธรรมชาติ ต่อไปนี้

- ครั่ง ให้สีแดง ราคา 50 บาท/กิโลกรัม ใช้ 2 กิโลกรัม/ผ้า 1 เครือ (70 เมตร)
- ไม้ฝาง ให้สีส้ม ราคา 5 บาท/กิโลกรัม ใช้ 5 กิโลกรัม/ผ้า 1 เครือ (70 เมตร)
- เปลือกสมอไทย (ทางภาคเหนือเรียก ม่านะ หรือ บ่นะ) ให้สีเขียว ราคา 5 บาท/กิโลกรัม ใช้ 5 กิโลกรัม/ผ้า 1 เครือ (70 เมตร)
- เปลือกต้นตาล ให้สีเหลือง ราคา 5 บาท/กิโลกรัม ใช้ 5 กิโลกรัม/ผ้า 1 เครือ
- ลูกมะเกลือ ให้สีดำ ราคา 5 บาท/กิโลกรัม ใช้ 5 กิโลกรัม/ผ้า 1 เครือ
- เปลือกต้นมะม่วง ให้สีน้ำตาล ราคา 5 บาท/กิโลกรัม ใช้ 5 กิโลกรัม/ผ้า 1 เครือ

ผงซักฟอก ใช้ในกระบวนการฟอกด้วยย้อมสี ซื้อจากห้างเทสโก้โลตัส สาขาเชียงใหม่ ราคา 550 บาท/ถัง บรรจุ 25 กิโลกรัม ปริมาณการใช้ 50 กรัม/ผ้า 1 เครือ

สารส้ม ใช้ในกระบวนการฟอกย้อม ราคา 16 บาท/กิโลกรัม ปริมาณการใช้ 200 กรัม/ผ้า 1 เครือ โดยจะซื้อจากที่ซื้อผ้า (ร้านจินเฮงฮวดและร้านภัทรการคำ)

แป้งข้าวเจ้า ใช้ในกระบวนการฟอกย้อม ซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้าน ราคา 15 บาท/ถุง บรรจุ 850 กรัม ปริมาณการใช้ 705 กรัม/ผ้า 1 เครือ

เชือกฟาง ใช้มัดลายก่อนย้อม ซื้อจากห้างเทสโก้โลตัส ราคา 90 บาท/ถุง บรรจุ 10 ม้วน ปริมาณการใช้ เชือก 1 ม้วน/ ผ้า 3 เครือ

ฟีนไมล์ไย ใช้เป็นเชื้อเพลิงต้มน้ำย้อมผ้า กลุ่มฯ รับซื้อจากชาวสวนลำไย ในราคา 500 บาท/คันรถ บรรจุ ประมาณ 2,000 กิโลกรัม ปริมาณการใช้ 23 กิโลกรัม/ ผ้า 1 เครือ

กระดุม ราคาถุงละ 22 บาท บรรจุถุงละ 100 เม็ด กลุ่มฯ ใช้กระดุม 3 แบบ คือ (1) กระดุมเม็ดเล็ก ใช้กับที่ใส่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ปริมาณการใช้ 3 เม็ด/ใบ (2) กระดุมเม็ดใหญ่ ใช้เป็นกระดุมเสื้อคอกลม ปริมาณการใช้ 5 เม็ด/ตัว และ (3) กระดุมจากกะลามะพร้าว ใช้เป็นกระดุมเสื้อขั้ว ปริมาณการใช้ 5 เม็ด/ตัว

ผ้าดิบ หรือผ้าฝ้ายไม่ย้อมสี กลุ่มฯ ใช้ผ้าที่กลุ่มฯ ทอเอง สำหรับบุด้านในหมวก โดยผ้า 1 เมตร ใช้บุหมวกได้ 6 ใบ

ฟองน้ำ ใช้บุในหมวก ราคา 12 บาท/แผ่น (ขนาด 60 x 120 เซนติเมตร) ฟองน้ำ 1 แผ่น สามารถบุหมวกได้ 5 ใบ

ด้ายเย็บผ้า ผู้เย็บจะเป็นผู้จัดซื้อเอง

ชิป กลุ่มฯ ใช้ 2 ขนาด คือ (1) ขนาด 4 นิ้ว ราคา 3 บาท/เส้น ใช้เป็นส่วนประกอบของที่ใส่โทรศัพท์เคลื่อนที่ และ (2) ขนาด 10 นิ้ว ราคา 5 บาท/เส้น ใช้เป็นส่วนประกอบของกระเป๋าถือ

ด้ายปั่นเกลียว กลุ่มฯ ใช้ 3 ขนาด คือ (1) ขนาดเล็ก ราคา 80 บาท/กิโลกรัม ใช้เป็นส่วนประกอบของที่ใส่โทรศัพท์ (2) ขนาดกลาง ราคา 80 บาท/กิโลกรัม ใช้เป็นส่วนประกอบของที่ใส่โทรศัพท์ และ (3) ขนาดใหญ่ ราคา 80 บาท/กิโลกรัม ใช้เป็นส่วนประกอบของกระเป๋าถือ

ลูกเดือย ใช้สำหรับตกแต่งผลิตภัณฑ์ ราคา 300 บาท/ลิตร ซื้อจากชาวเขาที่ดอยอินทนนท์

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

วัตถุดิบ	หน่วย	ราคา/หน่วย	แหล่งที่มาของวัตถุดิบ	ความถี่	ปริมาณการซื้อ/ครั้ง	การชำระเงิน	วิธีขนส่ง	ค่าขนส่ง
เชื้อเพลิง	ถุง	90	ห้างเทสโก้โลตัส	1 ครั้ง/เดือน	1 ถุง	เงินสด	ตนเอง	
ฟืนไม้ลำไย	คันรถ	500	แหล่งจำหน่ายในท้องถิ่น	2 เดือน/ครั้ง	1 คันรถ	เงินสด	ส่งให้	
กระดุม	ถุง	22	ร้านค้าในตลาดดาวโรส	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	เงินสด	ตนเอง	
ผ้าดิบ	เมตร	50	กลุ่มฯ	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	ฟรี		
ฟองน้ำ	แผ่น	12	ร้านค้าในตลาดดาวโรส	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	เงินสด	ตนเอง	
ด้ายเย็บผ้า			ร้านค้าในตลาดดาวโรส	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	เงินสด	ตนเอง	
ชิปขนาด 4 นิ้ว	เส้น	3	ร้านค้าในตลาดดาวโรส	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	เงินสด	ตนเอง	
ชิปขนาด 10 นิ้ว	เส้น	5	ร้านค้าในตลาดดาวโรส	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	เงินสด	ตนเอง	
ด้ายปั่นเกลียว	กิโลกรัม	80	ร้านค้าในตลาดดาวโรส	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	เงินสด	ตนเอง	
ลูกเต๋อย	ลิตร	300	ชาวเขา จากดอยอินทนนท์	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	ขึ้นอยู่กับปริมาณคำสั่งซื้อ	เงินสด	ตนเอง	
ถุงมียองง	คู่	40	ตลาดนัดใกล้หมู่บ้าน	3 เดือน/ครั้ง	3 คู่	เงินสด	ตนเอง	
ถุงพลาสติกใสขนาด 20 x 30 นิ้ว	ห่อ	20	ห้างเทสโก้โลตัส	1 ครั้ง/เดือน	3 ห่อ	เงินสด	ตนเอง	
ถุงพลาสติกกึ่งหัว ขนาด 12 x 15 นิ้ว	ห่อ		งบประมาณสนับสนุนโครงการเกษตรวนชมชวนได้					

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.2 วัสดุและอุปกรณ์การผลิต

ถุงมือยาง ใช้สำหรับป้องกันสารเคมีสัมผัสผิวหนังขณะพอกย้อม ราคา 40 บาท/คู่ มีอายุการใช้งาน 3 เดือน ซื้อจากตลาดนัดใกล้หมู่บ้าน

ที่กรอด้าย ใช้กรอด้ายเพื่อให้เส้นด้ายเป็นระเบียบไม่พันกัน ก่อนนำไปใช้เป็นเส้นยืนหรือเส้นพุ่ง มีจำนวน 7 อัน ราคา 2,100 บาท/อัน อายุการใช้งาน 3 ปี

กระป๋องกรอด้าย เป็นส่วนประกอบอยู่ในที่กรอด้าย ใช้เป็นแกนหลอดรองรับด้ายจากการกรอด ก่อนนำด้ายไปใช้เรียงเส้นยืน(ฮ้วน) จำนวน 200 กระป๋อง ราคา 3 บาท/กระป๋อง

ผ้าเดินด้ายเส้นยืน เป็นอุปกรณ์สำหรับฮ้วนด้าย มี 2 ตัว ราคา 1,200 บาท/ตัว และ 1,500 บาท/ตัว มีอายุการใช้งาน 15 ปี

อ่างพอกย้อม ทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่ออิฐถือปูน ขนาด 69 x 198 x 37 เซนติเมตร สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2535 มีมูลค่า 800 บาท อายุการใช้งาน 10 ปี

เตาต้มย้อม ใช้ในกระบวนการพอกย้อม ก่ออิฐถือปูน จำนวน 1 เตา คิดเป็นมูลค่า 250 บาท มีอายุการใช้งาน 4 ปี

เตาอังโล่ ใช้ในกระบวนการพอกย้อม มีจำนวน 3 เตา เป็นเตาขนาดใหญ่ 2 เตา ราคา 760 บาท/เตา อายุการใช้งาน 2 ปี และเตาขนาดเล็ก 1 เตา ราคา 60 บาท อายุการใช้งาน 1 ปี

กระทะใบบัว ขนาด 33 นิ้ว จำนวน 1 ใบ ราคา 1,200 บาท อายุการใช้งาน 2 ปี

บ่อพักน้ำทิ้ง ทำจากท่อซีเมนต์ ลึก 8 เมตร สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2535 คิดเป็นมูลค่า 600 บาท มีอายุการใช้งาน 20 ปี

ราวตากด้าย ทำจากไม้ไผ่ ยาว 5 เมตร จำนวน 2 เล้า ราคา 30 บาท/เล้า อายุการใช้งาน 1 ปี

ก๊อผ้า เป็นที่พื้นเมือง ทำจากไม้สัก มูลค่า ประมาณ 3,500 บาท ใช้งานมาแล้ว 60 ปี

ก๊อผ้าพันคอ เป็นที่พื้นเมือง ทำจากไม้สัก มูลค่า ประมาณ 3,500 บาท ใช้งานมาแล้ว 60 ปี

ฟืม¹ สำหรับทอผ้าม้าวนและผ้าผืน เป็นฟืมแบบ 2 ตะกอด จำนวน 30 เล้า ราคา 280 บาท/เล้า มีอายุการใช้งาน 3 ปี

ฟืมผ้าพันคอ จำนวน 30 เล้า ราคา 80 บาท/เล้า อายุการใช้งาน 3 ปี

กระสวยทอผ้า สำหรับใส่แกนด้ายพุ่ง มี 8 อัน แบ่งเป็นกระสวยทอผ้า 4 อัน และกระสวยทอผ้าพันคอ 4 อัน ราคา 240 บาท/อัน มีอายุการใช้งาน 2 ปี

ม้าย่ำ² เป็นส่วนประกอบในก๊อ จำนวน 2 อัน ราคา 10 บาท/อัน อายุการใช้งาน 1 ปี

หวี ใช้สำหรับสางเส้นด้ายไม่ให้พันกันเวลาทอ มี จำนวน 2 อัน ใช้กับก๊อผ้าธรรมดา 1 อัน และใช้กับก๊อผ้าพันคอ 1 อัน ราคา 5 บาท/อัน อายุการใช้งาน 2 ปี

¹ คำอธิบาย ภาคผนวก ก.

² คำอธิบาย ภาคผนวก ก.

แกนกระสวย (แกนฝ้ายพุ่ง) จำนวน 200 อัน ใช้สำหรับทอผ้าธรรมดา 100 อัน และใช้สำหรับทอผ้าพันคอ 100 อัน ราคา 30 บาท/อัน อายุการใช้งาน 3 ปี

4.3.3 บรรจุภัณฑ์

ถุงพลาสติก มี 2 ชนิด (1) ถุงพลาสติกใสขนาด 20 x 30 นิ้ว ห่อละ 20 บาท บรรจุ 40 ใบ ซื้อจาก ห้างเทสโก้โลตัส ขนาดบรรจุดังนี้ และ (2) ถุงพลาสติกหิ้วสี่ข้างพิมพ์ลายช็อกโกแลต ขนาด 12 x 15 นิ้ว ได้รับการอนุเคราะห์จากโครงการเกษตรชนชนิมชนใช้

4.3.4 โรงเรือน

โรงเรือนผลิต สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2540 คิดเป็นมูลค่า 35,000 บาท มีอายุการใช้งาน 20 ปี

โรงเก็บของ สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2525 คิดเป็นมูลค่า 1,000 บาท มีอายุการใช้งาน 20 ปี

4.3.5 วัสดุสำนักงาน

โต๊ะทำงาน ซื้อจากร้านในเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2541 ราคา 1,100 บาท มีอายุการใช้งาน 10 ปี
ตู้เก็บผ้า ใช้เก็บผลิตภัณฑ์เพื่อรอจำหน่าย สั่งทำเมื่อปี พ.ศ. 2541 ราคา 500 บาท มีอายุการใช้งาน 15 ปี

กล่องพลาสติก ใช้เก็บผลิตภัณฑ์เพื่อรอจำหน่าย ซื้อจากห้างเทสโก้โลตัส เมื่อปี พ.ศ. 2542 จำนวน 3 กล่อง ราคา 1,000 บาท/3 กล่อง มีอายุการใช้งาน 4 ปี

ตารางที่ 4.4 การจัดหมวดวัสดุ อุปกรณ์การผลิต โรงเรือนและอุปกรณ์สำนักงาน

รายการ	จำนวน	ราคา	แหล่งที่ได้มา	อายุการใช้งาน	ลักษณะการได้มา
อุปกรณ์การผลิต					
ที่กรวด้าย	7	2,100	ร้านภายในหมู่บ้าน	3	ซื้อ
กระป๋องกรวด้าย	200	3	โรงพยาบาล	3	ซื้อ
ผ้าเดินฝ้ายเส้นยืน	1	1,500	ร้านภายในหมู่บ้าน	15	จ้างทำ
ผ้าเดินฝ้ายเส้นยืน	1	1,200	ร้านภายในหมู่บ้าน	15	จ้างทำ
อ่างฟอกย้อม	1	800	ร้านภายในหมู่บ้าน	10	จ้างทำ
เตาดมย้อม	1	250	ร้านภายในหมู่บ้าน	4	จ้างทำ
เตาอังโล ขนาดใหญ่	2	250	ร้านภายในหมู่บ้าน	2	ซื้อ
เตาอังโล ขนาดเล็ก	1	60	ร้านภายในหมู่บ้าน	1	ซื้อ
กระทะใบบัว	1	1,200	ตลาดวโรรส	2	ซื้อ
บ่อพักน้ำทิ้ง	1	600		20	จ้างทำ
ราวตากผ้า	2	30	สวนลำไยของประธาน	1	ทำเอง
ก๊ทอผ้า	2	3,500		60	จ้างทำ
ฟืม	30	280		3	จ้างทำ
ฟืมผ้าพันคอ	30	80		3	จ้างทำ
กระสวยทอผ้า	8	240		2	จ้างทำ
ม้าย่ำ	2	10		1	จ้างทำ
หวี	2	5	ร้านค้าในหมู่บ้าน	2	ซื้อ
แกนกระสวย	200	30	ร้านค้าในหมู่บ้าน	3	ซื้อ

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ราคา	แหล่งที่ได้มา	อายุการใช้งาน	ลักษณะการได้มา
โรงเรือน					
โรงเรือนผลิต		35,000		20	จ้างทำ
โรงเก็บของ		1,000		20	จ้างทำ
อุปกรณ์สำนักงาน					
โต๊ะทำงาน		1,100	ร้านในตัวเมือง เชียงใหม่	10	ซื้อ
ตู้เก็บผ้า		500		15	จ้างทำ
กล่องพลาสติก	3	1,000	ห้างเทสโก้โลตัส	4	ซื้อ

ที่มา : จากการสำรวจ

4.4 แรงงานและการจ้างงาน

4.4.1 การใช้แรงงานในการผลิต

กลุ่มฯ มีการจ้างงาน 2 แบบ คือ (1) จ้างรายวัน จำนวน 2 คน ทำหน้าที่เตรียมฝ้ายก่อนนำไปทอ ทั้งฟอกด้าย ย้อมสี และทำงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากประธานกลุ่มฯ (2) จ้างรายขึ้น จำนวน 58 คน ทำหน้าที่แตกต่างกันไปตามความถนัดของแต่ละคน ไม่ว่าจะเป็นงานกลิ้งฝ้าย งานเดินฝ้ายเส้นยืน งานทอผ้า และงานเย็บตกแต่ง

แรงงานที่เป็นสมาชิกของกลุ่มฯ มีทั้งหมด 24 คน ทำหน้าที่ ฟอกด้ายย้อมสี เดินฝ้ายเส้นยืน และทอผ้า ส่วนแรงงานภายในหมู่บ้านแต่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม จำนวน 14 คน ทำหน้าที่กลิ้งฝ้าย เย็บและตกแต่ง และมีแรงงานภายนอกหมู่บ้าน จำนวน 20 คน ทำหน้าที่ เย็บและตกแต่ง เช่นเดียวกัน

ตารางที่ 4.5 แรงงานและการจ้างงาน

ลักษณะงาน/หน้าที่	จำนวนแรงงานที่ใช้(คน)				ลักษณะ การจ้าง งาน	อัตราค่าจ้าง	สถานภาพการ เป็นสมาชิก กลุ่ม
	ประจำ		ชั่วคราว				
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			
มัดเชือก ³	1				-	-	ไม่เป็น
		1			-	-	เป็น
ฟอกด้ายและย้อมสี		2			รายวัน	100 บาท/วัน	เป็น
กลึงฝ้ายและ/หรือโก		6			รายชิ้น	- ฝ้ายเบอร์ 40/2 ใหญ่ (ต้องใหญ่) 1.50 บาท/ต้อง - ฝ้ายเบอร์ 40/2 เล็ก (ต้องเล็ก) 0.60 บาท/ต้อง - ฝ้ายเบอร์ 10/1 (ต้องแมว) 0.80 บาท/ต้อง - ฝ้ายเบอร์ 7/1 ค่าจ้าง 0.80 บาท/ต้อง - ฝ้ายเบอร์ 1/1 ค่าจ้าง 0.80 บาท/ต้อง - ฝ้ายเมือง 15 บาท/กิโลกรัม - โก 3 บาท/ต้อง	ไม่เป็น
				2	รายวัน	100 บาท/วัน	เป็น
จวน(การเดินฝ้ายเส้นยืน)		2			รายชิ้น	- เครื่องใหญ่ ขนาด 19 ½ หลบ 50 บาท/เครื่อง - เครื่องเล็ก ขนาด 5 หลบ 20 บาท	เป็น
ทอ		20			รายชิ้น	- ผ้า(ธรรมดา) 16 บาท/เมตร - ผ้า(บาง) 15 บาท/เมตร - ผ้าพันคอ 16 บาท/ผืน	เป็น
เย็บและตกแต่ง		28			รายชิ้น	- เสื้อซิง 15 บาท/ตัว - เสื้อคลุม 25 บาท/ตัว - เสื้อดำคอกลม 30 บาท/ตัว - กางเกงขาก๊วย 35 บาท/ตัว - กระเป๋าใส่โทรศัพท์มือถือแบบที่หนึ่ง 7 บาท/ใบ - กระเป๋าใส่โทรศัพท์มือถือแบบที่สอง 12 บาท/ใบ - กระเป๋าถือ 15 บาท/ใบ - หมวก 15 บาท/ใบ และ 20 บาท/ใบ ⁴	ไม่เป็น

ที่มา : จากการสำรวจ

³ นางจันทร์และสามีช่วยกันมัดในเวลากลางวัน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน⁴ ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของแบบ

4.4.2 การจ้างงาน

ลักษณะการจ้างงานมี 2 แบบ คือ

การจ้างรายวัน แรงงานที่จ้างจะเป็นสมาชิกของกลุ่มฯ โดยทำหน้าที่ ฟอกด้ายและย้อมสี ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมากเพราะต้องใช้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ย้อมสีให้ได้สีตรงตามคำสั่งซื้อของลูกค้า และช่วยประธานกลุ่มฯ ตรวจนับจำนวนสินค้า ทำบัญชี หากว่างจากงานดังกล่าวแล้วจะลี้ภัยเป็นบางครั้ง โดยมีอัตราค่าจ้าง 100 บาท/วัน/คน ส่วนมากแรงงานทั้ง 2 คน จะมาทำงานทุกวัน เว้นแต่มีกิจธุระจำเป็นจึงจะหยุดงาน ซึ่งจะไม่ได้รับค่าจ้างในวันนั้น

การจ้างรายขึ้น จะมีอัตราค่าจ้างหลายอัตราขึ้นอยู่กับลักษณะงานนั้น ๆ ดังนี้

งานกลิ้งฝ้ายและ/หรือโกฝ้าย มีแรงงานประจำเป็นกลุ่มสตรีสูงอายุ จำนวน 6 คน ซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มฯ แต่เป็นคนในหมู่บ้าน อัตราค่าจ้างจะแตกต่างกันไปตาม ขนาดของเส้นฝ้ายและขนาดตอ คือ

- ฝ้ายเบอร์ 40/2 ตอใหญ่ อัตราค่าจ้าง 1.50 บาท/ตอ
- ฝ้ายเบอร์ 40/2 ตอเล็ก อัตราค่าจ้าง 0.60 บาท/ตอ
- ฝ้ายเบอร์ 10/1 เบอร์ 7/1 และเบอร์ 1/1 อัตราค่าจ้าง 0.80 บาท/ตอ
- ฝ้ายเมือง อัตราค่าจ้าง 15 บาท/กิโลกรัม และ
- โกฝ้าย 3 บาท/ตอ

นอกจากแรงงานประจำทั้ง 6 คน แล้ว ยังมีแรงงานชั่วคราวจากการจ้างรายวันซึ่งว่างจากงาน ฟอกด้ายย้อมสีมาทำงานนี้เป็นบางครั้งดังได้กล่าวแล้วข้างต้น

งานเดินฝ้ายเส้นยืน มีแรงงานประจำ 2 คน อัตราค่าจ้างจะขึ้นอยู่กับขนาดของเครือ ถ้าเครือใหญ่ ขนาด 19 1/2 หลบ จะมีอัตราค่าจ้าง 50 บาท/เครือ แต่ถ้าเป็นเครือเล็ก ขนาด 5 หลบ จะมีอัตราค่าจ้าง 20 บาท/เครือ

งานทอผ้า มีแรงงานประจำ ซึ่งเป็นสมาชิกทั้งหมด 20 คน อัตราค่าจ้างแตกต่างกันไปตาม ประเภทผ้า ถ้าเป็นผ้าหนาและหนาปานกลาง อัตราค่าจ้าง 16 บาท/เมตร ถ้าเป็นผ้าบาง อัตราค่าจ้าง 15 บาท/เมตร ส่วนผ้าพันคอ อัตราค่าจ้าง 16 บาท/ผืน

งานเย็บและตกแต่ง มีแรงงานประจำแต่ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มฯ ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มแรงงานภายในหมู่บ้าน จำนวน 8 คน และแรงงานที่อำเภอหาดง จำนวน 20 คน อัตราค่าจ้างจะแตกต่างกันไปตามชิ้นงาน ดังนี้

- เสื้อซิง 15 บาท/ตัว
- เสื้อคลุม 25 บาท/ตัว
- เสื้อดำคอกลม 30 บาท/ตัว
- กางเกงขาเกวีย 35 บาท/ตัว
- กระเป๋าใส่โทรศัพท์มือถือแบบที่หนึ่ง 7 บาท/ใบ
- กระเป๋าใส่โทรศัพท์มือถือแบบที่สอง 12 บาท/ใบ
- กระเป๋าถือ 15 บาท/ใบ

- หมวก 15 บาท/ใบ และ 20 บาท/ใบ

4.5 ต้นทุนและผลตอบแทน

ผลิตภัณฑ์ : ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร/ผืน ชนิดผ้าหนา

ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย (ผืน) ทั้งหมด เท่ากับ 2,329.26 บาท เป็นต้นทุนเงินสด 2,288.99 บาท และ ต้นทุนผันแปร 2,313.99 บาท ซึ่งต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงานและต้นทุนผันแปรอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 50.36 46.35 และ 2.64 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์ราคา 2,915 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด 585.74 บาท/ผืน ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 601.01 บาท/ผืน และ ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 626.01 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย ร้อยละ 20.29 อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ร้อยละ 20.62 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ร้อยละ 21.48

ตารางที่ 4.6 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร/ผืน ชนิดผ้าหนา

รายการ	ผ้าผืน ขนาด 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร ชนิดที่ 1 (40/2+เมือง)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วน ของต้นทุน /ต้นทุนทั้งหมด
ต้นทุนผันแปร	2,288.99	25.00	2,313.99	99.34
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	1,159.00	0.00	1,159.00	49.76
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	13.98	0.00	13.98	0.60
2. แรงงาน	1,054.54	25.00	1,079.54	46.35
3. อื่นๆ	61.47	0.00	61.47	2.64
ต้นทุนคงที่	0.00	15.28	15.28	0.66
1. ค่าเสื่อม	0.00	15.28	15.28	0.66
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	2,288.99	40.28	2,329.26	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			2,915.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			601.01	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			626.01	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			585.74	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			20.62	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			21.48	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			20.09	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร/ผืน ชนิดกลาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 2,236.51 บาท เป็น ต้นทุนเงินสด 2,196.23 บาท และต้นทุนผันแปร 2,221.23 บาท ซึ่งต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัย การผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงานและต้นทุนผันแปรอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 50.41 46.15 และ 2.75 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์ราคา 2,915 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทน สุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด 678.49 บาท/ผืน ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 693.77 บาท/ผืน และ ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 718.77 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคา ขาย ร้อยละ 23.28 อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ร้อยละ 23.80 และอัตราผลตอบแทน สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ร้อยละ 24.66

ตารางที่ 4.7 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร/ผืน ชนิดที่ 2

รายการ	ผ้าผืน ขนาด 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร ชนิดที่ 2 (40/2+1/1)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วน ของต้นทุน /ต้นทุนทั้งหมด
ต้นทุนผันแปร	2,196.23	25.00	2,221.23	99.32
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	1,103.76	0.00	1,103.76	49.35
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	23.74	0.00	23.74	1.06
2. แรงงาน	1,007.25	25.00	1,032.25	46.15
3. อื่นๆ	61.47	0.00	61.47	2.75
ต้นทุนคงที่	0.00	15.28	15.28	0.68
1. ค่าเสื่อม	0.00	15.28	15.28	0.68
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	2,196.23	40.28	2,236.51	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			2,915.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			693.77	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			718.77	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			678.49	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			23.80	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			24.66	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			23.28	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร/ผืน ชนิดบาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 2,187.25 บาท เป็น ต้นทุนเงินสด 2,146.98 บาท และต้นทุนผันแปร 2,171.98 บาท ซึ่งต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัย การผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงานและต้นทุนผันแปรอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 51.55 44.94 และ 2.81 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์ราคา 2,915 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายแล้ว ผลิตภัณฑ์ที่มีผลตอบแทน สุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด 727.75 บาท/ผืน ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 743.02 บาท/ผืน และ ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 768.02 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคา ขาย ร้อยละ 24.97 อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ร้อยละ 25.49 และอัตราผลตอบแทน สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ร้อยละ 26.35

ตารางที่ 4.8 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร/ผืน ชนิดบาง

รายการ	ผ้าผืน ขนาด 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร ชนิดที่ 3 (40/2+1/7)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วน ของต้นทุน /ต้นทุนทั้งหมด
ต้นทุนผันแปร	2,146.98	25.00	2,171.98	99.30
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	1,103.76	0.00	1,103.76	50.46
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	23.74	0.00	23.74	1.09
2. แรงงาน	958.00	25.00	983.00	44.94
3. อื่นๆ	61.47	0.00	61.47	2.81
ต้นทุนคงที่	0.00	15.28	15.28	0.70
1. ค่าเสื่อม	0.00	15.28	15.28	0.70
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	2,146.98	40.28	2,187.25	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			2,915.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			743.02	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			768.02	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			727.75	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			25.49	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			26.35	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			24.97	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร/ผืน ชนิดบางไม่ย้อมสี (ผ้าดิบ)

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 2,063.67 บาท เป็น ต้นทุนเงินสดและต้นทุนผันแปรเท่ากันคือ 2,051.43 บาท ซึ่งต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการ ผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงานและต้นทุนผันแปรอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 51.80 44.90 และ 2.71 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์ราคา 2,650 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทน สุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด 586.33 บาท/ผืน ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรและผลตอบแทนสุทธิเหนือ ต้นทุนเงินสด เท่ากับ 598.57 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย ร้อยละ 22.13 อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขายและอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อ ราคาขาย ร้อยละ 22.59

ตารางที่ 4.9 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร/ผืน ชนิดบางไม่ ย้อมสี(ผ้าดิบ)

รายการ	ผ้าผืน ขนาด 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 50 เมตร ชนิดที่ 4 (ผ้าดิบ) (40/2+1/7 ไม่ย้อมสี)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วน ของต้นทุน /ต้นทุนทั้งหมด
ต้นทุนผันแปร	2,051.43	0.00	2,051.43	99.41
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	1,068.89	0.00	1,068.89	51.80
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	0.00	0.00	0.00	0.00
2. แรงงาน	926.54	0.00	926.54	44.90
3. อื่นๆ	56.00	0.00	56.00	2.71
ต้นทุนคงที่	0.00	12.24	12.24	0.59
1. ค่าเสื่อม	0.00	12.24	12.24	0.59
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	2,051.43	12.24	2,063.67	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			2,650.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			598.57	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			598.57	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			586.33	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			22.59	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			22.59	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			22.13	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร/ผืน ชนิดหนา

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 3,132.94 บาท เป็น ต้นทุนเงินสด 3,075.27 บาท และต้นทุนผันแปร 3,112.77 บาท ซึ่งต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัย การผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงานและต้นทุนผันแปรอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 51.85 45.48 และ 2.02 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์ราคา 3,850 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายแล้ว ผลิตภัณฑ์ที่มีผลตอบแทน สุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด 717.06 บาท/ผืน ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 737.23 บาท/ผืน และ ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 774.73 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคา ขาย ร้อยละ 18.62 อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ร้อยละ 19.15 และอัตราผลตอบแทน สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ร้อยละ 20.12

ตารางที่ 4.10 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร/ผืน ชนิดหนา

รายการ	ผ้าผืน ขนาด 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร ชนิดที่ 1 (40/2+เมือง)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วน ของต้นทุน /ต้นทุนทั้งหมด
ต้นทุนผันแปร	3,075.27	37.50	3,112.77	99.36
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	1,604.98	0.00	1,604.98	51.23
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	19.56	0.00	19.56	0.62
2. แรงงาน	1,387.50	37.50	1,425.00	45.48
3. อื่นๆ	63.23	0.00	63.23	2.02
ต้นทุนคงที่	0.00	20.18	20.18	0.64
1. ค่าเสื่อม	0.00	20.18	20.18	0.64
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	3,075.27	57.68	3,132.94	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			3,850.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			737.23	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			774.73	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			717.06	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			19.15	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			20.12	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			18.62	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : ผ้าม้วนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร/ม้วน ชนิดกลาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 2,793.20 บาท เป็น ต้นทุนเงินสด 2,735.52 บาท และต้นทุนผันแปร 2,773.02 บาท ซึ่งต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจาก ค่าจ้างแรงงานและปัจจัยการผลิต รองลงมาเป็นต้นทุนผันแปรอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 48.51 48.50 และ 2.26 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์ราคา 3,850 บาท/ม้วน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทน สุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด 1,056.80 บาท/ม้วน ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 1,076.98 บาท/ม้วน และ ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 1,114.48 บาท/ม้วน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อ ราคาขาย ร้อยละ 27.45 อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ร้อยละ 27.97 และอัตรา ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ร้อยละ 28.95

ตารางที่ 4.11 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าม้วนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร/ม้วน ชนิดกลาง

รายการ	ผ้าม้วน ขนาด 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร ชนิดที่ 2 (40/2+1/1)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วน ของต้นทุน /ต้นทุนทั้งหมด
ต้นทุนผันแปร	2,735.52	37.50	2,773.02	99.28
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	1,325.94	0.00	1,325.94	47.47
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	28.86	0.00	28.86	1.03
2. แรงงาน	1,317.50	37.50	1,355.00	48.51
3. อื่นๆ	63.23	0.00	63.23	2.26
ต้นทุนคงที่	0.00	20.18	20.18	0.72
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	2,735.52	57.68	2,793.20	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			3,850.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			1,076.98	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			1,114.48	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			1,056.80	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			27.97	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			28.95	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			27.45	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร/ผืน ชนิดบาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 2,793.20 บาท เป็น ต้นทุนเงินสด 2,735.52 บาท และต้นทุนผันแปร 2,773.02 บาท ซึ่งต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจาก ค่าจ้างแรงงาน รองลงมาคือปัจจัยการผลิต และต้นทุนผันแปรอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 48.51 48.50 และ 2.26 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์ราคา 3,850 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทน สุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด 1,056.80 บาท/ผืน ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 1,076.98 บาท/ผืน และ ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 1,114.48 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อ ราคาขาย ร้อยละ 27.45 อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ร้อยละ 27.97 และอัตรา ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ร้อยละ 28.95

ตารางที่ 4.12 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร/ผืน ชนิดบาง

รายการ	ผ้าผืน ขนาด 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร ชนิดที่ 3 (40/2+1/7)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วน ของต้นทุน /ต้นทุนทั้งหมด
ต้นทุนผันแปร	2,735.52	37.50	2,773.02	99.28
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	1,325.94	0.00	1,325.94	47.47
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	28.86	0.00	28.86	1.03
2. แรงงาน	1,317.50	37.50	1,355.00	48.51
3. อื่นๆ	63.23	0.00	63.23	2.26
ต้นทุนคงที่	0.00	20.18	20.18	0.72
1. ค่าเสื่อม	0.00	20.18	20.18	0.72
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	2,735.52	57.68	2,793.20	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			3,850.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			1,076.98	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			1,114.48	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			1,056.80	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			27.97	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			28.95	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			27.45	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : ผ้าพันคอ

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อม้วนทั้งหมด เท่ากับ 939.38 บาท เป็นต้นทุนเงินสด 919.20 บาท และต้นทุนผันแปร 931.70 บาท ซึ่งต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นค่าจ้างแรงงาน รองลงมา คือปัจจัยการผลิตและต้นทุนผันแปรอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 55.29 41.93 และ 1.96 ตามลำดับ

ผ้า 1 ม้วน ทอเป็นผ้าพันคอได้ 26 ผืน ผลิตภัณฑ์ราคา 50 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด 13.87 บาท/ผืน ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 14.15 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 14.65 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย ร้อยละ 27.74 อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ร้อยละ 28.33 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ร้อยละ 29.29

ตารางที่ 4.13 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผ้าพันคอ

รายการ	ผ้าพันคอ ขนาด 0.55 * 2 เมตร (1/7,1/10+เมือง)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วน ของต้นทุน /ต้นทุนทั้งหมด
ต้นทุนผันแปร	919.20	12.50	931.70	99.18
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	384.77	0.00	384.77	40.96
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ)	9.13	0.00	9.13	0.97
2. แรงงาน	506.86	12.50	519.36	55.29
3. อื่นๆ	18.44	0.00	18.44	1.96
ต้นทุนคงที่	0.00	7.68	7.68	0.82
1. ค่าเสื่อม	0.00	7.68	7.68	0.82
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/ม้วน)	919.20	20.18	939.38	100.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/ผืน)	35.35	0.78	36.13	
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/ผืน)			50.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			14.17	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			14.65	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			13.87	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			28.33	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			29.29	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			27.74	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิดหนา

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อม้วนทั้งหมด เท่ากับ 2,330.78 บาท เป็น ต้นทุนเงินสด 2,289.43 บาท และต้นทุนผันแปร 2,314.43 บาท ซึ่งต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัย การผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงานและต้นทุนผันแปรอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 50.33 46.32 และ 2.65 ตามลำดับ

ผ้า 1 ม้วน ตัดเป็นผ้าผืนได้ 26 ผืน ผลิตรวมราคา 120 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขาย แล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด 30.35 บาท/ผืน ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 30.98 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 31.94 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือ ต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย ร้อยละ 25.30 อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ร้อยละ 25.82 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ร้อยละ 26.62

ตารางที่ 4.14 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิดหนา

รายการ	ผ้าผืน ขนาด 38 นิ้ว * 1.8 เมตร ชนิดที่ 1 (40/2+เมือง)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วน ของต้นทุน /ต้นทุนทั้งหมด
ต้นทุนผันแปร	2,289.43	25.00	2,314.43	99.30
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	1,159.00	0.00	1,159.00	49.73
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ)	14.03	0.00	14.03	0.60
2. แรงงาน	1,054.54	25.00	1,079.54	46.32
3. อื่นๆ	61.86	0.00	61.86	2.65
ต้นทุนคงที่	0.00	16.35	16.35	0.70
1. ค่าเสื่อม	0.00	16.35	16.35	0.70
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/ม้วน)	2,289.43	41.35	2,330.78	100.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/ผืน)	88.06	1.59	89.65	
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/ผืน)			120.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			30.98	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			31.94	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			30.35	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			25.82	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			26.62	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			25.30	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิดกลาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อม้วนทั้งหมด เท่ากับ 2,188.25 บาท เป็น ต้นทุนเงินสด 2,146.90 บาท และต้นทุนผันแปร 2,171.90 บาท ซึ่งต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัย การผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงานและต้นทุนผันแปรอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 51.50 44.92 และ 2.83 ตามลำดับ

ผ้า 1 ม้วน ตัดเป็นผ้าผืนได้ 26 ผืน ผลิตภัณฑ์ราคา 120 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขาย แล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด 36.47 บาท/ผืน ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 37.43 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 37.08 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือ ต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย ร้อยละ 30.39 อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ร้อยละ 30.90 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ร้อยละ 31.19

ตารางที่ 4.15 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิดกลาง

รายการ	ผ้าผืน ขนาด 38 นิ้ว * 1.8 เมตร ชนิดที่ 2 (40/2+1/1)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วน ของต้นทุน /ต้นทุนทั้งหมด
ต้นทุนผันแปร	2,146.90	25.00	2,171.90	99.25
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	1,103.76	0.00	1,103.76	50.44
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ)	23.28	0.00	23.28	1.06
2. แรงงาน	958.00	25.00	983.00	44.92
3. อื่นๆ	61.86	0.00	61.86	2.83
ต้นทุนคงที่	0.00	16.35	16.35	0.75
1. ค่าเสื่อม	0.00	16.35	16.35	0.75
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/ม้วน)	2,146.90	41.35	2,188.25	100.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/ผืน)	82.57	0.34	82.92	
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/ผืน)			120.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			37.08	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			37.43	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			36.47	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			30.90	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			31.19	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			30.39	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิดบาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อม้วนทั้งหมด เท่ากับ 2,232.31 บาท เป็น ต้นทุนเงินสด 2,190.96 บาท และต้นทุนผันแปร 2,215.96 บาท ซึ่งต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัย การผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงานและต้นทุนผันแปรอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 50.51 45.99 และ 2.77 ตามลำดับ

ผ้า 1 ม้วน ตัดเป็นผ้าผืนได้ 26 ผืน ผลิตรวมราคา 120 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขาย แล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด 34.14 บาท/ผืน ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 34.77 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 35.73 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือ ต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย ร้อยละ 28.45 อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย ร้อยละ 28.98 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย ร้อยละ 29.78

ตารางที่ 4.16 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิดบาง

รายการ	ผ้าผืน ขนาด 38 นิ้ว * 1.8 เมตร ชนิดที่ 3 (40/2+1/7)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วน ของต้นทุน /ต้นทุนทั้งหมด
ต้นทุนผันแปร	2,190.96	25.00	2,215.96	99.27
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	1,103.76	0.00	1,103.76	49.44
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ)	23.80	0.00	23.80	1.07
2. แรงงาน	1,001.54	25.00	1,026.54	45.99
3. อื่นๆ	61.86	0.00	61.86	2.77
ต้นทุนคงที่	0.00	16.35	16.35	0.73
1. ค่าเสื่อม	0.00	16.35	16.35	0.73
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/ม้วน)	2,190.96	41.35	2,232.31	100.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/ผืน)	84.27	1.59	85.86	
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/ผืน)			120.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			34.77	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			35.73	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			34.14	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			28.98	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			29.78	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			28.45	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : ผ้าถุงไหมประดิษฐ์

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อม้วนทั้งหมด เท่ากับ 2,903.75 บาท เป็น ต้นทุนเงินสด 2,889.34 บาท และต้นทุนผันแปร 2,889.34 บาท ซึ่งต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัย การผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงานและต้นทุนผันแปรอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 63.46 34.11 และ 1.93 ตามลำดับ

ผ้า 1 ม้วน ตัดเป็นผ้าผืนได้ 26 ผืน ผลิตภัณฑ์ราคา 120 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขาย แล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด 8.32 บาท/ผืน ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร และ ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 8.87 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย ร้อยละ 6.93 อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงิน สดต่อราคาขาย ร้อยละ 7.39

ตารางที่ 4.17 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ผ้าถุงไหมประดิษฐ์

รายการ	ผ้าผืน ขนาด 38 นิ้ว * 1.8 เมตร ชนิดที่ 4 (ไหมประดิษฐ์+ไหม ประดิษฐ์)			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วน ของต้นทุน /ต้นทุนทั้งหมด
ต้นทุนผันแปร	2,889.34	0.00	2,889.34	99.50
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	1,842.80	0.00	1,842.80	63.46
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ)	0.00	0.00	0.00	0.00
2. แรงงาน	990.54	0.00	990.54	34.11
3. อื่นๆ	56.00	0.00	56.00	1.93
ต้นทุนคงที่	0.00	14.41	14.41	0.50
1. ค่าเสื่อม	0.00	14.41	14.41	0.50
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/ม้วน)	2,889.34	14.41	2,903.75	100.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/ผืน)	111.13	0.55	111.68	
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/ผืน)			120.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			8.87	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			8.87	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			8.32	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			7.39	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			7.39	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			6.93	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : เสื้อซิ่ง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 55.55 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมด และเป็นต้นทุนเงินสด 54.79 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 73.00 และ 27.00 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 120 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 64.45 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 65.21 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 53.71 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 54.34

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 160 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 104.45 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 105.21 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 65.28 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 65.76

ตารางที่ 4.18 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อซิ่ง

รายการ	เสื้อซิ่ง			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	54.79	0.76	55.55	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	34.69	0.76	35.45	63.82
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	5.10	0.00	5.10	9.18
2. แรงงาน	15.00	0.00	15.00	27.00
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	54.79	0.76	55.55	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			120.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			64.45	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			65.21	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			64.45	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			53.71	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			54.34	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			53.71	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			160.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			104.45	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			105.21	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			104.45	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			65.28	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			65.76	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			65.28	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : เสื้อคลุมชนิดผ้าหนา

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 118 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 116.48 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 78.81 และ 21.19 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 170 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 52 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 53.52 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 30.59 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 31.48

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 220 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 102 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 103.52 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร)ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 46.37 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 47.06

ตารางที่ 4.19 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อคลุม ชนิดผ้าหนา

รายการ	เสื้อคลุม ผ้าหนา			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	116.48	1.52	118.00	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	86.38	1.52	87.90	74.49
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	5.10	0.00	5.10	4.32
2. แรงงาน	25.00	0.00	25.00	21.19
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	116.48	1.52	118.00	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			170.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			52.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			53.52	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			52.00	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			30.59	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			31.48	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			30.59	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			220.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			102.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			103.52	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			102.00	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			46.37	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			47.06	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			46.37	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : เสื้อคลุมชนิดผ้าหนาปานกลาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 114.50 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 112.98 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 78.16 และ 21.84 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 170 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 55.50 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 57.02 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 32.65 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 33.54

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 220 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 105.50 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 107.02 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 47.96 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 48.65

ตารางที่ 4.20 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อคลุม ชนิดผ้าหนาปานกลาง

รายการ	เสื้อคลุม ผ้าหนาปานกลาง			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	112.98	1.52	114.50	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	82.88	1.52	84.40	73.71
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	5.10	0.00	5.10	4.45
2. แรงงาน	25.00	0.00	25.00	21.83
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	112.98	1.52	114.50	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			170.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			55.50	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			57.02	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			55.50	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			32.65	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			33.54	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			32.65	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			220.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			105.50	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			107.02	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			105.50	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			47.96	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			48.65	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			47.96	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : เสื้อคลุมชนิดผ้าบาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 135.50 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 133.33 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 81.55 และ 18.46 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 170 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 34.50 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 36.67 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 20.29 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 21.57

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 220 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 84.50 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 86.67 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 38.41 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 39.40

ตารางที่ 4.21 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อคลุม ชนิดผ้าบาง

รายการ	เสื้อคลุม ผ้าบาง			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	133.33	2.18	135.50	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	103.23	2.18	105.40	77.79
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	5.10	0.00	5.10	3.76
2. แรงงาน	25.00	0.00	25.00	18.45
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	133.33	2.18	135.50	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			170.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			34.50	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			36.67	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			34.50	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			20.29	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			21.57	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			20.29	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			220.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			84.50	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			86.67	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			84.50	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			38.41	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			39.40	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			38.41	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : เสื้อสีดำคอกลม ชนิดผ้าหนา

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 114.21 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 112.84 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 73.74 และ 26.26 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 180 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 65.79 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 67.16 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 36.55 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 37.31

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 220 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 105.79 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 107.16 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 48.09 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 48.71

ตารางที่ 4.22 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อสีดำคอกลม ชนิดผ้าหนา

รายการ	เสื้อสีดำคอกลม ผ้าหนา			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	112.84	1.37	114.21	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	77.74	1.37	79.11	69.27
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	5.10	0.00	5.10	4.47
2. แรงงาน	30.00	0.00	30.00	26.27
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	112.84	1.37	114.21	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			180.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			65.79	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			67.16	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			65.79	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			36.55	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			37.31	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			36.55	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			220.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			105.79	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			107.16	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			105.79	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			48.09	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			48.71	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			48.09	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : เสื้อสีดำคอกลม ชนิดผ้าหนาปานกลาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 111.06 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 109.69 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 72.98 และ 27.02 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 180 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 68.94 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 70.31 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 38.30 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 39.06

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 220 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 108.94 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 110.31 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 49.52 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 50.14

ตารางที่ 4.23 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อสีดำคอกลม ชนิดผ้าหนาปานกลาง

รายการ	เสื้อสีดำคอกลม ผ้าหนาปานกลาง			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	109.69	1.37	111.06	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	74.59	1.37	75.96	68.39
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	5.10	0.00	5.10	4.59
2. แรงงาน	30.00	0.00	30.00	27.01
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	109.69	1.37	111.06	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			180.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			68.94	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			70.31	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			68.94	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			38.30	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			39.06	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			38.30	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			220.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			108.94	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			110.31	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			108.94	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			49.52	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			50.14	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			49.52	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : เสื้อสีดำคอกลม ชนิดผ้าบาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 109.38 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 108.02 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 72.57 และ 27.43 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 180 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 70.62 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 71.98 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 39.23 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 39.99

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 220 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 110.62 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 111.98 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 50.28 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 50.90

ตารางที่ 4.24 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เสื้อสีดำคอกลม ชนิดผ้าบาง

รายการ	เสื้อสีดำคอกลม ผ้าบาง			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	108.02	1.37	109.38	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	72.92	1.37	74.28	67.91
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	5.10	0.00	5.10	4.66
2. แรงงาน	30.00	0.00	30.00	27.43
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	108.02	1.37	109.38	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			180.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			70.62	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			71.98	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			70.62	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			39.23	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			39.99	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			39.23	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			220.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			110.62	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			111.98	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			110.62	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			50.28	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			50.90	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			50.28	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : กางเกงขาก๊วย ชนิดผ้าหนา

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 148.87 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 146.97 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 76.49 และ 23.51 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 220 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 71.13 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 73.03 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 32.33 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 33.19

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 300 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 151.13 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 153.03 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 50.38 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 51.01

ตารางที่ 4.25 ต้นทุนผลิตภัณฑ์กางเกงขาก๊วย ชนิดผ้าหนา

รายการ	กางเกงขาก๊วย ผ้าหนา			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	146.97	1.90	148.87	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	107.97	1.90	109.87	73.80
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	4.00	0.00	4.00	2.69
2. แรงงาน	35.00	0.00	35.00	23.51
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	146.97	1.90	148.87	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			220.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			71.13	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			73.03	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			71.13	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			32.33	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			33.19	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			32.33	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			300.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			151.13	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			153.03	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			151.13	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			50.38	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			51.01	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			50.38	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : กางเกงขาก๊วย ชนิดผ้าหนาปานกลาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 144.50 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 142.60 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 75.78 และ 24.22 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 220 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 75.50 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 77.40 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 34.32 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 35.18

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 300 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 155.50 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 157.40 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 51.83 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 52.47

ตารางที่ 4.26 ต้นทุนผลิตภัณฑ์กางเกงขาก๊วย ชนิดผ้าหนาปานกลาง

รายการ	กางเกงขาก๊วย ผ้าหนาปานกลาง			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	142.60	1.90	144.50	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	103.60	1.90	105.50	73.01
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	4.00	0.00	4.00	2.77
2. แรงงาน	35.00	0.00	35.00	24.22
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	142.60	1.90	144.50	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			220.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			75.50	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			77.40	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			75.50	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			34.32	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			35.18	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			34.32	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			300.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			155.50	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			157.40	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			155.50	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			51.83	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			52.47	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			51.83	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : กางเกงขาก๊วย ชนิดผ้าบาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 142.17 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 140.27 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 75.38 และ 24.62 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 220 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 77.83 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 79.73 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 35.38 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 36.24

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 300 บาท/ผืน เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 159.73 บาท/ผืน และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 157.83 บาท/ผืน โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 52.61 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 53.24

ตารางที่ 4.27 ต้นทุนผลิตภัณฑ์กางเกงขาก๊วย ชนิดผ้าบาง

รายการ	กางเกงขาก๊วย ผ้าบาง			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	140.27	1.90	142.17	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	101.27	1.90	103.17	72.57
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	4.00	0.00	4.00	2.81
2. แรงงาน	35.00	0.00	35.00	24.62
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	140.27	1.90	142.17	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			220.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			77.83	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			79.73	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			77.83	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			35.38	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			36.24	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			35.38	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			300.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			157.83	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			159.73	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			157.83	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			52.61	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			53.24	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			52.61	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : กระโปรง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 55.13 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 54.35 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 72.80 และ 27.20 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 120 บาท/ตัว เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 64.87 บาท/ใบ และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 65.65 บาท/ตัว โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร)ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 54.06 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 54.71

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 150 บาท/ตัว เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 94.87 บาท/ใบ และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 95.65 บาท/ตัว โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร)ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 63.25 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 63.76

ตารางที่ 4.28 ต้นทุนผลิตภัณฑ์กระโปรง

รายการ	กระโปรง			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	54.35	0.78	55.13	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	35.35	0.78	36.13	65.54
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	4.00	0.00	4.00	7.26
2. แรงงาน	15.00	0.00	15.00	27.21
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	54.35	0.78	55.13	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			120.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			64.87	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			65.65	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			64.87	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			54.06	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			54.71	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			54.06	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			150.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			94.87	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			95.65	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			94.87	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			63.25	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			63.76	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			63.25	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : ที่ใส่โทรศัพท์เคลื่อนที่ แบบที่ 1

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 16.45 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 16.35 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 57.45 และ 42.55 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 30 บาท/ชิ้น เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 13.55 บาท/ชิ้น และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 13.65 บาท/ชิ้น โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 45.16 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 45.50

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 50 บาท/ชิ้น เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 33.55 บาท/ชิ้น และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 33.65 บาท/ชิ้น โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 67.09 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 67.30

ตารางที่ 4.29 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ใส่โทรศัพท์เคลื่อนที่ แบบที่ 1

รายการ	กระแสโทรศัพท์ แบบที่ 1			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	16.35	0.10	16.45	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	4.71	0.10	4.82	29.28
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	4.64	0.00	4.64	28.18
2. แรงงาน	7.00	0.00	7.00	42.55
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	16.35	0.10	16.45	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			30.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			13.55	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			13.65	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			13.55	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			45.16	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			45.50	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			45.16	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			50.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			33.55	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			33.65	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			33.55	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			67.09	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			67.30	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			67.09	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : ที่ใส่โทรศัพท์เคลื่อนที่ แบบที่ 2

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 23.79 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 23.69 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นค่าจ้างแรงงาน รองลงมาคือปัจจัยการผลิต คิดเป็นร้อยละ 50.43 และ 49.57 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 50 บาท/ชิ้น เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 26.21 บาท/ชิ้น และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 26.31 บาท/ชิ้น โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 52.41 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 52.62

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 80 บาท/ชิ้น เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 56.21 บาท/ชิ้น และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 56.31 บาท/ชิ้น โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร) ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 70.26 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 70.39

ตารางที่ 4.30 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ใส่โทรศัพท์เคลื่อนที่ แบบที่ 2

รายการ	กระเป๋าสีโทรศัพท์ แบบที่ 2			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	23.69	0.10	23.79	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	4.71	0.10	4.82	20.25
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	6.98	0.00	6.98	29.32
2. แรงงาน	12.00	0.00	12.00	50.43
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	23.69	0.10	23.79	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			50.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			26.21	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			26.31	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			26.21	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			52.41	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			52.62	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			52.41	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			80.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			56.21	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			56.31	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			56.21	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			70.26	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			70.39	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			70.26	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : กระเป๋าทู

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 34.11 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 33.98 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 56.03 และ 43.97 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 70 บาท/ใบ เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 35.89 บาท/ใบ และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 36.02 บาท/ใบ โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร)ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 51.27 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 51.45

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 120 บาท/ใบ เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 85.89 บาท/ใบ และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 86.02 บาท/ใบ โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร)ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 71.57 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 71.68

ตารางที่ 4.31 ต้นทุนผลิตภัณฑ์กระเป๋าทู

รายการ	กระเป๋าทู			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	33.98	0.13	34.11	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	11.78	0.13	11.91	34.93
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	7.20	0.00	7.20	21.10
2. แรงงาน	15.00	0.00	15.00	43.97
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	33.98	0.13	34.11	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			70.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			35.89	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			36.02	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			35.89	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			51.27	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			51.45	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			51.27	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			120.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			85.89	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			86.02	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			85.89	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			71.57	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			71.68	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			71.57	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : หมวก ชนิดผ้าหนา

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 44.50 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 44.25 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 66.85 และ 33.15 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 50 บาท/ใบ เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 4.75 บาท/ใบ และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 5.01 บาท/ใบ โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร)ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 9.50 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 10.01

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 80 บาท/ใบ เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 34.75 บาท/ใบ และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 35.01 บาท/ใบ โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร)ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 43.76 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 43.44

ตารางที่ 4.32 ต้นทุนผลิตภัณฑ์หมวก ชนิดผ้าหนา

รายการ	หมวก ผ้าหนา			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	44.99	0.25	45.25	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	14.40	0.25	14.65	32.38
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	15.60	0.00	15.60	34.47
2. แรงงาน	15.00	0.00	15.00	33.15
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	44.99	0.25	45.25	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			50.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			4.75	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			5.01	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			4.75	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			9.50	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			10.01	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			9.50	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			80.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			34.75	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			35.01	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			34.75	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			43.44	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			43.76	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			43.44	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : หมวก ชนิดผ้าหนาปานกลาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 44.66 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 44.41 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 66.42 และ 33.58 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 50 บาท/ใบ เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 5.34 บาท/ใบ และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 5.59 บาท/ใบ โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร)ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 10.67 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 11.18

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 80 บาท/ใบ เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 35.34 บาท/ใบ และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 35.59 บาท/ใบ โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร)ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 44.17 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 44.49

ตารางที่ 4.33 ต้นทุนผลิตภัณฑ์หมวก ชนิดผ้าหนาปานกลาง

รายการ	หมวก ผ้าหนาปานกลาง			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	44.41	0.25	44.66	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	13.81	0.25	14.07	31.49
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	15.60	0.00	15.60	34.92
2. แรงงาน	15.00	0.00	15.00	33.58
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	44.41	0.25	44.66	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			50.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			5.34	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			5.59	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			5.34	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			10.67	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			11.18	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			10.67	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			80.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			35.34	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			35.59	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			35.34	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			44.17	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			44.49	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			44.17	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

ผลิตภัณฑ์ : หมวก ชนิดผ้าบาง

เมื่อพิจารณาต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งหมด เท่ากับ 44.35 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและเป็นต้นทุนเงินสด 44.10 บาท ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนจากปัจจัยการผลิต รองลงมาคือค่าจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 66.18 และ 33.82 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายส่ง 50 บาท/ใบ เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายส่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร คือ 5.65 บาท/ใบ และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 5.90 บาท/ใบ โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร)ต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 11.29 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายส่ง ร้อยละ 11.80

ผลิตภัณฑ์มีราคาขายปลีก 80 บาท/ใบ เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายปลีกแล้ว ผลิตภัณฑ์มีผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด เท่ากับผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร 35.65 บาท/ใบ และผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด 35.90 บาท/ใบ โดยมีอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด(ผันแปร)ต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 44.56 และอัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขายปลีก ร้อยละ 44.87

ตารางที่ 4.34 ต้นทุนผลิตภัณฑ์หมวก ชนิดผ้าบาง

รายการ	หมวก ผ้าบาง			
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	อัตราส่วนของต้นทุน
ต้นทุนผันแปร	44.10	0.25	44.35	100.00
1. ปัจจัยการผลิต				
- วัตถุดิบหลัก	13.50	0.25	13.76	31.01
- อื่นๆ (วัตถุดิบอื่นๆ + วัสดุ+บรรจุภัณฑ์)	15.60	0.00	15.60	35.17
2. แรงงาน	15.00	0.00	15.00	33.82
3. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนคงที่	0.00	0.00	0.00	0.00
1. ค่าเสื่อม	0.00	0.00	0.00	0.00
2. อื่นๆ	0.00	0.00	0.00	0.00
ต้นทุนต่อหน่วยทั้งหมด(บาท/หน่วย)	44.10	0.25	44.35	100.00
ราคาผลิตภัณฑ์ (บาท/หน่วย)			50.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			5.65	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด(บาท/หน่วย)			5.90	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			5.65	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			11.29	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			11.80	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			11.29	
ราคาผลิตภัณฑ์ขายปลีก (บาท/หน่วย)			80.00	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปร (บาท/หน่วย)			35.65	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/หน่วย)			35.90	
ผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/หน่วย)			35.65	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนผันแปรต่อราคาขาย			44.56	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนเงินสดต่อราคาขาย			44.87	
อัตราผลตอบแทนสุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมดต่อราคาขาย			44.56	

ที่มา : จากการสำรวจและคำนวณ

4.6 กรรมวิธีการผลิต

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ มีหลากหลายรูปแบบ แต่สามารถแบ่งเป็นผลิตภัณฑ์เป็น 3 ประเภท คือ ผ้าม้วน ผ้าผืน และผ้าสำเร็จรูป ซึ่งผลิตภัณฑ์หลักทั้ง 3 ประเภท มีพื้นฐานกรรมวิธีการผลิตมาจากการผลิตผ้าม้วน และนำผ้าม้วนไปแปรรูป ดังจะกล่าวในรายละเอียด ได้ดังนี้

4.6.1 กรรมวิธีการผลิตผ้าม้วน

ผ้าม้วนหน้ากว้าง 38 นิ้ว และ 40 นิ้ว มีความแตกต่างกันเพียงขนาดของฟืมที่ใช้ ส่วนกรรมวิธีการผลิตไม่แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

การเลือกฝ้าย

ผ้าม้วน แบ่งเป็น 3 แบบ คือ ใหญ่ กลาง และเล็ก ซึ่งมีขนาดของเส้นฝ้ายต่างกันไปตามแบบต่างๆ ดังนี้

- ผ้าหนา ใช้ฝ้ายยืนเบอร์ 10/1 และใช้ฝ้ายปั่นมือ เกรด B เป็นฝ้ายพุ่ง
- ผ้าหนาปานกลาง ใช้ฝ้ายยืนเบอร์ 40/2 และใช้ฝ้ายพุ่งเบอร์ 10/1
- ผ้าบาง ใช้ฝ้ายยืนเบอร์ 40/2 และใช้ฝ้ายพุ่งเบอร์ 40/2

การมัดลาย

นำฝ้ายที่จะใช้มัดลายตามต้องการด้วยเชือกฟางให้แน่น ในกรณีทอผ้าสีพื้น ไม่ต้องนำฝ้ายมามัดลาย สามารถนำไปทอได้เลย

การฟอกฝ้าย

นำฝ้ายแช่ในน้ำผสมผงซักฟอก ระยะเวลาแช่จะขึ้นอยู่กับปริมาณฝ้าย โดย ฝ้าย 5 กิโลกรัมจะใช้เวลาแช่ประมาณ 30 นาที ถ้าฝ้ายมีปริมาณมาก จะเพิ่มเวลาไปตามสัดส่วน จากนั้นนำไปล้างในน้ำสะอาดบิดให้หมาด

การย้อมสี

ต้มน้ำกับสีในอัตราส่วนที่ต้องการจนสีละลายเข้ากันดี คลี่เส้นฝ้ายให้กระจายตัวไม่ติดกันเพื่อให้ย้อมสีติดสม่ำเสมอทั่วเส้นฝ้าย ถ้าต้องการสีเข้มจะนำฝ้ายต้มไปพร้อมกับสี ประมาณ 30 นาที เรียกวิธีการนี้ว่าการย้อมสีร้อน หากต้องการละลายสีกับน้ำที่อุณหภูมิปกติ คนจนสีละลายหมด จึงนำฝ้ายแช่ทิ้งไว้ ประมาณ 1 ชั่วโมง เรียกวิธีการนี้ว่าการย้อมสีเย็น

อย่างไรก็ตาม เวลาที่ใช้ต้มหรือแช่ฝ้าย ขึ้นอยู่กับความเข้ม – อ่อน ของสีที่ต้องการ ถ้าต้องการสีเข้มขึ้นจะใช้เวลาเพิ่มขึ้น ถ้าต้องการสีอ่อนลงจะใช้เวลาลดลง ในขณะที่ย้อมต้องหมั่นคนฝ้ายเพื่อให้สีติดฝ้ายทั่วทุกเส้น ขั้นตอนการย้อมสีถือเป็นขั้นตอนสำคัญมาก เพราะต้องย้อมฝ้ายให้ได้สีตรงตามความต้องการซื้อของลูกค้า ดังนั้นในการย้อมสีนี้ ต้องใช้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์มาก สำหรับกลุ่มฯ ประธานกลุ่มฯ เป็นผู้ควบคุมและตรวจสอบการย้อมสีทุกครั้ง

การล้างสี

เมื่อย้อมผ้าจนได้สีตามต้องการแล้ว จึงนำผ้าไปล้างน้ำให้สะอาด จนไม่มีสีเจือปนกับน้ำ จากนั้นนำผ้าแช่ในน้ำละลายสารส้ม ประมาณ 5 นาที บิดให้หมาด สำหรับผ้าเบอร์ 7/1 และเบอร์ 10/1 ก่อนนำไปตากแดด ต้องผ่านกระบวนการย้อมแบ่งคือ จะนำแบ่งขาวเจ้าที่ต้มละลายกับน้ำ สัดส่วน แบ่ง 705 กรัมต่อน้ำ 3 ลิตร รวดลงบนผ้า คนให้แบ่งติดผ้าจนทั่ว บิดให้หมาด

การตากผ้า

นำผ้าแขวนบนราวไม้ไผ่ ตากทิ้งไว้กลางแจ้ง ประมาณ 2 วัน

การกรอผ้า

นำผ้าใส่ก้าง แล้วสาวผ้าผ่านที่กรอผ้าใส่กระป๋อง ในกรณีที่ผ้าเป็นผ้าเส้นยืน โดย

ผ้าเบอร์ 40/2	1 ลูก	สามารถกรอได้ 120 ต่อเล็ก หรือ 60 ต่อใหญ่
ผ้าเบอร์ 10/1	1 ลูก	สามารถกรอได้ 80 ต่อเล็ก หรือ 40 ต่อใหญ่
ผ้าเบอร์ 7/1	1 ลูก	สามารถกรอได้ 80 ต่อเล็ก หรือ 40 ต่อใหญ่
ผ้าเบอร์ 1/1	1 ลูก	สามารถกรอได้ 80 ต่อเล็ก หรือ 40 ต่อใหญ่

สำหรับผ้าพุ่งจะกรอใส่หลอดไม้ขนาดเล็ก พอดีกับกระสวยพุ่งผ้า

การเดินผ้าเส้นยืนหรือการจวน

ในผ้า 1 เครือ ขนาด 19 1/2 หลบ จะมีเส้นยืนทั้งหมด 780 เส้น ผู้จวนจะดึงผ้าจากกระป๋องผ่านห่วงบนผ้าเดินผ้าเส้นยืน ครั้งละ 20 เส้น คล้องผ่านหลัก ซึ่งเป็นตัวกำหนดความยาวของผ้า ทางซ้ายและขวาที่ละหลักไปกลับ จนครบจำนวนหลบ ผ้าที่จวนเสร็จแล้วจะม้วนจากผ้าเดินผ้าเส้นยืนเก็บไว้

การขึ้นเครือ

ผู้ทอจะนำผ้าเส้นยืนที่จวนเตรียมไว้แล้ว ไปประกอบบนก๊ทอผ้า ด้วยการนำผ้าใหม่ มาต่อกับผ้าเดิมที่ค้างอยู่ในก๊ ด้วยการมัดติดกันที่ละเส้นจนครบ

การทอ

จะทอด้วยก๊ทอผ้าแบบดั้งเดิม ลวดลายของผ้าแต่ละผืนจะแตกต่างกันไปตามการให้สีของผู้ทอ คุณภาพของผ้า และระยะเวลาที่ใช้ทอจะขึ้นอยู่กับความชำนาญของผู้ทอ

4.6.2 กรรมวิธีการผลิตผ้าผืน

ผ้าพันคอ

มีกรรมวิธีการผลิตคล้ายกับผ้าผืน โดยมีส่วนที่แตกต่างกันดังนี้

1. การเลือกผ้า จะใช้ผ้ายืนเบอร์ 10/1 หรือ 7/1 และใช้ผ้าพุ่งเป็นผ้าปั่นมือเกรด B
2. ใน 1 เครือ ขนาด 5 หลบ ใช้ผ้าเส้นยืนทั้งหมด 200 เส้น
3. การทอ จะทอเว้นระยะห่างระหว่างผืนไว้ทำชายผ้า

ผ้าถุงไหมประดิษฐ์

การกรอฝ้าย

นำไหมประดิษฐ์ มากรอใส่กระป๋องและหลอดไม้ เช่นเดียวกับการกรอฝ้ายทำผ้าม้วน ในกรณีที่ต้องการให้มีลวดลาย จะใช้วิธีการโกฝ้ายคือนำฝ้าย 2 สี มาพันรวมกันเป็นเส้นเดียว ใช้เป็นฝ้ายพุ่ง

1. เช่นเดียวกับ 4.6.1 (7) – (9)
2. เมื่อทอเสร็จ นำมาตัดเป็นผืน ความยาว 180 เซนติเมตร

ผ้าถุงฝ้าย

นำผ้าม้วน หน้ากว้าง 38 นิ้ว ลวดลายที่ต้องการ ตัดเป็นผืน ความยาว 180 เซนติเมตร

4.6.3 กรรมวิธีการผลิตผ้าสำเร็จรูป

กรรมวิธีการผลิตผ้าสำเร็จรูปจะคล้ายคลึงกัน ต่างกันเพียงรูปแบบการตัดเย็บและการตกแต่ง ดังนี้คือ

1. เลือกผ้าม้วนและผ้าผืนชนิดที่ต้องการใช้แปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น เสื้อซิง กระเป๋า โทรศัพท์มือถือ และกระเป๋าถือ ใช้ผ้าพันคอ ส่วนเสื้อคลุม เสื้อดำคอกลม กางเกงขาก๊วย และหมวก ใช้ผ้าหนา ผ้าหนาปานกลาง หรือผ้าบางก็ได้ (ตารางที่ 4.35)
2. ตัดตามแบบที่ต้องการ
3. เย็บตามแบบ
4. ตกแต่งด้วยกระดุม ลูกเดือย และการพันหัตถ์(เฉพาะที่ใส่โทรศัพท์มือถือ)

ตารางที่ 4.35 วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป

ผลิตภัณฑ์	วัตถุดิบ
เสื้อซิง	ผ้าพันคอ ด้ายเย็บผ้า กระดุมกระลา
เสื้อคลุม	ผ้าหน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิด หนา กลาง และบาง ด้ายเย็บผ้า
เสื้อดำคอกลม	ผ้าหน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิด หนา กลาง และบาง ด้ายเย็บผ้า กระดุมใหญ่
กางเกงขาก๊วย	ผ้าหน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิด หนา กลาง และบาง ด้ายเย็บผ้า
ที่ใส่โทรศัพท์มือถือ	ผ้าพันคอ ด้ายเย็บผ้า ผ้าขาว ด้ายปั่นเกลียว กระดุมเล็ก ซิปขนาด 4 นิ้ว
กระเป๋าถือ	ผ้าพันคอ ด้ายเย็บผ้า ผ้าขาว ด้ายปั่นเกลียว ซิปขนาด 10 นิ้ว
หมวก	ผ้าหน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิด หนา กลาง และบาง ด้ายเย็บผ้า ฟองน้ำ ผ้าดิบ ⁵
กระโปรง	ผ้าพันคอ ด้ายเย็บผ้า

ที่มา : จากการสำรวจ

กรรมวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ สามารถแสดงได้ดังแผนภาพที่ 4.2

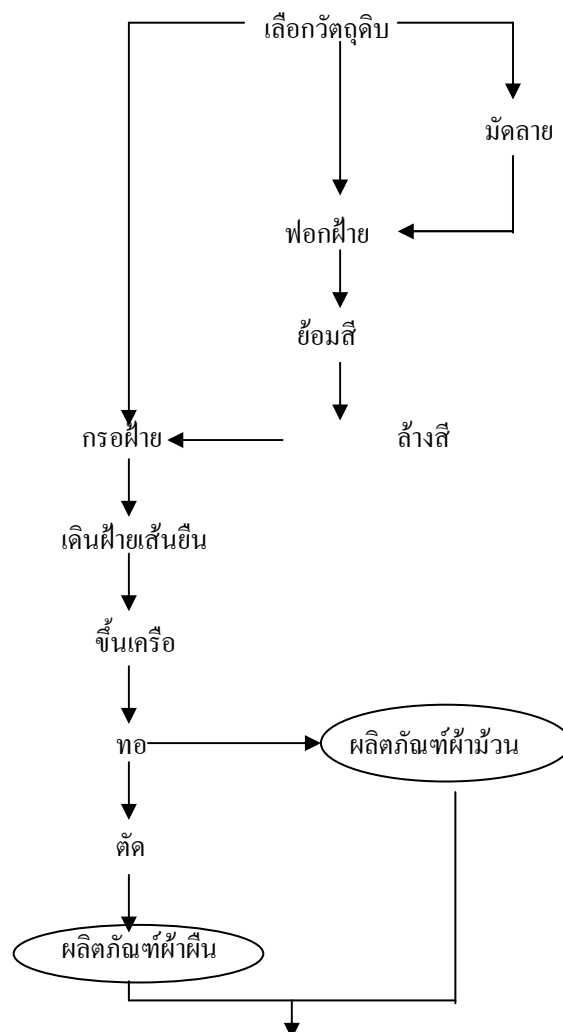
⁵ ผ้าหน้ากว้าง 38 นิ้ว ไม่ย้อมสี

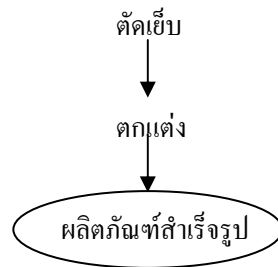
4.7 การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต

การทอผ้าเป็นงานหัตถกรรมซึ่งเป็นที่รู้จักและนิยมทำแพร่หลายในกลุ่มชาวบ้านเพื่อเป็นรายได้เสริม จึงมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานพยายามพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต นำมาใช้ในการทอผ้าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทอ

กลุ่มฯ ได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องเทคโนโลยีการผลิตผ้าทอหลายเรื่องเช่นที่กระดุกที่มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบ หรือเครื่องกรอผ้าไฟฟ้า แต่กลุ่มฯ ไม่ได้นำมาปรับเปลี่ยนใช้ เนื่องจากที่ทอผ้าที่มีอยู่ ก็ยังใช้ทอได้ดี เป็นที่ที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ จึงเห็นว่าไม่ควรเพิ่มค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อที่ใหม่ ส่วนเครื่องกรอผ้าไฟฟ้า กลุ่มฯ ไม่ได้นำมาใช้ เนื่องจากเครื่องมีความเร็วสูง แต่แรงงานกรอผ้าของกลุ่มฯ เป็นผู้สูงอายุ เก่งว่าจะดูผ้าฝ้ายไม่ทันและถ้ากรอเร็วเกินไป เส้นผ้าที่ได้จะไม่มีความสวยงาม

สรุปได้ว่า การทอผ้าของกลุ่มฯ ยังคงใช้เครื่องมือแบบดั้งเดิม แต่กลุ่มฯ ก็มีการเปลี่ยนรูปแบบอุปกรณ์บางอย่าง คือ นำเหล็กมาประยุกต์ใช้แทนไม้ทำเป็นม้วนเดินเส้นยืน ซึ่งจะสามารถช่วยยืดอายุการใช้งานให้นานขึ้น อีกทั้งเปลี่ยนมะกั่วกัก ซึ่งเป็นไม้ไผ่จักสาน มาเป็นกระป๋องนมเก่าที่เป็นเหล็ก เพื่อยืดอายุการใช้งานเช่นเดียวกัน

แผนภาพที่ 4.2 กรรมวิธีการผลิต

4.8 สภาพและผังของสถานที่ผลิต

สถานที่ผลิตของกลุ่มฯ ตั้งอยู่ในบริเวณบ้านของประธานกลุ่มฯ ทำการผลิตในกระบวนการเตรียมวัตถุดิบ การย้อมสี การปั่นฝ้ายและการขึ้นเครื่อง แบ่งพื้นที่ใช้สอยได้เป็น 7 ส่วน ดังนี้

1. โรงเรือน (1) ใช้ในกระบวนการเตรียมวัตถุดิบบางส่วน การปั่นฝ้าย และการขึ้นเครื่อง รวมทั้งใช้ในการเก็บรักษาเครื่องมือ และอุปกรณ์การผลิต อาทิเช่น ฝั่ม กระบอง เป็นต้น เครื่องมือที่ใช้งานในพื้นที่นี้ ได้แก่ ที่เรียง ด้ายเส้นยืน (เผื่อขอ) กุ้งกว้าง หางเหิน และโต๊ะทำงาน
2. พื้นที่ต้มย้อมสี (2) เป็นพื้นที่กลางแจ้ง ใช้ในกระบวนการย้อมสี ซึ่งจะมีการเทน้ำทิ้งจากกระบวนการย้อมลงในบ่อพักน้ำทิ้งที่อยู่ในบริเวณนี้ด้วย เครื่องมือที่ใช้งานในพื้นที่นี้ ได้แก่ เตาต้มย้อม เตาอังไล่ และกระทะใบบัว นอกจากนี้ยังใช้เก็บพื้นด้วย
3. โรงเก็บของ (3) เป็นโรงเรือนขนาดเล็ก ใช้ในการเก็บรักษาวัตถุดิบ เช่น สีย้อมฝ้าย กากแกส สารส้ม 4 แบ่งข้าวเจ้า และเชือกฟาง เป็นต้น
4. อ่างฟอกย้อม (4) เป็นอ่างปูนสรางเชื่อมต่อกับห้องน้ำ ใช้ในกระบวนการเตรียมวัตถุดิบ และการย้อมสี มีทางระบายน้ำทิ้งเชื่อมต่อกับบ่อพักน้ำทิ้งในพื้นที่ต้มย้อมสี
5. พื้นที่เก็บวัตถุดิบ(ฝ้าย)และผลิตภัณฑ์ (5) ใช้พื้นที่ภายในบ้านของนางจันทร์ บริเวณชั้นล่าง ใช้เก็บรักษาฝ้ายที่จะใช้ในการผลิต และผลิตภัณฑ์ที่รอการจำหน่าย เครื่องมือที่ใช้งานในพื้นที่นี้ ได้แก่ ตูเก็บผ้า และกล่องพลาสติก
6. พื้นที่เก็บฝ้ายที่ย้อมสีแล้ว (6) ใช้พื้นที่ได้ยุงข้าว ติดกับห้องครัว ใช้ในการเก็บรักษาฝ้ายที่ย้อมสีแล้วรอการผลิตในขั้นตอนการปั่นฝ้าย
7. รวดตากฝ้าย (7) เป็นพื้นที่กลางแจ้ง จัดวางราวไม้ไผ่ไว้ เพื่อใช้ตากฝ้ายที่ย้อมสีเสร็จแล้ว เมื่อฝ้ายแห้งสนิทแล้ว จะถูกลำเลียงไปเก็บไว้ในพื้นที่ (6)

สภาพของสถานที่ผลิตโดยทั่วไปคับแคบทำให้การขนส่งระหว่างพื้นที่ไม่สะดวก และไม่สามารถขยายเพื่อรองรับความต้องการในอนาคตได้อีก การจัดเก็บวัตถุดิบ และเครื่องมือ ยังไม่เป็นระเบียบ ทำให้กีดขวางการทำงาน

การผลิตส่วนของการทอ การปั่นฝ้าย และการตัดเย็บและตกแต่ง ส่วนใหญ่จะกระจายให้สมาชิกนำไปทำที่บ้าน ซึ่งจะมีสภาพของสถานที่ผลิตแตกต่างกันไป

สภาพผังการผลิตแสดงได้ดังแผนภาพที่ 4.3

แผนภาพที่ 4.3 สภาพผังการผลิต

4.9 การจัดการของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต

เป็นที่ทราบกันดีว่า ในกระบวนการฟอกด้าย ย้อมสี มีโอกาสที่จะก่อให้เกิดน้ำเสียจากการกระบวนการได้ โดยเฉพาะการย้อมสีผ้าด้วยสารเคมี ซึ่งไม่สามารถย่อยสลายตามธรรมชาติได้ กลุ่มฯ ทราบดีถึงปัญหาดังกล่าว แต่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณ สถานที่ และขาดความรู้ ความเข้าใจที่ดี ในการแก้ปัญหา กลุ่มฯ ได้จัดทำบ่อกักเก็บน้ำทิ้งจากการฟอกย้อม โดยไม่ได้บำบัดให้กลายเป็นน้ำดีแต่จะสูบทิ้ง 2 สัปดาห์/ครั้ง

ลักษณะของบ่อกักเก็บน้ำเสีย เป็นบ่อลึก 2 เมตร ทำด้วยท่อซีเมนต์ รองรับน้ำจากอ่างย้อม แต่บ่อไม่สามารถรองรับน้ำจากกระบวนการได้ทั้งหมด ยังคงมีการเทน้ำทิ้งบางส่วนไปตามพื้นดินและร่องระบายน้ำ เป็นผลให้บริเวณรอบข้างพื้นที่ ฟอกย้อม มีแอ่งน้ำเสียขังนองอยู่

ที่น่าเป็นห่วงมากประการหนึ่งคือ ในขั้นตอนของการล้างฝ้ายหลังย้อม ถ้ามีฝ้ายปริมาณมากและสีที่ใช้เป็นกากแก๊ส(สีดำ) กลุ่มฯจะนำไปล้างที่แม่น้ำกลางซึ่งอยู่ท้ายหมู่บ้าน ประมาณเดือนละ 2 ครั้ง และไม่ใช่แต่

กลุ่มฯ เท่านั้นที่ทำเช่นนี้ ผู้ประกอบการรายอื่นในหมู่บ้านและหมู่บ้านข้างเคียงก็ทำเช่นเดียวกัน หากยังเป็นเช่นนี้ต่อไป จะมีผลทำให้แม่น้ำเน่าเสียได้

4.10 การควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์

ประธานกลุ่มฯ ให้ความสำคัญกับการย้อมสีมาก เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่สำคัญ หากเป็นสีที่ยังไม่เคยย้อมมาก่อน ประธานกลุ่มฯ จะทดลองย้อมจนได้สีตามต้องการ และจดบันทึกส่วนผสมไว้ แต่ถ้าเป็นสีที่เคยย้อมมาแล้วจะใช้ตามส่วนผสมเดิม ทุกครั้งที่ย้อมสี ไม่ว่าจะเป็นการย้อมสีใหม่หรือสีเดิม จะต้องทดลองย้อมเพื่อตรวจสอบสีก่อนทุกครั้ง ถ้าเป็นการย้อมสีที่ใช้ในงานทอผ้าทั่วไปจะมีผู้ตรวจสอบสีคือประธานกลุ่มและ/หรือนางอาภากร แต่ถ้าเป็นการย้อมสีที่ลูกค้าระบุสีหรือให้ตัวอย่างมาจะมีประธานกลุ่มเป็นผู้ตรวจสอบทุกครั้ง

กลุ่มฯ จะตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการทอแล้ว ในระหว่างการตรวจนับปริมาณ จะทำการตรวจสอบคุณภาพไปพร้อม ๆ กัน เนื่องจากแรงงานทอผ้าเป็นแรงงานที่มีความชำนาญ จึงไม่มีการควบคุมและตรวจสอบระหว่างทอ ในส่วนของผลิตภัณฑ์ผ้าสำเร็จรูปจะตรวจสอบคุณภาพในระหว่างการตรวจนับเช่นเดียวกัน

หลังจากตรวจนับปริมาณจากแรงงานผลิตแล้ว กลุ่มฯ จะเก็บรักษาสีผลิตภัณฑ์ไว้ที่บ้านประธานกลุ่มฯ บริเวณชั้นล่าง ถ้าเป็นผ้าผืนจะวางไว้รวมกัน ผ้าพันคอจะวางซ้อนกันเก็บไว้ในตู้เก็บของ ผ้าถุงจะเก็บไว้ในกล่องพลาสติก ส่วนผ้าสำเร็จรูปจะแขวนไว้หรือใส่ถุงพลาสติกวางไว้รวมกัน

การจัดเก็บผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ แม้จะมีการแบ่งแยกตามประเภทผลิตภัณฑ์ แต่ก็ยังไม่เป็นระเบียบเท่าที่ควร

4.11 ปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิต

จากการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์ สามารถระบุปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือด้านการผลิตของกลุ่มได้ ดังต่อไปนี้

4.11.1 ปัญหาด้านการผลิต

จากการศึกษา สามารถวิเคราะห์ปัญหาการผลิตของกลุ่มได้ 2 ประเด็น คือ

ปัญหาการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การย้อมสีให้ได้ตามที่ลูกค้าต้องการ ถ้าเป็นสีที่ยังไม่เคยย้อมมาก่อน กลุ่มฯ จะต้องใช้เวลา เกือบ 2 วัน ในการทดลองย้อมสีให้เหมือนกับตัวอย่างสีผ้าที่ลูกค้าต้องการ และถึงแม้จะเป็นสีที่กลุ่มฯ เคยย้อมมาก่อนหน้านี้และมีการจดบันทึกส่วนผสมไว้ ก็ต้องมีการทดลองย้อมเช่นกัน เนื่องจากสีเคมีที่ใช้จะมีสีไม่เหมือนเดิม ทั้งๆ ที่เป็นสียี่ห้อเดิมเบอร์เดิมก็ตาม

ปัญหาการจัดการของเสียจากกระบวนการผลิต จากหัวข้อ 4.9 จะเห็นว่ากลุ่มฯ มีบ่อรองรับน้ำเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต แม้ว่าจะมีการสูบทิ้ง 2 ครั้ง/เดือน แต่ก็ยังคงส่งผลเสียให้กับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะดินและแหล่งน้ำใต้ผิวดิน เพราะสารเคมีตกค้างจากสีย้อมผ้า ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีการนำฝายไปพอกสีหลังการย้อมที่แม่น้ำ แม้ว่าขณะนี้ยังไม่เห็นผลเสียที่ชัดเจน แต่หากยังปฏิบัติเช่นนี้ เท่ากับทำลายธรรมชาติโดยตรงเลยทีเดียว

4.11.2 ความต้องการทางการผลิตของกลุ่มฯ

เนื่องจากกลุ่มฯ มีความคิดเห็นว่า ผ้าฝ้ายจะมีสีไม่คงทน เมื่อนำไปใช้สีจะซีดเร็วกว่าผ้าชนิดอื่น ทำให้ผ้าดูเก่าไม่น่าใส่ จึงมีความต้องการความรู้ด้านการใช้สีและเทคโนโลยีการย้อม ที่จะทำให้สีติดทนนานกว่าเดิม

4.12 ศักยภาพการผลิต

4.12.1 ศักยภาพของผลิตภัณฑ์

จากตารางที่ 4.36 เมื่อพิจารณาจากอัตรายอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวม พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มียอดขายสูงสุดได้แก่ ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 53 เมตร ชนิดบาง โดยมีอัตรายอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวมเท่ากับ 14.43 รองลงมาได้แก่ ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร ชนิดบาง และผ้าพันคอ โดยมีอัตรายอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวมเท่ากับ 12.71 และ 10.31 ตามลำดับ และจากกำไรรวมพบว่าผลิตภัณฑ์ที่มีกำไรมากที่สุดได้แก่ ผลกำไรของผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 53 เมตร ชนิดบาง เท่ากับ 104,974.53 บาท รองลงมาได้แก่ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร ชนิดบาง มีผลกำไร 101,610.50 บาท และเสื้อซิ่ง มีผลกำไร 10,993.71 บาท ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์ที่มียอดขายต่ำสุดได้แก่ ผ้าผืนหน้ากว้าง 38 นิ้ว ชนิดหนาและบาง โดยมีอัตรายอดขายของผลิตภัณฑ์ต่อยอดขายรวมเท่ากับ 0.41 และมีกำไรรวมเท่ากับ 3,046.08 บาท และ 3,707.38 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากการลงทุนของผลิตภัณฑ์จากอัตรากำไรต่อต้นทุนรวมพบว่า ผลิตภัณฑ์ที่ให้ผลตอบแทนจากการลงทุนสูงสุดคือกระเป๋าทู๊ต โดยมียอดกำไรต่อต้นทุนรวมเท่ากับ 163.41 (เมื่อลงทุน 100 บาท จะได้รับผลตอบแทน 163 บาท) รองลงมาคือที่ใส่โทรศัพท์มือถือแบบที่ 2 มีอัตรากำไรต่อต้นทุนรวมเท่ากับ 160.14 และเสื้อซิ่ง มีอัตรากำไรต่อต้นทุนรวมเท่ากับ 143.53 ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์ที่ให้ผลตอบแทนจากการลงทุนต่ำสุดคือ ผ้าถุงไหมประดิษฐ์ มีอัตรากำไรต่อต้นทุนรวมเท่ากับ 7.61

เมื่อพิจารณาผลตอบแทนจากราคาขายของผลิตภัณฑ์จากอัตรากำไรต่อราคาผลผลิต พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่ให้ผลตอบแทนจากราคาขายส่งสูงสุดได้แก่กระโปรง โดยมีอัตรากำไรต่อราคาขายส่งเท่ากับ 53.81 รองลงมาได้แก่เสื้อซิ่ง มีอัตรากำไรต่อราคาขายส่ง เท่ากับ 53.46 และที่ใส่โทรศัพท์มือถือแบบที่ 2 มีอัตรากำไรต่อราคาขายส่งเท่ากับ 52.33 และผลิตภัณฑ์ที่ให้ผลตอบแทนจากราคาขายปลีกสูงสุดได้แก่ กระเป๋าทู๊ต มีอัตรากำไรต่อราคาขายปลีก เท่ากับ 71.53 รองลงมาได้แก่ ที่ใส่โทรศัพท์แบบที่ 2 และแบบที่ 1 มีอัตรากำไรต่อราคาขายปลีก เท่ากับ 70.21 และ 67.01 ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์ที่ให้ผลตอบแทนจากราคาขายต่ำสุดได้แก่ผ้าถุงไหมประดิษฐ์ โดยมีอัตรากำไรต่อราคาผลิตภัณฑ์ เท่ากับ 7.07

จากข้างต้น จะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพในการขาย ได้แก่

ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 53 เมตร ชนิดบาง เนื่องจากมีกำไรรวมต่อปีสูงสุด เท่ากับ 104,974.53 บาท ถึงแม้ว่าอัตรากำไรต่อต้นทุนรวมเพียง 33.35 แต่ยังสามารถทำกำไรได้มากกว่าผลิตภัณฑ์อื่น

ผ้าผืน หน้ากว้าง 38 และ 40 นิ้ว ความยาว 70 เมตร ชนิดบาง เนื่องจากมีกำไรรวมต่อปี เท่ากับ 101,610.50 บาท ถึงแม้ว่าอัตรากำไรต่อต้นทุนรวมเพียง 37.92 แต่ยังสามารถทำกำไรให้กลุ่มฯ ได้เป็นอันดับสอง

เสื้อซึ่ง มีกำไรรวม 100,993.71 บาท ประกอบกับอัตรากำไรต่อต้นทุนรวมสูงถึง 143.53
 ผ้าพันคอ มีกำไรรวม 81,397.87 แม้จะมีอัตรากำไรต่อต้นทุนเพียง 34.02
 จะเห็นว่าผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 ชนิด เป็นที่ต้องการของตลาด และเป็นผลิตภัณฑ์ทำเงินของกลุ่ม
 สำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพในการให้ผลตอบแทนจากการลงทุนและควรพัฒนาให้มียอดขาย
 เพิ่มขึ้น ได้แก่

กระเป๋าทู เนื่องจากมีอัตรากำไรต่อต้นทุนรวม เท่ากับ 163.41
 ที่ใส่โทรศัพท์เคลื่อนที่ แบบที่ 2 เนื่องจากมีอัตรากำไรต่อต้นทุนรวม เท่ากับ 160.14
 เสื้อซึ่ง เนื่องจากมีอัตรากำไรต่อต้นทุนรวม เท่ากับ 143.53
 กระโปรง เนื่องจากมีอัตรากำไรต่อต้นทุนรวม เท่ากับ 138.06
 ซึ่งผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 ชนิด เป็นผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผ้าพันคอ ซึ่งสามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าให้
 สูงขึ้น จากเดิมผ้าพันคอมีอัตรากำไรต่อต้นทุนเพียง 37.24 หลังจากแปรรูปจะมีอัตรากำไรต่อต้นทุนเพิ่มขึ้น 3-4
 เท่าตัว หากกลุ่มให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 ชนิดนี้ ให้มากขึ้น
 ยอดขายและกำไรของกลุ่มก็จะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

การผลิตผลิตภัณฑ์จะมีตลอดปี โดยจะลดปริมาณการผลิตในช่วงเดือนมกราคมและเดือน
 พฤษภาคม เนื่องจากความต้องการของตลาดลดลง แต่จะไม่หยุดผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง จะผลิตเพื่อเป็น
 สินค้าคงคลังไว้

ปริมาณการผลิตของกลุ่มฯ ไม่สม่ำเสมอในแต่ละเดือน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้าที่
 จะสั่งซื้อผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 4.36 ศักยภาพผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ

ผลิตภัณฑ์	หน่วย	ปริมาณขาย (หน่วย)		ราคาขาย/หน่วย (บาท)		ยอดขาย/ปี (บาท)	อัตรา ยอดขายของ ผลิตภัณฑ์/ ยอดขายรวม	ต้นทุนต่อหน่วย		ต้นทุนรวม (บาท)	กำไรต่อหน่วย (บาท)		กำไรรวม (บาท)	อัตรากำไร ต่อต้นทุน รวม	อัตรากำไรต่อ ราคาผลผลิต	
		ส่ง	ปลีก	ส่ง	ปลีก			ต้นทุนต่อหน่วย	ต้นทุนจากการ วิเคราะห์ (บาท)		ส่ง	ปลีก			ส่ง	ปลีก
ผ้าผืน ขนาด 38/40 นิ้ว * 53 เมตร ชนิดหนา	ผืน	72		2,915		209,880	7.2528	2,329.26		167,706.96	585.74		42,173.04	25.15	20.09	
ผ้าผืน ขนาด 38/40 นิ้ว * 53 เมตร ชนิดกลาง	ผืน	72		2,915		209,880	7.2528	2,236.51		161,028.56	678.49		48,851.44	30.34	23.28	
ผ้าผืน ขนาด 38/40 นิ้ว * 53 เมตร ชนิดบาง	ผืน	144		2,915		419,760	14.5057	2,187.25		314,964.71	727.75		104,795.29	33.27	24.97	
ผ้าผืน ขนาด 38/40 นิ้ว * 53 เมตร ไม่ย้อมสี	ผืน	50		2,650		132,500	4.5788	2,063.67		103,183.34	586.33		29,316.66	28.41	22.13	
ผ้าผืน ขนาด 38/40 นิ้ว * 70 เมตร ชนิดหนา	ผืน	48		3,850		184,800	6.3862	3,132.94		150,381.26	717.06		34,418.74	22.89	18.62	
ผ้าผืน ขนาด 38/40 นิ้ว * 70 เมตร ชนิดกลาง	ผืน	48		3,850		184,800	6.3862	2,793.20		134,073.66	1,056.80		50,726.34	37.83	27.45	
ผ้าผืน ขนาด 38/40 นิ้ว * 70 เมตร ชนิดบาง	ผืน	96		3,850		369,600	12.7723	2,793.20		268,147.33	1,056.80		101,452.67	37.83	27.45	
ผ้าพันคอ ขนาด 0.55 * 2 เมตร	ผืน	6,000		50		300,000	10.3671	36.13		216,779.04	13.87		83,220.96	38.39	27.74	
ผ้าถุงผ้าย ชนิดหนา	ผืน	100		120		12,000	0.4147	89.65		8,964.54	30.35		3,035.46	33.86	25.30	
ผ้าถุงผ้าย ชนิดกลาง	ผืน	100		120		12,000	0.4147	82.92		8,291.77	37.08		3,708.23	44.72	30.90	
ผ้าถุงผ้าย ชนิดบาง	ผืน	200		120		24,000	0.8294	85.86		17,171.63	34.14		6,828.37	39.77	28.45	
ผ้าถุงห่มประดิษฐ์	ผืน	600		120		72,000	2.4881	111.68		67,009.58	8.32		4,990.42	7.45	6.93	
เสื้อคิง	ตัว	756	504	120	160	171,360	5.9217	55.55		69,990.66	64.45	104.45	101,369.34	144.83	53.71	65.28
เสื้อคลุม ผ้าหนา	ตัว	42	28	170	220	13,300	0.4596	118.00		8,259.77	52.00	102.00	5,040.23	61.02	30.59	46.37
เสื้อคลุม ผ้าหนาปานกลาง	ตัว	42	28	170	220	13,300	0.4596	114.50		8,014.76	55.50	105.50	5,285.24	65.94	32.65	47.96
เสื้อคลุม ผ้าบาง	ตัว	42	28	170	220	13,300	0.4596	135.50		9,485.27	34.50	84.50	3,814.73	40.22	20.29	38.41
เสื้อสีดำคอกลม ผ้าหนา	ตัว	126	84	180	220	41,160	1.4224	114.21		23,983.48	65.79	105.79	17,176.52	71.62	36.55	48.09
เสื้อสีดำคอกลม ผ้าหนาปานกลาง	ตัว	126	84	180	220	41,160	1.4224	111.06		23,321.94	68.94	108.94	17,838.06	76.49	38.30	49.52